

AKADEMIČKI PROPISI

AKADEMIČKI PROPISI

ZA PORABU

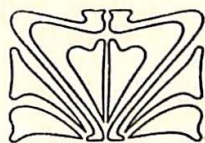
SVEUČILIŠNIH SLUŠAČA

U

ZAGREBU.

IZDAO

AKADEMIČKI SENAT.

ZAGREB.

TISAK KR. ZEMALJSKE TISKARE.
1910.

Sadržaj.

		Strana.
Glava prva:	Imatrikulacija i upis	1
„ druga:	Predmeti nastavni i red	8
„ treća:	Polazak predavanja, potvrda frekventacije i kolokviji	13
„ četvrta:	Praznici	15
„ peta:	Prošnje i tegobe slušača	16
„ šesta:	Odlazak sa sveučilišta	17
„ sedma:	Posebne ustanove za slušače bogoslovlja	17
„ osma:	Naukovina	20
„ deveta:	Postupak kod oprosta od naukovine	22
„ deseta:	Disciplinarni red	27
„ jedanaesta:	Pravila o ispunjavanju vjerozakonskih dužnosti	30
„ dvanaesta:	Teoretički državni ispiti pravnika	31
„ trinaesta:	Strogi ispiti	49
„ četrnaesta:	Naučna osnova i ispitni red farmaceuta	63
„ petnaesta:	Kr. šumarska akademija	71
„ šestnaesta:	Statuti o ustrojstvu seminara	77
„ sedamnaesta:	Promocije na doktorat	104
„ osamnaesta:	Promocije sub auspiciis Regis	106
„ devetnaesta:	Promocije na magisterij farmacije	110
„ dvadeseta:	Poraba biblioteke	111
„ dvadeset prva:	Legitimacije sveučilišnih slušača	118
„ dvadeset druga:	Pogodnosti za jednogodišnje dobrovoljce	119
„ dvadeset treća:	Dodatak. Nauci i državni ispiti pravnika iz Istre i Dalmacije	123

Propisi, sadržani u glavi prvoj do uključivo glave osme, poređani su po tekućim brojevima, a na koncu tekućega broja dodan je kratak citat, pokazujući, iz kojega je izvora dotična ustanova crpena. Kratice kod citata protumačene su niže. U glavi devetoj i u svim slijedećima, uključivo do glave dvadeset i druge, sadržane su naredbe kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, bud nepromjenjene, kako su izašle, bud u izvatku.

Naposeb su štampani u prijašnjim izdanjima sadržani propisi o ispitivanju kandidata srednjoškolskoga učiteljstva,

IV

o habilitaciji privatnih docenata i o nostrifikaciji doktorata, te se ti propisi mogu dobiti u sveučilišnoj kvesturi odnosno kod vratara.

Kratice.

- Z. 1. = zakon o ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu od 5. siječnja 1874. (br. 3. »Zbornika« od god. 1874.).
- Z. 2. = zakon od 6. listopada 1894., kojim se preinačuju, odnosno nadopunjuju neke ustanove zakon. članka od 5. siječnja 1874. o ustrojstvu sveučilišta (br. 63. »Zbornika« od god. 1894.).
- n. = naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade od 5. rujna 1874. broj 3715., kojom se izdaje naputak za provedbu zakona od 5. siječnja 1874. o ustrojstvu sveučilišta (br. 48. »Zbornika« od godine 1874.).
- d. = naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. travnja 1876. broj 2012., kojom se popunjuje provedbena naredba od 5. rujna 1874. broj 3715. glede nekih dužnosti slušača sveučilišnih (br. 48. »Zbornika« od god. 1876.).
-

Glava prva.

Imatrikulacija i upis.

A. Općenite ustanove.

1. Slušači su ili redoviti ili izvanredni. Redoviti upisani su u maticu sveučilišnu i imenik fakultetski, izvanredni pako samo u imenik fakultetski (§. 37. z. 1.).¹⁾

2. Slušače upisuje u imenik fakultetski dekan onoga fakulteta, u koji slušač stupa. Radi upisa ima svaki u vrijeme za-

¹⁾ Na osnovu prethodnjega rješenja od 29. kolovoza 1901. odredila je kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, naredbom od 9. rujna 1901. broj 14.290, da se ženskinje mogu kao redovne ili izvanredne slušačice upisati u mudroslovni fakultet pod ovim uvjetima:

§ 1. 1. Svaka kandidatkinja, koja se želi inskribirati budi kao redovna, budi kao izvanredna slušačica, treba da dokaže, da je navršila 18. godinu ili da tu dobu u onoj građanskoj godini navršuje, u kojoj se želi inskribirati.

2. Kao redovna slušačica može se inskribirati ona kandidatkinja, koja dokaže, da je s uspjehom položila ispit zrelosti, kako ga propisuje naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 9. rujna 1901. broj 14.070, ili da je gimnazijski ispit zrelosti položila u stranom kojem učilištu, kojemu kr. ova zemaljska vlada ravnopravnost s ovozemaljskim gimnazijama priznaje.

3. Kao izvanredna slušačica može se inskribirati ona kandidatkinja, koja dokaže, da je s uspjehom svršila ili učiteljsku koju javnu školu ili onakovo više djevojačko učilište, kojemu kr. ova zemaljska vlada ravnopravnost s ovozemaljskim učiteljskim školama priznaje.

§ 2. Svi postojeći akademički propisi (kao disciplinarni propisi, propisi o imatrikulaciji i inskripciji, o frekvenciji predavanja, o oprostu od naukovine, o odlasku sa sveučilišta, o polaganju strogih ispita za polučenje doktorata, o taksama i t. d.), koji vrijede za redovne i izvanredne slušače, vrijede i za redovne i izvanredne slušačice.

§ 3. Ova naredba stupa u školskoj godini 1901./2. na snagu.

konom određeno osobno doći k svomu dekanu i predati svoje svjedodžbe i svoj potpuni, vlastoručno potpisani nacional u dva primjerka kao i indeks (redoviti slušač), odnosno prijavnicu (izvanredni slušač) (§. 9. n.).

3. U nacionalu treba da navede:

- a) svoje ime i prezime;
- b) svoje rodno mjesto i dobu;
- c) svoj stan;
- d) ime, stališ i prebivalište oca;
- e) ako otac ne živi, ime, stališ i prebivalište zastupnika njegova;
- f) učilište, iz kojega prelazi na ovo sveučilište;
- g) da li je stipendista, ako jest, kakov stipendij uživa, u kojem iznosu, kad mu je podjeljen i po kojoj oblasti;
- h) dokazala, iz kojih izvodi pravo na upis;
- i) nauke, koje želi slušati nastajućega semestra i imena učitelja (§. 10. n.).

4. Ako se upisu ništa ne protivi, kazati će dekan slušaču, da je primljen, i potvrditi to na onom primjerku nacionala, koji se vraća slušaču; drugi ostaje kod dekana, da se u sveučilišnoj pisarni sastavi glavni imenik za redovite i izvanredne slušače fakulteta (§. 11. n.).

5. Kod upisa treba dekanima na to paziti:

- a) da ne upišu onih slušača, koji su iz svih sveučilišta za uvijek isključeni, ili koji su iz ovoga sveučilišta za neko vrijeme otpremljeni, a vrijeme ovo nije još minulo;
- b) da ne upišu slušača, koji su za isti semestar već upisani kod drugoga fakulteta; no prosto je svakomu slušati kolegije ne samo na onom fakultetu, u kojem je upisan, već i na svakom drugom.¹⁾

Protuzakoniti, prevarom stečeni upis smatra se ništetnim (§. 12. n.).

¹⁾ Prema zaključku profesorskoga zbora mudroslovnoga fakulteta od 18. siječnja 1904. (zapisnik III. red. fak. sjednice, točka 4.) dopušteno je slušačima kao gostima polaziti pojedina predavanja samo prvih 10 dana svakoga poljeća, računajući od početka predavanja. Poslije tega roka imadu ili predavanje upisati ili si ishoditi dozvolu za daljnji polazak od dotičnoga profesora.

6. Potrene tiskanice za upis, kao što su nacional, indeks predavanja i prijavnice te sve ostale vrsti tiskanica dobiti će slušači uz naknadu štampe i vezanja, koje će ustanoviti akademski senat, kod vratara. (§. 13. n.)

7. Slušači imaju vlastoručno ispuniti u indeksu odnosno prijavnici slijedeće rubrike: ime i rodno mjesto, ime i stališ oca, predavanja, koja žele dotičnoga semestra slušati uz oznaku imena dotičnih učitelja i broja nedjeljnih ura.

Docenti potvrđuju u indeksu odnosno prijavnici, da li se pojedini slušač kod njih prijavio, te da li je polazio dotična predavanja, kvestura pako, da li je kod nje upisan te platio naukovinu ili od nje oprost.

8. Nakon što se slušač upisao kod dekana, ima se prijaviti kod kvesture, pridonesav joj po dekanu vidirani nacional i indeks (prijavnicu).¹⁾

Predmeti, koje slušač slušati namjerava, treba da su u nacionalu te u indeksu odnosno u prijavnici onako označeni, kako se iskazuju u redu predavanja.

9. Kvestor ima ispitati, da li je nacional valjano popunjen, da li se naznačena predavanja slažu s onima, koja se u indeksu odnosno prijavnici navode. Ako ovo suglasje postoji, te ako je slušač odmah uplatio naukovinu, potvrditi će kvestura tu uplatu u indeksu odnosno prijavnici svojim potpisom, i pridržav nacional uputiti slušača, da se predstavi onim docentima, kojih je predavanja prijavio.²⁾

Da je to učinjeno, potvrđuju docenti svojim potpisom u dotičnoj rubrici indeksa (prijavnice).

Istom osobnom ovom prijavom kod docenta obavljen je valjano upis u kolegije.

Od propisa, da se slušač osobno ima prijaviti za upis, ne dozvoljuje se pod kakovom mu drago izlikom nikakova iznimka (§. 16. n.).

¹⁾ Prema zaključku akademikoga senata od 15. lipnja 1902. broj 263, odobrenom otpisom kr. zem. vlade od 6. kolovoza 1902. broj 10.419, imadu slušači svjetovnih fakulteta počevši od g. 1902./903. svojim indeksima prilagati svoje fotografije.

²⁾ Glede slušača, koji imadu pravo na oprost od plaćanja naukovine, vidi točku 67. ovih propisa.

10. Ako je dvojbeno, ima li se koji slušač upisati ili odbiti, o tom odlučuje dotični zbor profesorski (§. 39. z. 1.).

11. Slušači upisuju se kod dekana, a kod učitelja prijavljuju obično prvih osam dana svakoga poljeća.

Samo iz važnih razloga može tečajem slijedećih osam dana zbor profesorski dopustiti, da se slušač naknadno primi (§. 46. z. 1.).

Kasnije prošnje, ako su podnesene najdulje 6 tjedana iza početka svakoga poljeća, rješava akademički senat, koji samo onda dozvoljuje upis slušaču, ako dokaže, da nije kriv, što se prekasno prijavio. Proti rješidbi senata nema utoka (§. 46. z. 2.)

12. Svaki redoviti i izvanredni slušač (slušačica) ima za svaki semestar prigodom upisa platiti u sveučilišnoj kvesturi pristojbu od 1 K za upotrebu sveučilišne biblioteke. (Naredba kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 28. siječnja 1910. br. 28.375./1909.)

B. Redoviti slušači.

13. Među redovite slušače mogu se samo oni upisati, koji su:

a) gimnazijske ili realno-gimnazijske nauke s dobrim uspjehom svršili i ispit zrelosti načinili; a u matematičko-prirodoslovne struke mudroslovnoga fakulteta mogu se kao redoviti slušači upisati i oni, koji su s dobrim uspjehom načinili ispit zrelosti u realci;

b) ili su već na ovom ili drugom kojem sveučilištu kano redoviti upisani bili; ili su

c) kao redoviti upisani bili na učilištu, kojim se nadomješćuje sveučilišni koji fakultet, kano što su bogoslovni biskupski zavodi ili pravoslovne akademije, pak ako su ti slušači kano gimnazijalci ispit zrelosti podnijeli (§. 39. z. 1. i z. 2.).

14. Inostranci mogu se upisati na ovom sveučilištu, ako su po propisima svoje države pripravne nauke svršili, ili ako došavši iz inostranoga sveučilišta pokažu dovoljnu sveučilišnu svjedodžbu (§. 42. z. 1.)¹⁾

¹⁾ Slušači iz Bugarske, koji su svršili pedagogijsko učilište u Bugarskoj, mogu se samo kao izvanredni slušači upisati. (Zaključak profesorskoga zbora mudroslovnoga fakulteta od 5. studenoga 1903. broj 623).

15. Za upis u maticu sveučilišnu plaća se kod kvesture upisnina od 4 K na korist zaklade sveučilišne i 1 K biljegovine za matičnu svjedodžbu (toč. 1. §. 51. naputka za kvesturu); no imatrikulirani slušač kojega fakulteta, prelazeć na drugi fakultet ovoga kr. sveučilišta, nema platiti po drugi put upisnine, već samo biljegovinu (§. 1. d.).

Redoviti slušači bogoslovnoga fakulteta, koji su po sveučilišnom zakonu oprošteni od plaćanja naukovine, nisu dužni platiti upisnine od 4 K, nego imaju namiriti samo biljegovinu od 1 K za matičnu svjedodžbu (naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 4. veljače 1875. br. 181.).

16. Obavljena imatrikulacija ostane u kreposti, dok

- a) slušač ne ostavi sveučilišta, ili
- b) ne pređe u drugi sveučilišni fakultet, ili
- c) nauke u dotičnom fakultetu ne prekine dulje nego jedan semestar (§. 44. z. 1.).

17. Kad mine rok upisu, ureći će rektor dan, kojega će se sakupiti svi u maticu sveučilišnu novo upisani slušači, da im se predadu svjedodžbe matične, po rektoru i dotičnom dekanu potpisane.

Da se odstrani svaka bludnja i sve naknadne reklamacije, imadu docenti jedan dan prije i dva dana poslije minuloga redovitoga upisnoga roka pročitati imena svih kod njih upisanih slušača, da se upis, ako ustreba, još za doba naknadno obaviti može.

C. Izvanredni slušači.

18. Među izvanredne slušače upisuju se oni, koji ne mogu biti upisani kano redoviti, ako su:

- a) navršili barem 17. godinu života, i
- b) ako se o pripravnim naucima na toliko iskažu, da se uzmože uzeti, da će im predavanja korisna biti (§. 40. z. 1.).

19. Izvanredni slušači dobiti će kod vratara mjesto indeksa prijavnicu, koja će valjati za dva semestra i koja ima iste rubrike kao indeks za redovite slušače. U tom se arku ima slušač naročito označiti kao izvanredni.

Upis izvanrednih slušača biva kod kvesture i kod dotičnih docenata onim istim načinom, koji je propisan za redovite (§. 18. n.).

20. Izvanredni slušači mogu se upisati pod gore naznačenim uvjetima za koje god nauke onoga fakulteta, u kojega su imenik uvršteni; za nje dakle nema nikakvih obligatnih nauka, niti reda, po kojem da slušaju naučne predmete.

Oni mogu istina iskati, da jih učitelji svršetkom poljeća ispitaju iz nauka, koje su polazili, i da jim uz taksu od 6 K izdadu privatne svjedodžbe, ali državnim ili ispitima strogim podvrći se ne mogu (§. 61. z. 1.).¹⁾

21. Onaj đak, koji na ispitu zrelosti nije proglašen zrelim za fakultetsku nauku, može se kao izvanredni slušač upisati u ona predavanja na ovom ili onom fakultetu, za koja dokaže gimnazijskim²⁾ svjedodžbama, da si je pribavio dovoljno predznanje; no imade mu se naročito opaziti, da mu se dotični semestar ne će u nijednom slučaju uračunati u akademičko njegovo naučno vrijeme (§. 2. d.).

D. Držanje slušača u očevidnosti.

22. Kvestura će u očevidnosti držati redovite i izvanredne slušače sveučilišta. Ona ima svaki semestar slijedeće imenike sastaviti:

1. glavni imenik upisanih slušača za svaki fakultet;
2. glavni imenik, koji sadržaje sve redovite i izvanredne slušače sveučilišta (§. 19. n.);
3. imenik slušača, koji polaze seminare.

23. Ove imenike sastavit će na temelju nacionala, pridržanih kod upisa, upotrebom imenika od prošloga semestra.

Rubrike ovih imenika jesu:

- a) ime, prezime, doba, vjerozakon i stan slušača;
- b) domovina i rodno mjesto;
- c) ime, stališ i prebivalište oca i ako ovaj više ne živi, njegova zastupnika;
- d) sve kolegije, što ih je prijavio;
- e) broj nedjeljnih ura;
- f) imena docenata (učitelja);
- g) potvrda polaska kolegija;

¹⁾ Samo apsolventima šerijatske škole u Sarajevu dopušta kr. zemaljska vlada od slučaja do slučaja polagati državne ispite.

²⁾ Realno-gimnazijskim.

- h) stipendij ili zaklad, koji uživa slušač;
- i) podjeljeni oprost od plaćanja naukovine;
- k) propis i
- l) uplata naukovine;

m) opaske; u ovu potonju rubriku ima se ubilježiti:

1. da je slušač možda u posljednjem semestru na drugom sveučilištu polazio predavanja;

2. datum i broj sveučilišne svjedodžbe, koju bi uzeo, da ostavi sveučilište;

3. da li je proti njemu poveden disciplinarni postupak, i kojim uspjehom, pozivajući se na zapisnik, koji se o tom vodio;

4. razlog, zašto mu je uskraćena polazna svjedodžba;

5. ako je naknadno primljen, dan, kad se kod kvesture prijavio, dan i broj odluke akademičke vlasti, kojom se naknadni prijam dozvoljuje. (§. 20. n.).

24. Iza sastavljenih ovih imenika imati će kvestura za svakoga dekana sastaviti:

a) jedan istopis imenika slušača imatrikuliranih i upisanih;

b) jedan istopis slušača izvanrednih;

c) po obrascu glavnoga imenika imenik onih redovitih slušača, koji su na drugim fakultetima imatrikulirani, no koji slušaju predavanja na fakultetu, stojećem pod njegovom upravom (§. 21. n.);

d) imenik slušača, koji polaze seminare dotičnoga fakulteta.

25. Šest tjedana prije nego mine semestar ima kvestura svakomu docentu predati imenik slušača za svaki njegov kolegij valjano upisanih, i to:

a) redovitih;

b) izvanrednih i ujedno ubilježiti, da li su posvema ili djelomice oprošteni od plaćanja naukovine.

Glava druga.

Predmeti nastavni i red.

26. Svaki slušač, koji hoće da dovrši nauke kojega fakulteta, mora kroz stanovito vrijeme polaziti kolegije u dotičnom fakultetu: u bogoslovnom, pravoslovnom i državoslovnom i mudroslovnom po četiri, a u liječničkom pet godina. (§. 47. z. 1. i z. 2.)¹⁾

27. Naučna godina ima dva poljeća, zimsko i ljetno. Početak i trajanje naučne godine i pojedinih poljeća ustanovljuje se naredbenim putem. (§. 48. z. 2.)

28. U pojedinim fakultetima predavat će se ovi predmeti:

A. U bogoslovnom fakultetu.

I. g o d i n a.

- a) Opći dio dogmatike;
- b) Uvodne znanosti u sv. pismo uopće, a stari zavjet napose;
- c) Tumačenje svetoga pisma storoga zavjeta iz vulgate i izvornoga teksta;
- d) Jezik hebrejski.

II. g o d i n a.

- a) Posebni dio dogmatike;
- b) Uvod u novi zavjet napose;
- c) Tumačenje novoga zavjeta iz vulgate i iz izvornoga teksta.

III. g o d i n a.

- a) Povijest crkvena;
- b) Moral bogoslovni.

¹⁾ Odluka o uračunavanju semestara, provedenih u jednom fakultetu, u nauke drugoga fakulteta, prepuštena je naredbom kr. zemaljske vlade od 16. srpnja 1904. broj 9.211 pojedinim profesorskim zborovima.

IV. g o d i n a.

- a) Bogoslovlje pastirsko u užem smislu;
- b) Liturgika;
- c) Homiletika;
- d) Kateketika;
- e) Metodika;
- f) Pravo crkveno.

B. U pravoslavnom i državoslovnom fakultetu:¹⁾

- a) Filozofija prava;
- b) Enciklopedija prava i državoslovnih nauka;
- c) Pravo rimsko s poviješću rimskoga prava i s rimskim građanskim parbenim postupkom;
- d) Opća pravna povijest;
- e) Hrvatsko-ugarsko privatno pravo;
- f) Crkveno pravo katoličke i grčko-istočne crkve;
- g) Građansko pravo;
- h) Građanski postupnik s postupnikom u neparbenim pravnim poslovima;
- i) Mjenbeno pravo;
- k) Trgovačko pravo;
- l) Pomorsko pravo;
- m) Rudno pravo;
- n) Kazнено pravo;
- o) Kazneni postupnik;
- p) Sveopće i hrv.-ugar. državno pravo s osobitim obzirom na austrijsko državno pravo;
- q) Međunarodno pravo;
- r) Upravna nauka i upravno pravo;
- s) Narodna ekonomija;
- t) Financijalna znanost i financijalno pravo;

¹⁾ Naknadno je osnovana prev. rješenjem od 9. ožujka 1906. profesorska stolica za kaznene znanosti i sociologiju. (Naredba kr. zemaljske vlade od 17. ožujka 1906. br. II.—77/906.).

Učiteljska predavanja uvedena su, i to počevši od godine 1897. za razne grane praktične narodne ekonomije, a od god. 1907. za upravnu higijenu sa zdravstvenim zakonarstvom. (Naredba kr. zemaljske vlade od 25. studenoga 1907. broj 18.394.).

u) Opća statistika i statistika austro-ugarske monarhije s osobitim obzirom na statistiku kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije;

v) Sudstveno liječništvo;

w) Državno računostvo.

C. Na liječničkom fakultetu.

I. godina.

a) Opisujuća anatomija, oba poljeća;

b) Mineralogija;

c) Zoologija;

d) Botanika;

e) Kemija, oba poljeća;

f) Liječnička fizika.

II. godina.

a) Psihologija, oba poljeća;

b) Farmakognozija;

c) Sveopća patologija;

d) Topografička anatomija, oba poljeća;

e) Nauka o kirurzičkim oruđima i zavojima;

f) Farmakologija i receptiranje;

g) Nauka o životinjskim pošastima i veterinarstvo.

III. godina.

a) Patologička anatomija, oba poljeća;

b) Sudbena medicina;

c) Posebna liječnička patologija, terapija i klinika, oba poljeća;

d) Nauka o kirurzičkim oruđima i zavojima;

e) Liječničko redarstvo;

f) Posebna kirurzička patologija, terapija i klinika.

IV. godina.

a) Posebna liječnička patologija, terapija i klinika, oba poljeća;

b) Posebna kirurškička patologija, terapija i klinika, oba poljeća;

c) Nauka o kirurškičkim operacijama, oba poljeća;

d) Primaljstvo.

V. godina.

a) Posebna kirurškička patologija, terapija i klinika;

b) Okulistika, oba poljeća;

c) Sifilis i dermatologija;

d) O cijepljenju boginja.

D. U mudroslovnom fakultetu¹⁾:

a) Teoretička i praktička filozofija s poviješću filozofije;

b) Posebni filozofički nauci;

c) Pedagogika;

d) Opća povijest;

e) Hrvatska povijest s osobitim obzirom na austrijsku i ugarsku povijest;

f) Pomoćne znanosti povijesti s osobitim obzirom na domaću povijest;

g) Arheologija;

h) Povijest umjetnosti;

i) Geografija;

k) Slavonska filologija;

l) Hrvatski ili srpski jezik i književnost;

m) Klasična filologija latinska;

¹⁾ Naknadno su osnovane ove profesorske stolice: Farmakognozija (predaje se u mudroslovnom fakultetu od godine 1883., a profesorska stolica je popunjena godine 1896.), njemački jezik i književnost i mađarski jezik i književnost (previšnjim rješenjem od 2. prosinca 1892.), deskriptivna geometrija, konstruktivno risanje i matematika (previšnjim rješenjem od 5. listopada 1898.), te indoevropska komparativna filologija (previšnjim rješenjem od 11. ožujka 1908.).

Još se predavaju ovi predmeti: Morfologija i klimatologija, anatomija čovjeka, bakteriologija, opća i školska higijena, ljekarnički zakon i naredbe i stenografija.

- n) Klasična filologija grčka;
- o) Živi jezici: mađarski, njemački, slavenski, talijanski, francuski, engleski;
- p) Matematika;
- q) Fizika;
- r) Zoologija;
- s) Fiziologija;
- t) Poredbena anatomija;
- u) Botanika;
- v) Mineralogija;
- w) Geologija i paleontologija;
- x) Kemija;
- y) Astronomija.

Ustrojenje novih profesorskih stolica za predmete, koji nisu u ovoj točki navedeni, određuje Njegovo ces. i kr. apostolsko Veličanstvo kralj na prijedlog kr. zemaljske vlade. (§. 49. z. 1. i z. 2.).

29. U bogoslovnom fakultetu imadu se svi predmeti navedeni u točki 28. pod A. slušati onim redom, kojim su tamo navedeni.

Uz to imadu se u rečenom fakultetu predavati jezici sirski, kaldejski i arapski.

U fakultetu pravoslovnom i državoslovnom biti će za slušače obvezni svi predmeti, koji se pitaju na državnim ispitima.¹⁾

Da li će uz ove predmete biti obvezni još ini, i kojim će se redom ti predmeti imati slušati, odredit će vlada, saslušavši profesorski zbor, naredbenim putem. (§. 50. z. 2.).²⁾

30. U sveučilištu osnovat će se prema potrebi za razne nauke seminari (§. 51. z. 2.) (Vidi Glavu XVI. o ustrojstvu seminara.).

31. Svaki slušač mora slušati u bogoslovnom fakultetu najmanje 18, a u svim ostalim fakultetima najmanje 20 ura na tjedan. (§. 52. z. 2.).

¹⁾ Vidi § 7. »Teoretički državni ispiti«. Glava XII. ovih propisa.

²⁾ Osim predmeta, navedenih u predašnjoj alineji, dotično u § 7. naredbe o teoret. državnim ispitima, propisani su još za pravnike ovi obligatni predmeti: Opće državno pravo, opća statistika, pravna filozofija, kaznene znanosti, pregled austrijskoga upravnoga prava i austrijski civilni proces.

32. Svaki je pravnik dužan tečajem prvih triju poljeća slušati jedan kolegij o praktičnoj filozofiji i jedan o hrvatskoj povijesti, a tečajem svih osam poljeća još jedan historički kolegij. (§. 53. z. 1.).

33. Svi će se nauci u ovom sveučilištu predavati hrvatskim jezikom, izuzima se samo bogoslovni i liječnički fakultet, na kojem se neki nauci mogu inim također jezikom predavati, i živi jezici, kojih se viši literaturni kolegiji mogu i dotičnim jezikom držati. (§. 54. z. 1.).

Na bogoslovnom fakultetu predavaju se latinskim jezikom slijedeći predmeti: dogmatika specijalna i fundamentalna, moral, crkveno pravo i liturgika (naredba kr. zemaljske vlade od 12. listopada 1874. br. 4331.).

Glava treća.

Polazak predavanja, potvrda frekventacije i kolokviji.

34. Slušači dužni su marljivo polaziti predavanja, za koja su se prijavili, jer će im se samo pod tim uvjetom dotični semestar uračunati u zakonito njihovo vrijeme sveučilišno ili fakultetsko. (§. 3. d.)

35. Oko polovice svakoga semestra sazvati će dekan svakoga fakulteta sve profesore i privatne docente dotičnoga fakulteta na razgovor, da si međusobno priopće iskustvo, stečeno glede frekventacije.

Pokaže li se tom zgodom, da pojedini đaci nemarno polaze predavanja, imade ih dekan preda se pozvati, o tom saslušati, opomenuti ili ukoriti, ili pako stvar iznijeti pred profesorski zbor.

Radi postojane nemarnosti može se đak u svako doba otpariviti sa sveučilišta. (§. 4. d.).

36. Učitelji (docenti) dužni su tom prilikom kao i kod potvrđivanja frekventacije uopće savjesno uvažiti, što su o po-

hađanju svojih predavanja od strane slušača tečajem semestra saznali. (§. 5. d.)

37. Pod svršetak semestra sazivlje dekan opet profesore i privatne docente, da se posavjetuju, da li se imade kojemu daku uskratiti polazna potvrda i da li mu se ima minuli semestar uračunati u njegovo fakultetsko vrijeme ili ne.

Bude li ovo potonje, imati će dekan ubilježiti to u glavnom imeniku, a dotični profesori u svojim ručnim imenicima. (§. 6. d.)

38. Zadnjih osam dana svakoga poljeća imadu se svi slušači prijaviti kod dotičnih učitelja, da im potvrde polazak u indeks (prijavnicu), koji zatim dekan vidira. (§. 55. z. 2.)

39. Ako je proti kojemu daku tečajem poljeća izrečena disciplinarna kazna, ima se to kod vidiranja u indeksu (prijavnici) pripomenuti pozivom na dotični zapisnik. (§. 7. d.)

40. Nikojemu slušaču ne smije nijedan docenat potvrde o polazu predavanja dati, dok ne vidi u indeksu odnosno prijavnici potvrde od strane kvesture, da je dotičnik platio naukovinu, ili da je sasvim oprošten. (§. 8. d.)

41. Sve potvrde u indeksu odnosno prijavnici o polazu predavanja imadu se za svako poljeće biljegovati biljegom od 30 fil.

Slušač imade sam obaviti valjano biljegovanje pojedinih strana indeksa ili prijavnice. (§. 9. d.)

42. Svaki slušač može na svršetku semestra, a za zimski semestar jošte i početkom ljetnoga, dok se ne počinju predavanja, iskati od docenta, kojega je predavanje slušao, da ga ispita iz dotičnoga predmeta i da mu izda svjedodžbu o njegovu napretku, koja će se u svakom obziru smatrati privatnom.¹⁾

Ispit takov (colloquium) moraju položiti barem dobrim uspjehom oni slušači, koji uživaju stipendij kakav ili žele biti oprošteni od plaćanja naukovine, i to pravnici iz dva glavna predmeta, od kojih se najmanje po četiri ure na tjedan predavanja drže. (§. 10. d.)

Pravnici III. i IV. godine dužni su položiti ove kolokvije tako, da jedan bude iz glavnoga predmeta juridičke, a drugi iz glavnoga predmeta državoslovne struke. (Naredba kr. zemaljske

¹⁾ Ta se ustanova ne tiče bogoslova.

vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 6. ožujka 1881. br. 926.)

Svjedodžba ravnatelja seminarskoga odsjeka, da je slušač s uspjehom udioništvovalao u seminarskim pravoslav. i državoslov. vježbama, zamjenjuje svjedodžbu o položenom kolokviju (toč. 14. statuta o ustrojstvu pravoslav. i državoslov. seminara; vidi Glavu XVI. ovih propisa.)

Redoviti slušači mudroslovnoga fakulteta, koji uživaju stipendij kakov ili žele biti oprošteni od plaćanja naukovine, imadu svakoga poljeća položiti kolokvije iz kolegija, koji u poljeću iznose ukupno bar osam sati predavanja na tjedan, a tiču se glavne ili što glavne što sporedne ispitne struke slušačeve. (Naredba kr. zemalj. vlade od 28. rujna 1889. br. 7196.)

Kolokvijalna svjedodžba četverosatnoga kolegija može se zamijeniti svjedodžbom o položenom ispitu iz staroklasične arheologije. (Naredba kr. zem. vlade od 17. travnja 1897. br. 4426.)

Od slušača šumarstva zahtijeva se za oprost od naukovine, da su s uspjehom položili ispite iz svih premeta onoga polugodišta, iza kojega mole oprost (§. 3. a) naredbe kr. zemaljske vlade od 18. rujna 1909. br. 16.234.)

43. Tko se ovih propisa ne drži, ne će mu dekan, ako je stipendista, vidirati namire za slijedeći obrok stipendija; drugi pako koji slušač ne će moći steći onih pogodnosti, za koje se pretpostavljaju s dobrim uspjehom i u vrijeme položena kolokvija.

Glava četvrta.

Praznici.

44. Naučna godina traje od 1. listopada do zadnjega srpnja i sastoji od dva poljeća: zimskoga i ljetnoga; zimsko traje do četvrtka pred cvjetnicom, a ljetno se počinje u petak poslije uskrasnih blagdana po gregorijanskom koledaru.¹⁾

¹⁾ Tekst točke 44. doslovno glasi onako, kako i prijašnja ustanova § 48. sveučilišnoga zakona od 5. siječnja 1874., te akoprem je ta ustanova preinačena sveučilišnim zakonom od 6. listopada 1894. (vidi točku 27. ovih propisa), nije ona ipak dosada u praksi promjenjena.

45. Da li će se izim nedjelja i blagdana još koji praznik pridržati pri razređivanju predavanja, odrediti će zbor profesorski. (§. 41. n.)

46. Na dane od 24. prosinca uključivo do nove godine, zatim na posljednja dva dana poklada i na pepelnicu nemaju se predavanja držati. (§. 11. d.)

Glava peta.

Prošnje i tegobe slušača.

47. Kada slušač ima kakovu prošnju ili pritužbu, morati će se najprije usmeno uteći dekanu; ovaj će mu usmeno odgovoriti ili uputiti ga, da predade pismeni podnesak zboru profesorskomu.

Ako se ne zadovoljava odlukom dekana ili profesorskoga zbora, prosto mu je — na koliko zakon naročito ne isključuje takova utoka — utok uložiti na akademički senat.

No takova se prošnja, kano i svaka pritužba na senat ili na kr. zem. vladu, na koliko je to dopušteno, ima svakako predati dotičnomu profesorskomu zboru, koji će ju svojim izvješćem dalje opraviti.

Slušač će po dotičnu odluku ili sam poći u pisarnu, ili će se odluka u istoj pisarni uručiti njegovu zastupniku, koji će morati dokazati dobiveni nalog. Da slušač ima dobiti kakvu odluku u pisarni, to će se svaki put objaviti na crnoj ploči; samo u izvanrednim slučajevima dostavit će se odluka po slugi sveučilišnom ili fakultetskom.

Sve, što se od strane akademičkih oblasti na crnu ploču pribije, smatra se, da je proglašeno, kao što treba, ter je obvezno za sve one, kojih se tiče. (§. 24. n.)

48. Ako više slušača sveučilišnih žele prinijeti usmeno kakovu tužbu ili molbu kojoj akademičkoj oblasti, imadu prije preko dvojice između sebe za to ishoditi dozvolu i označiti predmet tužbe ili molbe. (Naredba kr. zemalj. vlade, odjela za bogostovlje i nastavu, od 21. kolovoza 1875. br. 3626.)

Glava šesta.

Odlazak sa sveučilišta.

49. Ako hoće slušač, odlazeći sa sveučilišta, da mu se izdade odlazna svjedodžba, mora je iskati od dekana dotičnoga fakulteta. U tu svrhu ima mu predati svjedodžbu zrelosti, indeks i matičnu svjedodžbu.

Odlazne svjedodžbe izdavaju se zadnjih 14 dana svakoga poljeća, konačne pako t. j. apsolutorija, koja se imadu izrično kao takova označiti, u pravilu koncem naučne godine. (§. 62. z. 1.)

50. Slušači, koji žele dobiti apsolutorij, mogu se za to prijaviti kod dotičnoga dekanata već tečajem posljednjega svoga naučnoga semestra, te imadu u tu svrhu pridonijeti sve svoje naučne svjedodžbe (svjedodžba zrelosti, matična, indeks, svjedodžbe o ispitima svake vrsti) u izvoru ili duplikatu. (§. 13. d.)

51. Za odlazne i konačne svjedodžbe plaćati će se izim propisane biljegovine od 2 K još i pisarina u iznosu od dvije krune.

Ista pristojba plaća se za otpravak duplikata indeksa, prijavnice, odlazne ili konačne svjedodžbe.

Za sve druge duplikate plaća se polovica napomenute pisarničke pristojbe.

Glava sedma.

Posebne ustanove za slušače bogoslovlja.

52. U obziru pitomaca diecezanskih u sjemeništima, i u obziru vanjskih kandidata svećeničkoga stališa, koji su onim pitomcima uspoređeni i u koju biskupiju primljeni, a tako i glede klerika redovničkih družbi, koji u bogoslovnom fakultetu nauke slušaju, valjati će slijedeće ustanove. (§. 25. n.)

53. Kao redoviti slušači bogoslovlja imadu se upisati u maticu sveučilišnu samo oni, koji su ispit zrelosti položili; oni pako slušači bogoslovlja, kojima su ordinarijati dozvolili, da

budu primljeni u bogoslovne nauke uz oprost od ispita zrelosti samo na temelju polugodišnjih svjedodžbi 8. gimnazijskoga razreda, imadu se istina bez zapreka pustiti u bogoslovne nauke na fakultetu, no ne mogu se upisati u maticu sveučilišnu, nego će se smatrati kao slušači izvanredni, te ne će moći prelaziti u druge fakultete, niti polagati strogih ispita. (§. 26. n.)

54. Radi upisa u maticu sveučilišnu morati će se svaki slušač osobno prijaviti dekanu i predati nacional u dvostrukom primjerku, u kom ima navedeno biti, da li je slušač, koji se želi upisati, seminarista, eksternista ili pitomac kojega reda. S toga treba da je nacional viđen po ordinarijatu, odnosno po predstojniku dotičnoga reda ili njihovih zamjenika. (§. 27. n.)

55. Bogoslovi diecezanski i redovnički imadu se također oskrbiti indeksom odnosno prijavnicom, no ove dokaznice imati će izim običnih rubrika još jednu, u koju će se bilježiti uspjeh napretka. (§. 28. n.)

56. O početku svakoga semestra imati će slušači bogoslovlja, kojih je većina od plaćanja naukovine oproštena, prijaviti kolegije, koje će slušati, ne kod kvesture nego kod dekana.

Dekan vidira ovu prijavu u rubrici indeksa ili prijavnice, koja je inače određena za kvestora, i upućuje slušače, da se predstave pojedinim docentima (učiteljima).

Dekan će načiniti i predati kvestoru popis slušača svoga fakulteta redovitih i izvanrednih, koji su plaćanju naukovine podvrženi. Sve one, koji u ovom popisu nisu navedeni, smatrati će kvestor kao sasvim oproštene i posvjedočiti im u indeksu i prijavnicama ovaj oprost, pozivajući se na gore spomenuti dopis dekanata. (§. 29. n.)

57. Da se uzmože sastaviti glavni imenik, sabrati će dekan nacionalne i predati kvestoru.

Priručni imenici za porabu profesora načiniti će se načinom gore naznačenim. (§. 30. n.)

58. Za bogoslove neimatrikulirane ima se osnovati posební imenik, i to tako, da se ovi ne navode u općem imeniku slušača izvanrednih, nego da se imenik bogoslova dijeli na dva razdjela, redovitih i izvanrednih. (§. 31. n.)

59. Kandidati stališa svećeničkoga dužni su četiri godine slušati predavanja, kao što su ona propisana u točki 28. A. ovih propisa. Od ostalih predavanja, koja slušati žele u bogoslovnom

ili drugom kojem fakultetu, prosto im je izabrati, što ih je volja, nò dužni su za to pribaviti si privolu ordinarijata odnosno predstojnika dotičnoga reda, i o tom pokazati njihov »vidio«, kad kolegije svoje prijavljuje.

Onima, koji su na kojem zakonito ustrojenom diecezan-skom učilištu svršili bogoslovne nauke, može se po predbježnoj imatrikulaciji dozvoliti, da polažu stroge ispite i dobe čast doktorsku, ako su primljeni bili u nauke bogoslovne na temelju svjedodžbe zrelosti, što im valjano posvjedočiti treba. (§. 32. n.)

60. Slušači iz svjetovnoga i redovničkoga klera imadu se iz obligatnih predmeta, propisanih u točki 28. A. ovih propisa, podvrći ispitima polugodišnjim ili godišnjim, kojih uspjeh ima se zabilježiti u indeksu ili prijavnici. U obziru drugih kolegija ima se s njima postupati po općenitim ustanovama. (§. 33. n.)

Bogoslov, koji dobije na semestralnom ispitu drugi red iz više od dva predmeta, mora tražiti dozvolu za popravak od kr. zemaljske vlade. (Naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. ožujka 1875. br. 1069.)

61. Naknadni ispiti ili ponavljanja ispita, da se popravi dobiveni nedovoljni red, mogu se držati samo tečajem prvoga mjeseca prvoga slijedećega semestra. — Slušaču bogoslovlja, koji dobivenoga nedovoljnoga reda nije popravio na ponovnom ispitu, ili nije načinio u određenom roku naknadnoga ispita, ne će se dotični semestar, ili pri cjelogodišnjem predmetu ni sav godišnji tečaj uračunati u vrijeme njegovih nauka.

U slučajevima osobita uvaženja vrijednim podjeljivati će kraljevska zemaljska vlada iznimku od te ustanove, imenito ako dotičnik dokaže, da je bolešću priječen bio zadovoljiti propisu zakona. (Naredba kr. zem. vlade od 28. svibnja 1877. br. 2742).

62. Profesori bogoslovlja dužni su bditi nad tim, da slušači redovito polaze predavanja, za koja su upisani, i kad opaze u tom nemarljivost ili nehajstvo, porazumjeti se s onim, komu je upravljanje njihovih nauka povjereno. Ako se bogoslov otpravi iz sveučilišta, ima se o tom izvijestiti dotično duhovno poglavarstvo.

Kako su predavanja polazili, ima se posvjedočiti u indeksu ili prijavnici. (§. 34. n.)

63. Svim slušačima bogoslovnih nauka imadu se, kad ostavljaju sveučilište, ako zahtijevaju, izdati svjedodžbe sveučilišne ili otpusne uz oprost od pisarničke pristojbe od 2 K. U ovima treba da je naznačen red, koji su dobili prigodom polugodišnjih ili godišnjih ispita.

Glava osma.

Naukovina.

64. U ime naukovine plaćaju na početku svakoga poljeća, u koliko nijesu ishodili oprost od toga plaćanja, redoviti slušači pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta 50 K, a redoviti slušači mudroslovnoga fakulteta 40 K ¹⁾

Redoviti i izvanredni slušači bogoslovnoga fakulteta plaćaju dvaput toliko kruna na semestar, koliko ura na tjedan slušaju predavanja.

Oprost može se protezati ili na svu ili na polovinu naukovine, a podjeljuje ga kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, na prijedlog dotičnoga profesorskoga zbora.

Zakonito pravo, da se sasvim oproste od naukovine, imadu samo ovi učenici bogoslovlja:

a) od svjetskoga duhovništva ubogi pitomci biskupskih sjemeništa i oni eksterniste, koji su za biskupiju potrebiti, te su duhovništvu biskupije ili već utjelovljeni ili osigurani, da će biti u biskupiju primljeni.

Biskup će na početku svake godine imenik takovih učenika, potvrdivši siromaštvo njihovo, poslati bogoslovnomu profesorskomu zboru.

b) od redovnog duhovništva svi pitomci uboških redova. (§. 64. z. 2.)

65. Naukovinu pobire kvestor. Iznos naukovine, uplaćen od slušača fakulteta pravoslovnoga i državoslovnoga i fakulteta mudroslovnoga otprema se kr. zemaljskoj blagajni, a iznos, uplaćen u bogoslovnom fakultetu, isplaćuje se dotičnim profesorima. (§. 65. z. 2.)

¹⁾ Slušači šumarske akademije plaćaju u ime naukovine za svako poljeće 20 K. (Naredba kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove i za bogoštovlje i nastavu, od 7. listopada 1898. br. 66.101.)

66. Kakve će pristojbe imati plaćati izvanredni slušači fakulteta pravoslovnoga i državoslovnoga i fakulteta mudroslovnoga, i u što će se one upotrebiti, ustanovit će vlada putem naredbenim. (§. 66. z. 2.)¹⁾

67. Slušači, koji misle, da imaju pravo na oprost od plaćanja naukovine, imaju se, ne morajući odmah platiti naukovine, kod kvesture prijaviti, koja će ih privremeno ubilježiti i o tom im izdati potvrdu.

S ovom potvrdom, koja se izdaje prvih 14 dana dotičnoga semestra, prijaviti će se oni pojedinim docentima, da ih i ovi u imenik svojih slušača unesu. Potpis svoj dati će docenat (profesor) u indeks naknadno, kada slušač dokaže, da je od naukovine oprošten ili da ju je uplatio.

U kojem se roku imaju podnijeti molbe za oprost od naukovine, i pod kojim se uvjetima dobiva oprost, određuje G l a v a d e v e t a ovih propisa na strani 22.

68. Dekanati dotičnih fakulteta priopćiti će slušačima rješenje molbenica na crnoj ploči uz poziv, da se najkasnije za deset dana definitivno upišu i u kvesturi i kod dotičnih docenata (profesora), dokazavši, da su od plaćanja naukovine oprošteni ili da su je već uplatili.

U protivnom slučaju izgubiti će krepost privremena prijava, te se dotičnik ne će pod nikakvim uvjetom više moći upisati za ono poljeće.

69. O primljenoj naukovini ima kvestura izdati potvrdu. (§. 59. n.)

70. Svaki podjeljeni oprost vrijedi samo za jedan semestar; kad ovaj semestar mine, imati će slušač, ako misli, da ima i nadalje pravo uživati oprost, ponoviti molbu.

71. Uplaćenu će naukovinu kvestura vratiti samo na posebnu odredbu profesorskih zborova dotičnoga fakulteta, s tim ipak ograničenjem, da slušaču, koji je od docenata već koji potpis primio, ne smije uplaćenu naukovinu povratiti, jer takav slušač gubi pravo na povratak uplaćene naukovine (točka 3. §. 52. naputka za kvesturu).

¹⁾ Naredbom kr. zemaljske vlade od 15. listopada 1894. br. 15.777 određeno je, da svi izvanredni sveučilišni slušači imaju plaćati naukovinu u istom iznosu kao i redoviti slušači dotičnoga fakulteta. Oni izvanredni slušači ipak, koji slušaju samo po jedan predmet, plaćaju na poljeće 10 kruna.

Glava deveta.

Postupak pri podnošenju i rješavanju molbenica za oprost od plaćanja naukovine.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 18. rujna 1909. br. 16.234. (Komad VII. Zbornika zakona i naredaba god. 1909.)

§. 1. Svaki redoviti slušač pravoslovnoga i državoslovnoga pa mudroslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. i tome fakultetu prislonjene kr. šumarske akademije u Zagrebu, koji kani zamoliti budi za cijeli budi za polovični oprost od plaćanja naukovine, ima pismenu svoju, valjano instruiranu i na kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsku vladu, odio za bogoštovlje i nastavu, upravljenu molbenicu predati dotičnomu dekanu u redovitom roku od 14 dana (računajući od prvoga dana zakonito započetoga svakog semestra), u izvanrednom pak roku u zimskom semestru do konca mjeseca listopada, a u ljetnom semestru kroz daljih 14 dana iza redovitoga roka.

U izvanrednom roku predane molbenice moći će se samo iz osobitih razloga u raspravu uzeti. Kasnije predane molbenice imaju se bezuvjetno otputiti s primjedbom, da je molitelju slobodno prizvati se u roku od 8 dana putem dotičnoga dekana na kr. zemaljsku vladu, odio za bogoštovlje i nastavu.

§. 2. Nakon minuloga roka uzima dotični profesorski zbor predane molbenice s mogućim pospješanjem u raspravu, te stvara o njima svoje prijedloge većinom glasova prisutnih članova, a podnosi ih što prije kr. zemaljsko-vladinom odjelu za bogoštovlje i nastavu na odluku.

§. 3. Molbenice za oprost od plaćanja naukovine, podnesene po redovitim slušačima pravoslovnoga i državoslovnoga pa mudroslovnoga fakulteta i šumarske akademije, moraju bezuvjetno biti obložene:

a) Svjedodžbama o uspjehu u naucima.

Slušači, koji započinju sveučilišne nauke, imaju doprijeti svjedodžbu ispita zrelosti i školsku svjedodžbu II. polugodišta VIII. razreda srednje škole, u kojoj ocjena iz vladanja

ne smije biti ispod drugoga stepena. Od tih slušača imaju oni, koji iza položenoga ispita zrelosti nijesu odmah prešli u sveučilište, pridonijeti još i uredovnu potvrdu o tome, gdje su za prekinuća nauka boravili, čime su se bavili i kako su se za to vrijeme vladali.

Slušači pak, koji sveučilišne svoje nauke nastavljaju, imaju priložiti svjedodžbe o kolokvijima, položenim bar s dobrim uspjehom, dotično o položenim državnim ispitima razdjela pravno-povjesnoga.

Od slušača prava zahtijeva se, da su položili kolokvije iz dva glavna predmeta, od kojih se svaki najmanje 4 sata na nedjelju predaje. Od tih kolokvija treba da su slušači prava III. i IV. godine položili jedan iz juridičke, a drugi iz državnoznanstvene struke.

Slušači prava II. i III. godine imaju u zimskom semestru mjesto kolokvijalnih svjedodžbi priložiti svjedodžbe o položenom prvom, dotično drugom pravno-povjesnom državnom ispitu.

Od slušača mudroslovnoga fakulteta traži se, da su kolokvirali iz kolegija, koji ukupno bar 8 sati predavanja na nedjelju iznose. Kolokvijalna svjedodžba četverosatnoga kolegija može se zamijeniti svjedodžbom o položenom ispitu iz staroklasične arheologije.

Od slušača šumarstva zahtijeva se, da su s uspjehom položili ispite iz svih predmeta onoga polugodišta, iza kojega mole oprost.

Slušači, koji prelaze iz jednoga fakulteta u drugi, kao i oni slušači, koji sa koje austro-ugarske visoke škole u ovo sveučilište prelaze, imaju pridonijeti dokaz, da su zadovoljili uvjetima za polučenje oprosta od plaćanja naukovine, propisanim u predašnjem fakultetu. Oni pak slušači, koji su u ovom sveučilištu nauke prekinuli, pa ih ovdje opet nastavljaju, imaju dokazati, da su u posljednjem svom semestru udovoljili propisanim uvjetima za postignuće naukovinskoga oprosta, a osim toga imaju još pridonijeti i uredovnu svjedodžbu o svom boravljenju, moralnom vladanju i zanimanju za vrijeme prekinutih nauka.

b) I n d e k s o m.

c) U r e d o v n o m s v j e d o d ž b o m o o b i t e l j s k i m i m o v n i m p r i l i k a m a m o l i t e l j a d o t i č n o n j e g o v i h r o d i t e l j a. Ova svjedodžba ima biti izdana u obliku, pro-

pisanom u naredbi bivšega c. kr. hrv.-slav. namjesništva od 1. prosinca 1855. (zemalj. vladin list za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, razdio 2., godina 1855., kom. XII. broj 26.), a ponovo oglašenom u naredbi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 17. srpnja 1890. br. 23.017. (vidi priviti obrazac I.). Ako nije sastavljena na hrvatskom jeziku, ima se obložiti vjerodostojnim prijevodom. Ta svjedodžba ne smije biti starija od godinu dana. U njoj treba da su navedeni svi podaci i istaknute sve prilike, na temelju kojih se može prosuditi imovno stanje molitelja dotično njegovih roditelja. Svjedodžbu ima izdati općinsko poglavarstvo, a supotpisati nadležna politička oblast i nadležni dušobrižnik.

Inače sastavljene svjedodžbe ne će se uvažiti.

d) O d l u k o m, kojom je molitelju kakav stipendij ili potpora podjeljena i u kojem godišnjem iznosu.

§. 4. Tako podnesene molbenice dotični će profesorski zbor pomnjivo i svestrano ispitati, sastaviti prema privitom obrascu II. točan »Iskaz« svih molitelja po redu godišta pa kod svakoga molitelja naznačiti njegov napredak u naucima, polaženju kolegija, vladanje u fakultetu (šumarskoj akademiji), eventualni stipendij ili potporu, imovne prilike njegove dotično njegovih roditelja i konačno prijedlog, da se molitelj oprosti od cijele ili od polovice naukovine ili pak da se odbije.

Pri prosuđivanju moliteljevih prilika neka donekle služi kao direktiva, da se za oprost od plaćanja cijele naukovine imaju predložiti slušači, koji uspješno napreduju u naucima (§. 3. toč. a), koji marljivo polaze kolegije, prema akademičkim se propisima vladaju, a ne uživaju nikakvi stipendij (potporu) ili ne veći od 800 K, pa ako oprost i s obzirom na imovno svoje stanje zaslužuju. Oni pak molitelji, koji uživaju veći stipendij (potporu) od 800 K na godinu, mogu se također predložiti za oprost od plaćanja cijele naukovine, ako vjerodostojno dokažu, da su d o i s t a tako siromašni, da to zaslužuju, i da su ostalim uvjetima potpuno udovoljili.

Molitelji pak, koji su tečajem semestra kažnjeni bili po akademičkoj ili po redarstvenoj ili sudbenoj oblasti, ne smiju se za oprost od plaćanja naukovine predložiti.

§. 5. Naredba ova staje na snagu početkom zimskoga semestra naučne godine 1909./10.

Obrazac I.**Iskaz i svjedodžba**

o pouzdano izviđenim prilikama slušača.....
u svrhu podupiranja njegove molbe za

A. Slušača:		
1. Ime, mjesto rođenja, vjeroispovijest, doba		
2. Naučni semestar		
3 Vlasita imovina	glaynice ili ini dohodak : dohodarina	
	posjed kuće: kućarina	
	posjed zemljišta: mjera površine, procijenjena vrijednost, dohodak, zemljarina i ini tereti	
4	Uživa stipendij (potporu), označenje istoga	
	Godišnji iznos	
	Uživa prinos za othranjivanje: odakle	
B. Roditelja:		
1. Ime, stalež, prebivalište i da li oboje živu		
2 Broj djece	zajedno	
	neopskrbljeno	
3	Imovne prilike:	
	a) plaća, mirovina ili drugi dohodak	
	b) { posjed kuće: kućarina posjed zemljišta: mjera površine, procijenjena vrijednost, dohodak, zemljarina i ini tereti	
	c) posjed obrta: tecivarina	
4. Ine prilike, koje roditeljima otegućuju uzdržavanje i othranjivanje njihove djece u opće, a dotičnoga slušača napose, i koje čine, da je poželjno ili potrebno, da im se dade potpora		

Primjedba. Ako ova svjedodžba ima vrijediti kao svjedodžba o siromaštvu i biti prosta od bljegovine, mora siromaštvo očito navedeno i iskazano biti u posljednjoj rubrici.

U dne 19.....

Glava deseta.

Disciplinarni red.

Izdan naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 29. travnja 1876. br. 2031 (br. 50. Zbornika zakona za godinu 1876.).

§. 1. Akademičkim oblastima dužnost je čuvati što više slobodu akademičke obuke i akademičkoga života u suglasju sa svrhom sveučilišta, koja prije svega sastoji u njegovanju prave znanstvenosti i u odgojivanju prave značajnosti. A ujedno im je dužnost ozbiljno stajati na put zlorabi one slobode i svemu, što se pomenutoj svrsi protivi.

Pripadajuća im disciplinarna vlast stoji u tom, da nadgledaju, naređuju i izvršuju sve ono, što jim se čini uopće ili u pojedinom slučaju zgodno, da se red i pristojnost na sveučilištu ne pomuti, da se značaj istoga kao znanstvenoga zavoda što bolje očuva, da se čast i dostojanstvo i čitavoga zavoda i njegovih dijelova čisto uzdrži.

§. 2. Akademičke su oblasti odgovorne za izvršivanje tih svojih dužnosti, te su radi toga svi pripadnici sveučilišta dužni naredbe njihove ne samo najtočnije vršiti, nego ih također u svom krugu i bez poziva djelom podupirati.

§. 3. Svi slušači podvrženi su glede svojih građanskih odnošaja i glede kažnjivih čina u građanskom životu općim zakonima i oblastima, glede akademičkoga vladanja pako imadu se osim toga pokoravati posebnim naredbama i disciplinarnim propisima akademičkih oblasti.

§. 4. Slušači dužni su vladati se uopće pristojno, kako to narav njihova položaja kao akademičkih građana ište, i držani su pokoravati se postojećim akademičkim zakonima i posebnim naredbama akademičkih oblasti. Tko pogriješi proti tomu, tko se napose učini krivcem većega smetanja akademičkoga mira i porotka, tko pokvari zavode za učevne svrhe određene, zbirke, pokućstvo, tko dade zločest primjer postojanom nemarnošću, nepristojnim vladanjem, nemoralnim ili sablaznujućim djelima, tko se prodrzne vrijeđati akademičke oblasti ili pojedine uči-

telje ili organe akademičke, koji rade oko uspostave reda i mira, ili napokon, tko uvrijedi svoje drugove, taj će se po veličini svoga postupka na odgovornost pozvati.

§. 5. Istraga, povedena proti kojemu slušaču po kojoj drugoj oblasti, izvan akademičke, radi povrede postojećih općih zakona, ima se akademičkomu senatu prijaviti kano i osuda izrečena poslije dovršene istrage.

Bitni sadržaj osude ima se ubilježiti u spise sveučilišne, a akademičke oblasti mogu, ako počinjena povreda posredno vrijeđa akademički poredak ili čast sveučilišta, krivca kazniti ili opomenom ili ukorom, ili uskratom oprosta od plaćanja naukovine ili stipendija, ili po okolnostima otpravkom sa sveučilišta.

§. 6. Slušači sveučilišta ili pojedinoga fakulteta nisu u svojoj skupnosti korporacija; s toga ne mogu niti redovitih skupština držati, niti trajnih ili stalnih zastupnika imati, niti vršiti funkcija korporativnih.

§. 7. Nije dozvoljeno slušačima držati skupština na javnim mjestima izvan sveučilišne zgrade u druge svrhe osim u druževne, no mogu slušači u prostorijama sveučilišne zgrade držati skupštine katkada, ali ne redovite, za raspravljanje i vijećanje o stanovitim akademičkim stvarima, koje se njih tiču.

§. 8. Za svaku takovu skupštinu ima se ishoditi privola od rektora, označivši mu točno, o čem će se vijećati i raspravljati.

Rektor ima prosuditi, da li ono, o čem se kani vijećati, odgovara §. 7., pa kad vidi da odgovara i da se nije bojati od skupštine narušaju reda akademičkoga, ima odrediti prostor (sobu), gdje će se skupština držati. Oni slušači, koji mole za rektorovu dozvolu, jamče napram akademičkim oblastima za red u skupštini i točno obdržavanje akademičkih zakona.

§. 9. Rektor, prorektor i svaki dekan pojedinoga professorskoga zbora imaju pravo nazočni biti pri dačkim skupštinama, oni mogu primjedbe činiti, opominjati i odmah narediti, da se skupština razide, čim se odmakne od akademičkih zakona ili od prijavljene svrhe.

§. 10. Samo redoviti slušači imaju pravo biti dionici dačkih skupština, izvanrednim slušačima i svim drugim osobama osim akademičkih učitelja, zabranjeno je kod njih prisustvovati.

Oni slušači, koji priređuju skupštine (§. 8.), odgovaraju za to, da će se ovaj propis točno obdržavati.

§. 11. O ustrojavanju i postojanju đачkih društava odlučuje kr. zemalj. vlada.

§. 12. Akademski senat može zabraniti slušačima audionistvovanje u skupštinama ili u stanovitim društvima neđачkim, ako to svrha sveučilišta zahtijeva.

§. 13. Vrsti korenja (kaznenja) disciplinarnih prestupaka po tom, kako su veliki i kako su opetovano počinjeni, jesu:

1. Opomena i ukor po dekanu samom ili pred profesorskim zborom.

2. Strogi ukor po rektoru pred akademskim senatom. Ukori se može pooštriti prijetnjom, da će krivac bez obzira odstranjen biti sa sveučilišta (*consilium abeundi*), ako po drugi put što sakrivi, makar i manje.

3. Otpravak sa sveučilišta na 1—4 semestra.

4. Otpravak sa sveučilišta za uvijek.

5. Otpravak sa sveučilišta na uvijek uz prijavu svim sveučilištima austro-ugarske monarhije. No ova kazna ovršiti će se samo onda, ako kr. zemaljska vlada odobri odluku akademskog senata.

Gubitak stipendija, potpore iz koje zaklade ili oprosta od plaćanja naukovine, nema se smatrati kao kazna, nego kao naravni posljedak ponašanja, koje ne odgovara potpuno akademskim zakonima, s toga pomenuti gubitak u svakom slučaju slijedi, gdje je uživanje takova dobročinstva ovisno o besprikornom ponašanju.

§. 14. Kazne disciplinarne, koje se ovrše proti slušačima, imaju se u neprekidnoj očevidnosti držati.

§. 15. Izvanredni slušači i gosti, koji polaze pojedina predavanja, dužni su štovati akademski poredak. Ako ga povrijeđe, imaju se po okolnostima opomenuti ili isključiti od polaza pojedinih predavanja ili od sveučilišta uopće.

§. 16. I akademski senat i profesorski zborovi pojedinih fakulteta dužni su u svojim područjima izdavati naredbe i disciplinarne propise, koji im se po okolnostima potrebiti čine.

Svaka takova naredba ili propis, ako nije samo ovršne i prolazne naravi, imaju se odmah zemalj. vladi prijaviti.

§. 17. Svakomu dekanu i svakomu članu profesorskoga

zboru dužnost je slušače poticati na razboritu porabu vremena, za koje im traje naobrazba, svjetovanjem, nagovaranjem, posredovanjem i opominjanjem; priječiti disciplinarne prestupke i prijaznim općenjem njegovati međusobno poćitanje i priklonost.

Manje prestupke ima dekan ili profesorski zbor opomenom ili ukorom poravnati; prestupke pako, koji se radi teškoće svoje ili radi opetovanja imadu kazniti, treba prijaviti akademićkomu senatu.

§. 18. Disciplinarnu kaznenu vlast vrši akademićki senat. Njemu pripada podjeljivati stroge ukore i izricati otpravak sa sveučilišta.

Sve kazni, koje on dosudi, i samo te kazni imadu se ubilježiti slušaćima u sveučilišne svjedodžbe.

Glava jedanaesta.

Pravila o ispunjavanju vjerozakonskih dužnosti.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 22. veljače 1876. br. 463.

§. 1. Moralna i vjerozakonska je dužnost svakoga akademićkoga građanina toćno vršiti one ćine, koje njegovo vjeroispovijedanje kao vjerozakonske dužnosti oznaćuje.

§. 2. Poćetkom svake školske godine drži se u akademićkoj crkvi sv. Katarine »Veni sancte spiritus«, a koncem školske godine »Te deum laudamus«.

§. 3. Za vrijeme školske godine drži se svake nedjelje i blagdana za sveučilišne slušaće rimokatolićke vjere u akademićkoj crkvi posebna služba boćja i propovijed.

Poćetkom svake školske godine oglašuje se na crnoj ploći vrijeme, kada će se služba boćja drćzati.

§. 4. Istim se naćinom obznanjuje svake godine i tijelovska procesija.

§. 5. Sveučilišni slušači drugih vjeroispovijedanja vrše vjerozakonske dužnosti u dotičnim crkvama ili bogomoljama po propisima, postojećim za dotičnu vjerozakonsku općinu.

Glava dvanaesta.

Teoretički državni ispiti pravnika.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu od 1. srpnja 1895. br. 8189. (Zbornik 1895., kom. X. br. 36.)¹⁾

I. Općenite ustanove.

§. 1. Svaki redoviti slušač pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta imade u srpanjskom roku koncem drugoga, ili u listopadskom roku početkom trećega poljeća polagati I. teoretički pravno-povjesni državni ispit, a u srpanjskom roku koncem četvrtoga ili u listopadskom roku početkom petoga poljeća II. teoretički pravno-povjesni državni ispit.

U listopadskom roku mogu na ispit biti pripušteni i oni kandidati, koji su pri ispitu u roku srpanjskom bili zabačeni, a kojima nije prigodom tom određen bio dulji rok za opetovanje ispita.

Sa slušačima, koji počinju pravoslovne i državoslovne nauke u ljetnom semestru, imade se glede polaganja državnih ispita redovito postupati tako, kao da su nauke započeli tek slijedećim zimskim poljećem.

Slušačima pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta ne može se redovito (v. §. 2. i 3.) u zakonito njihovo četverogodište

¹⁾ Naknadno su preinačeni odnosno nadopunjeni §§. 1., 2., 3., 5., 33., 40., 47., 55. i 72. te ovi §§. glase prema naknadno izdanim naredbama. (Vidi naredbe kr. zemalj. vlade od 13. srpnja 1898. br. 9801, zatim od 3. listopada 1900. br. 15.122, dalje od 9. veljače 1902. br. 1714, od 24. srpnja 1907. br. 12.505, od 4. prosinca 1907. br. 25.688, od 11. prosinca 1907. br. 27.194, od 25. veljače 1908. br. 3.807 i od 5. siječnja 1909. broj 30.617/1908.).

vrijeme, provedeno u sveučilištu prije načinjenoga s povoljnim uspjehom prvoga državnoga ispita pravno-povjesnoga uračunati za više no za dva poljeća, a vrijeme, provedeno u sveučilištu prije načinjenoga drugoga državnoga ispita pravno-povjesnoga, za više no četiri poljeća.

Kandidati pripuštaju se k I. odnosno k II. teoretičkomu državnomu ispitu, ako i neposredno prije ispita nisu bili na sveučilištu Franje Josipa I. upisani, samo ako su propisani broj poljeća propisanim načinom kao redoviti slušači na sveučilištu Franje Josipa I. slušali, a radi li se o pripustu k II. državnom ispitu, ako su uz to povoljnim uspjehom položili I. državni ispit.

§. 2. Slušačima pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta, koji nisu hrv.-ugar. državljani, može dekanat pravoslovnoga i državoslovnog fakulteta na njihovu molbu dozvoliti, da u mjesto I. i II. pravno-povjesnoga državnoga ispita polažu na koncu četvrtog ili početkom petog poljeća jedan pravno-povjesni teoretički državni ispit.

Kandidati, koji nisu hrv.-ugar. državljani, a niti zavičajni u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji te budu u srpanjskom ili listopadskom roku na pravno-povjesnom ovom državnom ispitu po prvi put reprobirani, mogu taj ispit ponoviti na početku idućega ljetnoga semestra, ako su tečajem prethodnoga zimskoga semestra slušali glavne ispitne predmete barem kroz deset (10) sati nedjeljno. U tom roku reprobirani moći će ponovo polagati pravno-povjesni državni ispit istom u najbližem listopadskom roku.

U svjedodžbi imade se takav ispit naznačiti: »pravno-povjesni teoretički državni ispit«, a u kontekstu svjedodžbe imade se pozvati na posljednju alineju §. 57. sveučilišnoga zakona.¹⁾

Odnosna molba imade se podnijeti prigodom upisa u treće poljeće ili pak prigodom upisa u četvrto poljeće, ako je molitelj treće poljeće slušao na kojem vanjskom sveučilištu. Upis takova molitelja imade se tek onda smatrati definitivnim, kada dekanat molbu glede ispita povoljno riješi.

§. 3. Slušači prava, koji su prvi ili drugi temeljni ispit položili u kojem ugarskom sveučilištu ili u kojoj ugarskoj pravoslovnoj akademiji, mogu se bez posebne dozvole kr. zemaljske

¹⁾ Od 6. listopada 1894.

vlade upisati u treći dotično peti semestar pravničkih svojih nauka, no s tim ipak ograničenjem, da će se takvim slušačima apsolutorij moći samo u tom slučaju izdati, ako dokažu, da su bilo prije bilo iza upisa u pravoslovni i državoslovni fakultet slušali pored ostalih propisanih kolegija i kolegije iz hrv.-ugar. privatnog prava i crkvenog prava.

Što se pak tiče upisa slušača prava, koji su prvi pravno-povjesni teoretički državni ispit, odgovarajući ovdašnjemu pravno-povjesnomu teoretičkomu državnomu ispitu po §. 57. sveučilišnoga zakona, položili na kojem austrijskom sveučilištu, prepušta se odluka profesorskomu zboru pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta.

§. 4. Treći sudstveni teoretički državni ispit mogu polagati redoviti slušači pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta već u osmom poljeću, i to počevši od 16. lipnja; četvrti pako (državo-znanstveni) tek nakon dovršenoga četverogodišta.¹⁾

§. 5. Sva četiri redovita teoretička državna ispita (§§. 1. i 4. ove naredbe) mogu bez razlike pripadnosti pred odnosnim ispitnim povjerenstvom u Zagrebu zakonitim redom položiti svi pravnici, koji su potrebni broj semestara slušali na kojem ugarskom ili austrijskom sveučilištu prema odnosnim propisima.²⁾

Svršeni pravnici, koji nijesu ugar.-hrvat. državljani, mogu pred tim ispitnim povjerenstvom četvrti državo-znanstveni teoretički državni ispit polagati prije trećega (sudstvenoga), no bez valjanosti za Hrvatsku i Slavoniju. Takvim ispitnicima ima se tome odgovarajuća klauzula u svjedodžbi pripisati.

§. 6. Kandidat, koji je bio na kojem državnom ispitu proglašen nesposobnim, može ispit taj ponoviti samo pred onim po-

¹⁾ Prva alineja §. 58. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894., kojim se propisuju ovi ispiti, glasi: »Tko se želi na temelju svojih pravoslovnih i državoslovnih nauka dati na javnu službu, na odvjetništvo ili javno bilježništvo, ima načiniti još dva teoretička državna ispita, sudstveni i državo-znanstveni po propisima ovoga zakona«.

²⁾ Glede ugarskih sveučilišta i pravoslovnih akademija izrečeno je još naposeb u rješenju kr. zemalj. vlade od 29. lipnja 1904. br. 9.569, upravljenom na dekanat pravoslov. i državoslov. fakulteta, da se svršeni pravnici tih ugarskih zavoda, koji su dobili apsolutorije, mogu podvrgavati teoretičkim državnim ispitima u našem sveučilištu; a obratno da se i naši apsolvenci pripuštaju k polaganju državnih ispita u pomenutim ugarskim zavodima.

vjerenstvom, koje ga je proglasilo nesposobnim, no ipak nije od potrebe, da kod ponovnog ispita budu oni isti ispitivači, koji i kod predašnjega.

§. 7. Predmeti ispitivanja na teoretičkim državnim ispitima jesu, i to:

A) Za I. pravno-povjesni državni ispit:

a) Povijest i institucije rimskog prava s rimskim građanskim parbenim postupnikom;

b) Pravna povijest slavenskih i germanskih naroda;

c) Glavna načela hrv.-ugar. privatnoga prava.

B) Za II. pravno-povjesni državni ispit:

a) Pandekte rimskog prava;

b) Crkveno pravo katoličke i grčko-istočne crkve.

C) Za pravno-povjesni državni ispit u smislu posljednje alineje §. 57. sveučilišnoga zakona (§. 2. ove naredbe):

Svi predmeti, popisani pod A) i B) ovoga §. osim hrv. ugar. privatnoga prava.

D) Za III. sudstveni državni ispit:

a) Pravo građansko;

b) Trgovačko i mjenbeno pravo;

c) Građanski postupnik u parbenim i izvanparbenim poslovima;

d) Kazneno pravo i kazneni postupnik.

E) Za IV. državo-znanstveni državni ispit:

a) Sveopće i hrv.-ug. državno pravo s osobitim obzirom na austrijsko državno pravo;

b) Pravo međunarodno;

c) Narodna ekonomija;

d) Financijalna znanost;

e) Upravno pravo.

§. 8. U pravnoj povijesti slavenskih i germanskih naroda kao predmetu I. pravno-povjesnoga državnoga ispita imade se poglavito uzimati obzir na vanjsku pravnu povijest (imenito povijest vrela), a od nutarnje na povijest ustava (osobito frančkoga i njemačkoga).

Pod građanskim postupnikom kao predmetom III. državnog ispita imade se razumijevati i nauka o ustroju sudova i njihovoj nadležnosti.

§. 9. Vrhovna uprava teoretičkih državnih ispita spada u djelokrug kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, ter imade ista imenovati predsjednike i članove povjerenstva i predsjednicima doznačiti za ispite potrebna novčana sredstva preko sveučilišne kvesture.

§. 10. Unutarnje poslovanje na ispitima obavlja samo povjerenstvo, ono rukovodi ispite, pripušta k njima kandidate (osim na pravno-povjesne državne ispite), ispituje ih i prosuđuje rezultat ispita.

Posebni propisi dotično ustanove ovoga naputka određuju, što od toga poslovanja obavljaju sama predsjedništva povjerenstva.

§. 11. Za obdržavanje teoretskih državnih ispita postavlja kr. zem. vlada posebna povjerenstva sa sjedištem u Zagrebu; za svaki od propisanih razdjela državnih ispita imenuje se po jedno povjerenstvo sa predsjednikom i dovoljnim brojem članova.

Povjerenstva imenuje i popunjuje kr. zem. vlada (redovito na prijedlog predsjednika) prema potrebi. Imenovani predsjednici i povjerenici vrše svoje funkcije, dok ih kr. zem. vlada ne riješi službe.

§. 12. Služba predsjednika i članova povjerenstva javna je služba, te predsjednici i povjerenici, vršeći svoju službu, odgovaraju za svoje čine i propuste kao i ostali javni službenici.

§. 13. Za ispitne povjerenike imenuje kr. zem. vlada prije svega kr. javne redovite i izvanredne sveučilišne profesore, honorarne profesore i privatne docente, zatim praktične kr. autonomne i zajedničke državne činovnike, nadalje odvjetnike, kralj. javne bilježnike, doktore prava i druge stručnjake.

Sve u zemaljskoj službi stojeće osobe dužne su primiti funkcije predsjednika ili povjerenika, ako ih imenuje kr. zem. vlada, odio za bogoštovlje i nastavu.

§. 14. Svi teoretički državni ispiti obdržavaju se u posebnoj za to određenoj dvorani u zgradi kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, no može predsjednik, ako je potrebno, sporazumno sa dekanom odrediti, da će se stanoviti ispit obdržavati u drugoj kojoj dvorani na rečenom sveučilištu.

§. 15. Svi su teoretički državni ispiti usmeni i javni, ali je predsjednik vlastan svakoga iz auditorija odstraniti dati

(eventualno i cijeli auditorij isprazniti dati), čija bi prisutnost smetala obdržavanje ispita.

Uopće je predsjednik ovlašten i dužan učiniti sve potrebne odredbe, da se prepriječi svaki nered u ispitnoj dvorani i sve ukloni, što bi moglo smetati povjerenstvo i kandidate.

II. Djelokrug predsjednikâ ispitnih povjerenstva uopće.

§. 16. Svaki predsjednik povjerenstva odgovara za to, da se teoretički državni ispiti urede i provode prema duhu i namjeri zakona.

§. 17. Ako bi predsjednik bio zapriječen, zastupa ga u svemu, u koliko ne bi bio imenovan posebni potpredsjednik, po-najprije najstariji u službi profesor, član dotičnoga povjerenstva, a ako nema takovoga ili je zapriječen, onaj član povjerenstva, koji jur najdulje obavlja funkcije povjerenika.

§. 18. Predsjednik svakoga povjerenstva ima pomno sabirati i u evidenciji držati zakone i naredbe, koje se tiču teoretičkih državnih ispita.

§. 19. Čim istupi koji član iz povjerenstva ili je potrebno, da se umnoža broj povjerenika, dužan je predsjednik povjerenstva predložiti kr. zemaljskoj vladi, da se popuni dotično umnoži povjerenstvo.

§. 20. Predsjednici brinuti će se, da se shodno publicira sve, što je potrebno da saznadu kandidati glede polaganja državnih ispita.

§. 21. Svaki predsjednik dužan je opredijeliti vrijeme i mjesto svoga poslovanja tako, da ga kandidati u potrebi mogu naći.

§. 22. Predsjednik pobrinuti će se, da nabavi iz doznačenoga mu paušala potrebite rekvizite, i to suhi i mokri pečat povjerenstva sa krunom sv. Stjepana, grbom kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i natpisom: »Kr. povjerenstvo za teoretički državni ispit u Zagrebu«, potrebni pi-saći materijal i nadalje knjige neophodno nužne kod ispitivanja; konačno nabaviti će sve potrebne tiskalice, napose i blankete za ispitne svjedodžbe, za službeno dopisivanje povjerenstva, za pozivnice članova povjerenstva te za ispitni i urudžbeni zapisnik.

§. 23. Predsjednik rješava sam sve tekuće povjerenstvene poslovne komade. Sve nužne pisarničke poslove obavlja sveučilišna pisarna.

§. 24. Ako predsjednik ne bi htio pod vlastitu odgovornost riješiti važan i neobičan slučaj iz poslovnoga djelokruga povjerenstva, može sazvati sve članove, da o tom stvore zaključak. U takovom slučaju referirati će u sjednici povjerenstva sam predsjednik, ali je ovlašten, da predade referadu i kojemu od članova.

§. 25. Predsjednik rješava molbe kandidata pismeno ili usmeno ili upućuje kandidatè, da podastru formalni podnesak povjerenstvu. Dalje određuje predsjednik dan i sat ispita za pojedine kandidate i obavješćuje o tom povjerenike.

§. 26. Predsjednik nadalje sastavlja povjerenstva za pojedine ispite, rukovodi vijećanje i glasovanje te proglašuje rezultat ispita, sastavlja svjedodžbu i brine se za dostavljanje svjedočaba.

§. 27. Predsjednici sudstvenoga i državo-znanstvenoga ispita ujedno su i eksaminatori.

Predsjednici pako pravno-povjesnih državnih ispita ispituju samo iznimno, ako to u pojedinom slučaju zahtijevaju posebne prilike.

Svaki predsjednik povjerenstva ovlašten je međutim, kad drži za shodno, stavljati pojedina pitanja kandidatima iz svakoga ispitnoga predmeta.

§. 28. Predsjednik vodi ispitni zapisnik, drži u evidenciji reprobirane, potpisuje izvješća i dopise te pohranjuje spise u registraturi povjerenstva.

§. 29. Na koncu svake godine podnosi predsjednik kr. zem. vladi zaključno izvješće, priklopivši mu tabelu sa slijedećim rubrikama:

- a) Vrst povjerenstva;
- b) Ukupni broj ispitanih;
- c) Broj aprobiranih s ovim podstavkama:
 - aa) »s dovoljnim uspjehom«;
 - bb) »s dobrim uspjehom«;
 - cc) »s dobrim uspjehom, odlikom iz jednoga ili više predmeta«;
 - dd) »s odlikom iz svih predmeta«.

d) Broj reprobiranih sa slijedećim podrubrikama:

aa) prviput;

bb) drugiput.

e) Opaske.

III. Dužnost ispitnih povjerenika uopće.

§. 30. Članovi povjerenstva dužni su na poziv predsjednika doći na ispit, eventualno u sjednicu, te tamo preuzeti referat, što bi im ga predsjednik povjerio.

§. 31. Ako bi povjerenik bio bolestan ili zapriječen službenim poslom, što ga imade izvršiti kao činovnik po osobitom nalogu svoga predstojnika tako, da se ne može odazvati predsjednikovu pozivu, to je dužan odmah prijaviti predsjedniku, da mu uzmože za vremena naći zamjenika.

§. 32. Svaki povjerenik vlastan je tražiti, da ga predsjednik dan prije o ispitu obavijesti; ali je ipak dužan odazvati se pozivu, da zamijeni povjerenika, koji bi izostao.

IV. Sastavljanje specijalnih povjerenstva.

§. 33. Specijalno ispitno povjerenstvo sastoji se kod I. i II. pravno-povjesnoga državnoga ispita (§. 7. A. i B. ove naredbe) od dva povjerenika i predsjednika, a kod pravno-povjesnoga po §. 57., kod III. sudstvenoga i kod IV. državo-znanstvenoga državnoga ispita (§. 7. C., D. i E. ove naredbe) od tri povjerenika i predsjednika.

§. 34. Ustanovljujući specijalne komisije, valja da se predsjednik — koliko dopuštaju postojeće prilike — drži načela, da se povjerenici izmjenjuju, i da se po mogućnosti jednako upotrebljuju.

§. 35. Predsjednici povjerenstva dužni su redovito svakoj specijalnoj komisiji predsjedati.

§. 36. Ako prilike povjerenstva dopuštaju, neka nastoji predsjednik, da na više ispita, što se drže neposredno jedan za drugim, ne bude posve isto povjerenstvo, već da se ono bar u osobi jednoga povjerenika promjeni.

Predsjednici pako državnih ispita pravno-povjesnih treba da bar tako sastave i uredi pojedina povjerenstva (bude li to ikako moguće), da se u izmjenjivanju povjerenika ne pokaže

stalni turnus, da bi od tuda kandidati već za dulje vrijeme unprijed mogli saznati, koji će ih povjerenici ispitivati.

V. Neke posebne ustanove za teoretičke pravno-povjesne državne ispite.

§. 37. Predsjednici povjerenstva pravno-povjesnih državnih ispita treba prije nego li odrede specijalna povjerenstva za ispite u stanovitom roku, da se za vremena kratkim putem sporazume s dekanom pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta i da sve tako izvedu, da će povjerenici i kandidati prije nego li se počinju ispiti, točno znati, koji dan će na nje doći red ispitivanja dotično polaganja ispita.

§. 38. Ako se tečajem roka pravno-povjesnih državnih ispita slučajno tako umanji broj povjerenika, da se ne bi mogli držati ispiti, to se ovlašćuju predsjednici, da se pobrinu za pomoćne povjerenike, pa da takove izaberu i pozovu na ispit između sveučilišnih profesora, privatnih docenata ili praktičnih zemaljskih ili državnih činovnika, sporazumivši se prije s dekanom dotično neposrednim predstojnikom činovnika.

Ako se ni tako ne bi dalo pomoći, otputiti će predsjednik kandidate na kasniji rok, koji će se izvanredno odrediti, ali o tom imade se izvijestiti kr. zemaljskoj vladi.

§. 39. Dok traju rokovi za pravno-povjesne teoretičke državne ispite, imat će dekan rokove za stroge ispite tako odrediti, da ne nastane kolizija u izvršivanju dužnosti kod profesora, koji moraju sudjelovati kao eksaminatori kod strogih ispita i rečenih državnih ispita.

VI. Vrijeme i trajanje ispita.

§. 40. Pravno-povjesni državni ispiti obdržavaju se koncem i početkom školske godine u srpanjskom i listopadskom roku.

Za I. pravno-povjesni državni ispit ustanovljuje se srpanjski rok od 1.—15. eventualno 18. srpnja, te će predsjednik prema broju kandidata opredijeliti dane, računajući od 15. odnosno 18. srpnja natrag.

II. pravno-povjesni državni ispit traje u srpanjskom roku od 8. do 16. srpnja.

U listopadskom roku određuje se vrijeme za I. pravno-povjesni državni ispit od 5. do 15. listopada.

II. pravno-povjesni državni ispit počinje se u listopadskom roku, čim se svrši I. pravno-povjesni državni ispit.

Pravno-povjesni državni ispiti po posljednjoj alineji §. 57. sveučilišnog zakona, te pravno-povjesni državni ispiti, koji će se obdržavati po starim propisima (čl. III. zak. od 6. listopada 1894.), držati će se nakon što bude dovršen II. pravno-povjesni državni ispit.

§. 41. Pravno-povjesni državni ispiti imaju trajati u srpanjskom i listopadskom roku neprekidno dan za danom (osim nedjelja i blagdana) i to dnevice 6—8 sati.

Ako se tako ne bi mogli u kojem roku ispitati svi kandidati, imaju predsjednici odrediti dvije specijalne komisije, koje će savremeno ispitivati.

§. 42. Izvanredni rokovi za pravno-povjesne drž. ispite ne dozvoljuju se nikomu.

§. 43. III. i IV. državni ispit obdržava se cijele školske godine. U vrijeme propisanih praznika poslije svakoga poljeća mogu predsjednici samo s dozvolom kr. hrv.-slav. dalm. zem. vlade odrediti ove (III. i IV.) državne ispite.

§. 44. Za III. i IV. državni ispit imade se određivati takovo vrijeme, koje što manje kolidira sa sveučilišnim predavanjima i sa uredovnim satovima javnih oblasti.

§. 45. Glede trajanja ispita sa svakim kandidatom vrijedi načelo, da se ne smije dulje ni kraće vrijeme ispitivati, nego li je potrebno, da se povjerenstvo uvjeri o sposobnosti kandidata i da uzmože savjesno prosuditi njegovo znanje.

O tom odlučuje predsjednik, ali valja da po mogućnosti uvaži zahtjev povjerenika, koji bi htio staviti kandidatu još jedno ili više pitanja, da si uzmože stvoriti valjani sud o njegovom znanju.

§. 46. Za trajanje ispita sa svakim kandidatom postavlja se ipak u glavnom slijedeće prosječno mjerilo za ravnanje predsjednicima. I. i II. pravno-povjesni državni ispit ima sa svakim kandidatom trajati najmanje pol, a najviše jedan sat bez obzira na okolnost, da li se veći ili manji broj kandidata savremeno ispituje. Svi ostali državni ispiti traju sa svakim kandidatom po

jedan sat bez obzira na broj kandidata, koji se savremeno ispituju.

VII. Prijavljivanje za ispit.

§. 47. Za sve pravno-povjesne teoretske državne ispite imaju kandidati obložene pismene molbenice podnijeti profesorskomu zboru pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta i predati ih osobno dekanu, i to za ispite u srpanjskom roku među 15. svibnja i 15. lipnja, a za ispite u listopadskom roku tečajem mjeseca srpnja.

Kandidati pako, zabačeni u srpanjskom roku, a imajući dozvolu za opetovno polaganje ispita u listopadskom roku, imaju svoje valjano obložene molbenice podnijeti nefaljeno do 5. listopada iste naukovne godine.

Dekan treba da za vremena službenim oglasom na to upori sveučilišne slušače s primjedbom, da se na prekasno stigle molbenice ne će moći uzeti obzir sve do listopadskog odnosno srpanjskog roka buduće godine, osim da kr. zem. vlada na posebnu, putem dekanata podnesenu, valjano obrazloženu molbenu, dozvoli kandidatu, da polaže državni ispit u najbližem srpanjskom ili listopadskom roku unatoč tome, što nije za vremena predao molbenu dekanu.

Molbenice za pripust k ostalim državnim ispitima imaju kandidati osobno predati dotičnim predsjednicima povjerenstva.

§. 48. Prilozi, što ih imaju kandidati prilagati molbenicama, da budu pripušteni državnim ispitima, različiti su prema zakonskim uvjetima za državne ispite različitih razdjela.

Prema tomu treba da se priklopi molbenici za prvi pravno-povjesni državni ispit: 1. matična svjedodžba; 2. svjedodžba zrelosti; 3. indeks. Pri pravno-povjesnom državnom ispitu u smislu posljednje alineje §. 57. sveučilišnjog zakona¹⁾ osim ovih isprava još i svjedodžba o zavičajnosti i rješenje dekana, izdano po posljednjoj alineji §. 2. ove naredbe. Pri II., III. i IV. državnom ispitu osim isprava, potrebnih za I. pravno-povjesni državni ispit, još i svjedodžbe o položenim jur predidućim teoretskim državnim ispitima. Molbenice za posljednji teoretski državni ispit (državo-znanstveni) treba da kandidat priloži uz

¹⁾ Od 6. listopada 1894.

netom navedeno još i apsolutorij. Sve te isprave treba da se priklape u originalu (ili u ovjеровljenom prijepisu) i valja da budu pri ruci, kad se polaže ispit.

Bez ovih isprava ne može biti ni jedan kandidat pripušten k ispit.

§. 49. Predsjednici povjerenstva za državne ispite razdjela sudstvenog i državo-znanstvenog treba da pregledaju molbenicu i njezine priloge, da se uvjere, je li kandidat zadovoljio zakonskim uvjetima za dotični državni ispit.

Nema li zapreka, može predsjednik s mjesta odrediti dan za ispit, te kandidatu ili odmah usmeno saopćiti dozvolu ili ga uputiti na oglas, koji će se na propisanom blanketu izvjesiti na crnoj ploči. O predsjedniku zavisi, hoće li uvažiti želju kandidatu, da mu se odredi stanoviti dan za ispit.

Ustanovljujući dane imadu se ipak predsjednici držati reda, kojim su se kandidati prijavili za ispit.

§. 50. Stoje li na putu dozvoli za državni ispit razdjela sudstvenoga ili državo-znanstvenoga takove zapreke, glede kojih predsjednik nema nikakvih sumnja, kako bi se mogle odstraniti, može umah sam kandidata shodno uputiti; radi li se pako o važnijem dvojbenom slučaju, može sazvati povjerenstvenu sjednicu (§. 24.) te zatražiti, da se taj slučaj u sjednici riješi.

§. 51. Kao što predsjednici povjerenstvâ državnih ispita razdjela sudstvenoga i državo-znanstvenoga, tako rješava i dekan molbenice kandidata da budu pripušteni pravno-povjesnim držvnim ispitima u srpanjskomu ili listopadskomu roku. Slučajeve, za koje bi dekan držao, da ih ne može propria auctoritate riješiti, može iznijeti pred profesorski zbor, da se glede njih u sjednici stvori zaključak.

§. 52. Povoljno riješene molbenice treba da dekan providi kratkim naledem, te da ih povrati moliteljima, ujedno pako valja da dostavi predsjedniku dotičnoga teoretskoga pravno-povjesnoga ispita popis svih kandidata, kojima je dozvoljen ispit.

Predsjednici imadu se držati dekanovoga rješenja, te ne upuštajući se u ispitivanje, je li dozvola opravdana ili nije, oglašiti popis svih ispitu pripuštenih kandidata tako, da će svaki kandidat bar 8 dana prije nego li se počinju ispiti, moći saznati dan i uru određenoga mu ispita.

§. 53. Odluka, kojom se odbija kandidatova molba, imade mu se u kratko obrazložena izdati, a uz to treba ga pismeno ili usmeno uputiti, da mu pripada pravo utoka na kr. zemaljsku vladu, i da taj utok mora podnijeti preko predsjedništva dotičnoga ispitnoga povjerenstva dotično preko profesorskoga zbora pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta.

Utoke imade predsjedništvo dotično dekanat pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta sa prijedlogom podnijeti kr. zemaljskoj vladi.

§. 54. Kod prijava za ispit imade se među ostalim osobito paziti i na slijedeće dvije okolnosti:

1. da li nije kandidat već dvaput reprobiran, pa ako je jedan put reprobiran, da li je već minuo rok, opredjeljen prigodom reprobacije;

2. nema li možda sumnje o identitetu osobe kandidatove.

Nastane li temeljita sumnja o identitetu osobe kandidatove, morat će se zatražiti, da se provede strogi dokaz identiteta.

§. 55. Prije nego li se podvrgne ispitu imade svaki kandidat u sveučilišnu kvesturu platiti ispitnu pristojbu od 18 kruna za ispite, navedene u §. 7. A. i B., a za ispite, navedene u §. 7. C., D. i E., 24 krune.

Od plaćanja naukovine oprošteni slušači ne plaćaju ni ispitne pristojbe, a oni, koji su oprošteni od polovice naukovine, plaćaju polovicu ispitne pristojbe. Ova se pogodnost ipak proteže samo na kandidate, koji se prviput odnosnom ispitu podvrgavaju, a nikako i na one, koji su na dotičnom ispitu reprobirani.

Ako kandidat polaže ispit početkom poljeća, dok još nisu riješene molbenice za oprost od naukovine, ili ako kandidat ispitu predidućega poljeća nije bio inskribiran, služi za pravilo oprost, što ga je dobio predidućega poljeća. Ovu blagodat gube ipak oni kandidati, koji tečajem dvaju, ispitu neposredno predidućih poljeća nisu bili na sveučilištu inskribirani kao redoviti slušači.

§. 56. Kod pravno-povjesnih državnih ispita imade se kandidat najkasnije 24 sata prije, a kod III. i IV. državnog ispita prije nego li se počinje ispit, iskazati potvrdom kvesture, da je uplatio ispitnu pristojbu ili da je oprošten od cijele naukovine, ter položiti u ruke predsjednika biljeg od 2 K za svjedodžbu.

§. 57. Specijalnomu povjerenstvu, koje je obdržavalo ispit, pripada za svakoga kandidata, što ga ispita, puna ispitna pristojba od 18 kruna odnosno od 24 krune.

Predsjednik i povjerenici dijele tu pristojbu na glave.

Za kandidate, oproštene od cijele ili polovice naukovine, plaća se dotično nadopunjuje ispitna pristojba iz zemaljskih sredstava.

§. 58. Kvestura isplaćivati će uz potvrdu članovima povjerenstva iznos ispitnih pristojbi, što na nje otpadaju.

Da uzmože kvestura proračunati taj iznos, dostaviti će joj predsjednici III. i IV. državnog ispita na koncu svakog poljeća, a predsjednici ostalih povjerenstva poslije svakoga dovršenoga ispitnoga roka kratkim putem tabelarni pregled svih ispita, obdržavanih u dotičnom semestru odnosno u tom roku. Taj pregled treba da sadržaje sve podatke, na temelju kojih će moći kvestura proračunati iznos ispitnine, koji otpada na pojedine članove povjerenstva i predsjednika, i konstatovati, koji su se kandidati podvrgli ispitu, da uzmože kvestura sastaviti račun o primljenoj ispitnini.

§. 59. Za ispitninu kandidata, oproštenih od cijele ili polovice naukovine, doznačiti će se kvesturi kod kr. zem. blagajne početkom svake naukovne godine potrebna dotacija, o kojoj treba da koncem dotične naukovne godine sastavi i vladi podnese obložen račun.

§. 60. Kandidatu, koji odustane od ispita prije no što je isti započeo, imade to predsjednik pismeno potvrditi, pa će mu kvestura na zahtjev povratiti eventualno uplaćenu ispitninu; inače zadržat će kvestura pristojbu u pohrani, dok se ne podvrgne ispitu.

Povjerenstvo stiče pravo na ispitninu, čim je začeo ispit sa kandidatom, te mu se ne vraća pristojba, ako tečajem ispita odustane.

§. 61. Svaki kandidat dužan je doći na ispit onaj dan, koji mu je ustanovljen. Ako ne dođe, nosi posljedice — bio uzrok izostanka koji mu drago.

Svikoliki kandidati, kojima je za polaganje ispita pravno-povjesnoga određen isti dan, imadu doći pred komisiju prije nego se počinje ispit, te je dužan svaki ostati u blizini povjerenstva, dok se s njime ispit ne svrši.

§. 62. Dvojica ili više kandidata mogu se mijenjati za svoje ispitne dane samo s privolom predsjednika povjerenstva.

VIII. Obdržavanje ispita.

§. 63. Na ispitima ispituju najprije profesori članovi povjerenstva, zatim članovi, koji nisu profesori; predsjednici, u koliko uopće ispituju, zaključuju ispit.

Predsjednik odlučuje, kada imade prestati ispitivanje pojedina ispitivača; pravilno treba da se dozvoli jednako vrijeme svakome od ispitivača. (Iznimku vidi u §. 64.)

§. 64. Na I. pravno-povjesnom državnom ispitu ispituje prav. povijest i hrv. ugar. privatno pravo redovito jedan ispitivač, ali ako bi iznimno ispitivao svaki od rečenih predmeta drugi ispitivač, treba da na ispitivanje iz obaju predmeta otpane za svakoga kandidata toliko vremena, koliko za same institucije, građ. parbeni postupak i povijest rimskoga prava.

§. 65. Svaki kandidat mora da bude pod osobnom odgovornošću predsjednika iz svakoga predmeta dotične gromade ispitan, te se imade predsjednik pobrinuti za to već kod sastavljanja specijalnoga povjerenstva, te se dogovoriti sa povjerenicima prije ispita.

Dužnost je svakoga ispitivača, da ispitivanje tako udesi, da će si moći povjerenstvo stvoriti temeljiti sud o znanju kandidata iz dotičnoga predmeta; nad tim treba da bdije i predsjednik, pa je vlastan eventualno manjkavo ispitivanje i sam popuniti. Predsjednik, ako je ujedno i ispitivač, morati će, bude li potrebno, ispitivati iz one struke, koja nije zastupana među povjerenicima.

Ispit međutim ne gubi kreposti, ako nije kandidat ispitan iz koje pojedine struke.

§. 66. Ispiti polažu se na hrvatskom jeziku.

§. 67. Ako je očevidno, da je kandidatu na ispitu naglo pozlilo, pa ako s toga želi prekinuti ispit, imade povjerenstvo prosuditi, može li se na temelju dosadanih odgovora (uvaživši, da mu je pozlilo) stvoriti siguran sud o kandidatovom znanju, pa ako se može, neka komisija stvori odluku o rezultatu ispita, inače pako imade se odrediti kandidatu što kraći rok, da nastavi ispit.

§. 68. Prišapćivanje slušača imade se energično zabraniti, pa može rad toga predsjednik, ako je potrebno, stanovite osobe iz auditorija odstraniti, ili pako cijeli auditorij isprazniti dati.

Međutim valja da se ispitni stol u auditoriju tako smjesti, da se prepriječe takove nepodopštine.

§. 69. O tom, imade li se savremeno ispitivati po više kandidata, odlučuje predsjednik. Samo na pravno-povjesnim državnim ispitima mogu se redovito savremeno ispitivati i po tri kandidata; na drugim pako ispitima mogu se po trojica zajedno pri-pustiti ispitu samo iz važnijih razloga.

§. 70. Ako se savremeno ispituje po više kandidata, treba da svaki od povjerenika neprekidno ispita sve kandidate, pa je ovlašten staviti drugomu i treće mu kandidatu pitanje, ako nije prvi odgovorio, ili nastaviti isto pitanje sa slijedećim kandidatom, koje nije sa prijašnjim iscrpeno.

IX. O glasovanju i proglašenju ispitnoga rezultata.

§. 71. Zaključak o rezultatu ispita stvara povjerenstvo tajno.

Prije svega treba o tom odlučiti, je li se kandidat pokazao sposobnim ili nesposobnim. Odluči li povjerenstvo, da je kandidat sposoban, treba da se odluči o tom, je li ispit položen:

- a) »s dovoljnim uspjehom«;
- b) »s dobrim uspjehom«;
- c) »s dobrim uspjehom, odlikom iz jednoga ili više predmeta«;
- d) »s odlikom iz svih predmeta«.

Stvori li se zaključak, da je kandidat nesposoban, treba da se na drž. ispitima sudstvenomu i državo-znanstvenomu i o tom odluči, kad će kandidat moći obnoviti ispit, a na pravno-povjesnim državnim ispitima o tom, koje će predmete morati kandidat ponovno slušati na sveučilištu.

§. 72. Reprobiranim kandidatima može se dozvoliti, da obnove sudstveni ili državo-znanstveni ispit u najkraćem roku od 3 mjeseca, a u najduljem roku od 1 godine dana. Rok pako za ponavljanje pravno-povjesnih državnih ispita ustanovljuje se za one kandidate, koji su zabačeni u srpanjskom roku, do slijedećeg listopadskog respektive srpanjskoga roka; za one

pako, koji su zabačeni u listopadskom roku, bez iznimke do slijedećeg srpanjskog roka.

Slušačima, bačenim na pravno-povjesnim državnim ispitima, ili koji se tim ispitima ne podvrgnu na izmaku 2. dotično 4. poljeća, nema se dozvoliti upis u kolegije 2. dotično 3. tečaja pravo- i državoslovnih nauka ni kao izvanrednim slušačima.

§. 73. Kandidat, koji je jur dva put na jednom državnom ispitu reprobiran, može takovom državnom ispitu ponovno pripušten biti tek dozvolom kr. zem. vlade.

§. 74. Zaključak stvara povjerenstvo dogovorom ili formalnim glasovanjem.

Prije nego li povjerenstvo pristupi formalnom glasovanju o rezultatu ispita te bude zaključak ubilježen u zapisnik, treba da predsjednik povede povjerljivi razgovor o tečaju ispita.

Pokaže li se u dogovoru jednodušni sporazumak povjerenstva ili sporazumak većine članova, imade se taj sporazumak smatrati zaključkom povjerenstva i unijeti u zapisnik, inače treba da se glasuje ceduljama.

§. 75. Svaki član povjerenstva glasuje po svom subjektivnom uvjerenju, da li je kandidat po skupnom rezultatu ispita pokazao, je li i kako je sposoban ili nije sposoban.

§. 76. Dode li do glasovanja sa ceduljama, treba da predsjednik rukovodi glasovanje i da formulira pitanja, na koja će moći povjerenici jednostavno sa »da« ili »ne« odgovoriti.

§. 77. Za zaključak, da je kandidat aprobiran ili da mu se imade dati odlika, treba vazda apsolutna većina glasova; predsjednikov glas važi jednako sa glasom svakoga povjerenika.

§. 78. U drugim pitanjima, o kojim se glasuje, odlučuje glas predsjednikov, ako su glasovi raspolovljeni.

§. 79. Čim bude stvoren zaključak, treba da ga predsjednik javno proglasi kandidatu.

§. 80. Proti zaključku povjerenstva nema mjesta ni utoku ni predstavi na kr. zemaljsku vladu.

X. O izdavanju ispitnih svjedodžbi.

§. 81. Svjedodžbe o položenim ispitima valja da sadržavaju ime kandidata te vrst i uspjeh položenoga ispita, pa ih treba sastavljati na posebnim za to opredjeljenim tiskanicama, te izdati po proglašenju rezultata.

§. 82. Svjedodžbu potpisuje i potvrđuje pečatom predsjednik, a supotpisuju i svi članovi specijalnoga povjerenstva.

Uspjeh ispita treba da zabilježi predsjednik i u kandidatov indeks; tu bilješku treba također potvrditi pečatom.

§. 83. Svjedodžbe izdavaju se i reprobiranim kandidatima pa ako mogu ponoviti ispit, treba da se u svjedodžbi navede rok, kad će moći ponoviti ispit ili pako stavi primjedba, da se ispit ne može više ponoviti (van dozvolom kr. zemalj. vlade.)

XI. O ispitnom zapisniku i evidenciji reprobiranih.

§. 84. Ispitni zapisnik treba da sadržaje za svakoga kandidata:

1. sva ona data, koja sadržaje svjedodžba;
2. rezultat glasovanja;
3. prostor za osobite opaske.

§. 85. Svaki predsjednik treba da vodi alfabetski registar ispitanih po dotičnomu povjerenstvu, gdje treba da je uz svakoga zabilježena godina i broj ispitnoga zapisnika.

§. 86. Kada koji kandidat bude proglašen nesposobnim, imade se o tom odmah obavijestiti dekanat pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta, na kojem je kandidat po svjedočanstvu indeksa najposlije učio, da taj dekanat uzmože na imenicima zabilježiti, da je kandidat nesposobnim proglašen, da se prema tomu uzmože valjano izdati eventualni duplikat indeksa.

§. 87. Kandidati, koji su prije kreposti novog sveučilišnoga zakona¹⁾ započeli pravoslovne i državoslovne svoje nauke, mogu pravno-povjesni državni ispit položiti po dojakošnjim propisima. No i za ove kandidate vrijede ustanove ove naredbe, tičuće se ispitnih pristojbi.

§. 88. Naredbom ovom stavljaju se izvan kreposti naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. travnja 1876. broj 2013 i od 22. lipnja 1887. broj 5031 glede teoretskih državnih ispita, u koliko nemaju i nadalje ostati u kreposti za slučajeve, navedene u §. 87. ove naredbe.

§. 89. Nazočna naredba stupa u krepost danom proglašenja u Zborniku zakona i naredaba valjanih za kraljevinu Hr-

¹⁾ Od 6. listopada 1894.

vatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Za kandidate IV. državo-znanstvenog državnog ispita počima ipak krepost ove naredbe tek 1. listopada 1895.

Glava trinaesta.

Strogi ispiti.¹⁾

I.

*Stanjea br 892/1920
Rektorat*

Red strogih ispita u bogoslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 18. ožujka 1875. br. 1152, izdana povlašću previšnje rješidbe od 8. ožujka 1875. (br. 14. Zbornika zakona i naredaba za god. 1875.).²⁾

§. 1. Za doktorat bogoslovlja ište se, da se podnesu četiri stroga ispita (rigoroza).

Na te ispite pušta se samo onaj kandidat, koji se iskaže, da je svršio po propisu bogoslovne nauke kano redoviti slušač, za što valja da svoj apsolutorij položi kod dekana profesor-skoga zbora.

¹⁾ Ustanova § 60. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894., kojom se propisuju strogi ispiti, glasi:

»Doktorom kojega fakulteta može postati samo onaj, koji po navršenom peto-, odnosno četverogodištu s dobrim uspjehom načini stroge ispite iz nauka dotičnoga fakulteta. Broj strogih ispita i način, kako se imadu činiti, ustanovljuje se naredbenim putem.

Ni pojedini strogi ispit, a ni doktorat sam ne može nadomjestiti ni pojedinoga teoretičkoga državnog ispita, ni svih zajedno.

Ovom se ustanovom ipak ne dira u propise, koji za polučenje stanovitoga zvanja zahtijevaju uz ine uvjete i doktorat prava.«

²⁾ Prema ovoj naredbi glasila je četvrta alineja § 1. ovako: »Prije strogoga ispita iz biblijskih nauka valja da je kandidat položio ispit iz jezika sirskoga, kaldejskoga i arapskoga (vidi »Dodatak«.)«, no na osnovi previš. rješidbe od 15. lipnja 1907. stavljena je naredbom kr. zemaljske vlade od 26. lipnja 1907. br. 12.544 kako ta četvrta alineja, tako i Dodatak izvan snage, te tekst četvrte i pete alineje § 1. glasi prema citiranoj naknadnoj naredbi.

Oni bogoslovi, koji su svršili bogoslovne nauke na kojem zakonito uređenom biskupskom učilištu, mogu se po učinjenoj imatrikulaciji pustiti na stroge ispite, ako se iskažu, da su podnijeli ispit zrelosti, kao također da su slušali sve nauke za strogi ispit potrebne.

Prije strogoga ispita iz biblijskih nauka valja da je kandidat s uspjehom položio dva godišnja ispita iz semitskih jezika, i to jedan iz sorskoga i kaldejskog, a drugi iz arapskoga.

Oni bogoslovi, koji su na temelju položenoga ispita zrelosti svršili bogoslovne nauke na kojem zakonito uređenom biskupskom učilištu, imaju prije pristupa k strogim ispitima s uspjehom položiti u bogoslovnom fakultetu ispit iz navedenih semitskih jezika, kojemu će se ispitu moći samo u tom slučaju pripustiti, ako pridonesenom potvrdom dokažu, da su pomenute jezike na kojem sveučilištu ili biskupskom bogoslovnom učilištu slušali.

Godišnji ispiti iz semitskih jezika polažu se u drugoj polovici mjeseca lipnja.

§. 2. Ona četiri stroga ispita protežu se na slijedeće predmete:

1. Uvodne znanosti u sv. pismo staroga i novoga zavjeta; eksegezu iz izvornih teksta sv. pisma, hebrejskoga i grčkoga; gramatiku i analizu hebrejskoga jezika.

2. Bogoslovlje fundamentalno (opći dio dogmatike) i dogmatiku (posebni dio).

3. Bogoslovlje moralno, bogoslovlje pastoralno, homiletiku, liturgiku i kateketiku.

4. Crkvenu povijest i crkveno pravo.

§. 3. Strogi se ispiti mogu podnašati kojim god redom, samo treba, da budu svi podneseni na ovom sveučilištu.

§. 4. Strogi se ispiti drže javno, svaki traje dva sata.

§. 5. Među jednim i drugim strogim ispitom ima pravilno biti najmanje tri mjeseca rastaje; no ako je kandidat na pređašnjem rigorozu jednoglasno odobren, može mu dekan za slijedeći rigoroz opredijeliti i kraći rok.

§. 6. Ispitno se povjerenstvo kod svakoga strogoga ispita sastoji od dekana (prodekana) profesorskoga zbora kano predsjednika i (pravilno) od četiri eksaminatora.

Ovi jesu: dva delegata nadbiskupske stolice zagrebačke i dva redovita profesora dotičnih ispitnih predmeta.

Delegati nadbiskupski imaju biti svakako doktori bogoslovlja. Pravilno će se uzimati između redovitih profesora bogoslovlja.

§. 7. Nema li za kakav predmet redovita profesora, ili da je ovaj zapriječen, to se ima k strogomu ispitu pozvati izvanredni profesor rečenoga predmeta, a da nema ni ovoga ili da je zapriječen, tada onaj profesor, koji onaj predmet faktično uči, ili mu je predmet onomu najbliži.

§. 8. Predsjednik je vlastan uvijek, ali dužan je samo onda pitati, kad je nominalni profesor jednoga ispitnoga predmeta. U tom slučaju sastoji se povjerenstvo samo još od trojice eksaminatora, te predsjednik dobiva dvostručnu taksu.

§. 9. Svaki član ispitnoga povjerenstva treba da je kod ispita od početka do kraja.

Prije glasovanja i konačne izreke dogovara se povjerenstvo o rezultatu ispita. Na temelju cjelokupnoga rezultata ispita glasuje se onda bilješkom: »izvrsno«, »dovoljno« ili »nedovoljno«.

Skupna bilješka opredjeljuje se po većini glasova; ako su glasovi jednako podjeljeni (§. 8.), po glasovima nepogodnijim.

§. 10. Dobije li kandidat skupni kalkul »nedovoljno«, to se ne može pustiti na drugi strogi ispit, van samo da ponovi isti rigoroz i to tek iza tri mjeseca. Bude li i drugi put zabačen, to mu se dopušta samo još jedan put ponavljati i to iza godine dana. Ako i treći put padne, ne će moći na ovom sveučilištu nikada više dobiti ni doktorata ni nostrifikacije.

§. 11. Za svaki strogi ispit ima kandidat položiti taksu od ~~60~~ 10 K. Od tih dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva 10 K.

Ostalih 10 K ide u sveučilišnu zakladu. Za svaku ponovu rigorozu ima se položiti 40 K. Od ovih pada na svakoga člana povjerenstva 8 K.

§. 12. Oni samo članovi povjerenstva, koji su kod ispita prisutni, imaju pravo na obrok od taksa. Bude li koj član ma s koga uzroka zapriječen pribivati, dekan se ima po §. 7. pobrinuti za zamjenika. Ne može li to više biti, ali se ispit ipak može

još držati s ostalim članovima povjerenstva, to će ovi preostatak od takse među se podijeliti.

§. 13. Kandidat ima prije promocije učiniti ispovijed vjere pred nadbiskupom ili nadbiskupskim delegatom i o tom donijeti pismenu potvrdu.

§. 14. Promociju obavlja pod predsjedništvom rektorovim, uz prisutnost dekana profesorskoga zbora, redoviti koji profesor (per turnum) kano promotor u formi, koja će se naknadno ustanoviti.

§. 15. Taksa za promociju iznosi ~~70~~ ²⁴⁰ K. Od tih dobiva rektor ~~60~~ ³⁰ K, dekan i promotor po ~~30~~ ³⁰ K, ostalih ~~20~~ ²⁰ K ide za diplomu i u sveučilišnu zakladu.¹⁾

II.

Red strogih ispita u pravoslavnom i državoslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 18. ožujka 1875. br. 1152., izdana povlašću previšnje rješidbe od 8. ožujka 1875. (br. 14. Zbornika zakona i naredaba za g. 1875.).

§. 1. Tko hoće polučiti doktorat prava, treba da položi tri stroga ispita (rigoroza).

Kandidatu dozvoljava se polaganje strogih ispita, ako dokaže, da je kao redoviti slušač prema propisima svršio pravoslovne i državoslovne nauke, radi česa ima predati svoj apsolutorij dekanu profesorskoga zbora.²⁾

¹⁾ Prema naredbi kr. zemaljske vlade od 15. lipnja 1909. broj 12.004 ide čitavih 20 K u sveučilišnu zakladu (§ 58. naputka za sveuč. kvesturu).

²⁾ Glede polaganja strogih ispita postoji između našega sveučilišta i sveučilišta ugarskih i pravoslovnih ugarskih akademija reciprocitet, po kojem se svršeni pravnici tih ugarskih zavoda, koji su propisno svoje nauke svršili i dobili apsolutorij, mogu pripustiti strogim ispitima u našem sveučilištu, i opet obratno, naši svršeni pravnici mogu praviti stroge ispite u pomenutim ugarskim zavodima. (Otpis kr. zem. vlade od 29. lipnja 1904. br. 9.569, upravljen na dekanat pravoslav. i državoslov. fakulteta.)

§. 2. Za postignuće doktorata prava propisana tri stroga ispita opsižu slijedeće ispitne predmete:

- I. Rimsko, crkveno pravo i privatno hrvatsko-ugarsko pravo s obzirom na njemačku pravnu povijest i njemačko privatno pravo.
- II. Opće privatno pravo austrijsko s obzirom na postojeće ugarsko privatno pravo, trgovačko i mjenbeno pravo s obzirom na dotično austrijsko pravo, građanski postupnik s obzirom na ugarski i austrijski postupnik, pravo kazneno s kaznenim postupnikom.
- III. Opće državno, hrvatsko-ugarsko državno pravo s obzirom na austrijsko državno pravo, te međunarodno pravo, narodna ekonomija i financijalna znanost.¹⁾

§. 3. Različnost vjere ne čini nikakove razlike ni u pravu, ni u dužnosti polagati stroge ispite iz crkvenoga prava, a niti u časti doktorskoj, koju će kandidat polučiti.

§. 4. Ova tri stroga ispita mogu se polagati redom, kako je koga volja, nego položiti se imadu svi na ovom sveučilištu.

§. 5. Strogi ispiti drže se javno, svaki traje dvije ure.

§. 6. Između svaka dva stroga ispita treba da minu barem tri mjeseca.

§. 7. Ispitno povjerenstvo sastoji se pri svakom strogom ispitu od dekana (ili njegova zastupnika prodekana) profesor-skoga zbora, kao predsjednika, i (u pravilu) od četvorice redovitih profesora dotičnih ispitnih struka, kao ispitivača (eksaminatora).

§. 8. Ako nema redovita profesora za koju ispitnu struku, ili ako je taj zapriječen, imat će se izvanredni profesor te struke, ako li ni toga nema, ili ako je i taj zapriječen, tada onaj redoviti ili izvanredni profesor pozvati k strogomu ispitu, koji dotični predmet faktično uči, ili kojega je struka onomu predmetu najbliža.

§. 9. Ako se gore ustanovljeni broj četvorice ispitivača na ovaj način (§§. 7. i 8.) pozvanim zastupnicima ispitnih struka ne iscrpi, imat će se isti (broj) nadopuniti između ostalih redovitih profesora.

Ostavlja se u prvom redu zboru profesorskomu, da se o naređivanju tih članova dogovori među sobom; no dogovor taj

¹⁾ Ustanova § 2. promjenjena je prema naknadno izdanoj naredbi kr. zemaljske vlade od 3. kolovoza 1910. br. 19.635.

ima se potvrde radi podastrijeti kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu.

§. 10. Ako je više redovitih profesora namješteno za istu ispitnu struku, te bi se, pozvav sve, broj četiriju ispitivača prekoračio, tad će se oni izmjenjivati u sudjelovanju kod strogih ispita.

§. 11. Predsjednik je vlastan uvijek, ali dužan je samo onda pitati, ako je ujedno i nominalni profesor jednoga ispitnoga predmeta, i ako u slučaju, gdje se mijenja s drugim profesorima (§. 10.), red na nj dođe. U takovu slučaju imade ispitno povjerenstvo sastojati samo još od trojice članova, a predsjednik dobivati će u tom slučaju dvostruku taksu.

§. 12. Svaki član ispitnoga povjerenstva imade biti pri ispitu od početka do svršetka. Prije nego li se glasuje i zaključuje, treba se porazgovoriti o rezultatu ispita.

Glasuje pako svaki član na temelju ukupnoga rezultata, izričući notu »izvrsno«, »dovoljno« ili »nedovoljno«.

Ukupna nota (red) izriče se po većini glasova; ako su glasovi raspolovljeni (§. 11.), tad po glasovima nepovoljnijim.

§. 13. Dobije li kandidat ukupnu notu »nedovoljno«, ne može se pripustiti k daljemu kojemu strogomu ispitu, nego imat će ponoviti isti ispit, i to ne prije, nego li minu tri mjeseca.

Bude li tu opet bačen, moći će samo još jedanput ponoviti isti strogi ispit, i to pošto mine godina dana. Ako kandidat bude bačen i treći put, ne će više nikada moći polučiti doktorata prava na ovom sveučilištu, ni nostrifikacije.

§. 14. Za svaki strogi ispit ima kandidat platiti ispitninu ili taksu od 120 kruna. Od ove svote dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva po 12 kruna. Nadalje 10 K odatle ide u onu zakladu, iz koje se namiruju troškovi sveučilišne pisarne.

Za svako opetovanje strogoga ispita ima se platiti polovica ukupne takse t. j. 60 kruna. A otud dobiva predsjednik i svaki član povjerenstva po 12 K. Kad se ponavlja koji strogi ispit, ne plaća se nikakov prinos u sveučilišnu zakladu.

Što ostane od svih taksalnih iznosa, dijeli se na jednake dijelove među sve redovite profesore zbora.

§. 15. Što pojedinac koji bere u ime takse, bere to samo, ako je prisutan (Präsenzgelder), i s toga može pristojbe svoje iskati samo onda, ako doista glavom učestvuje pri ispitu. Ako je koji član povjerenstva bilo sa kakova mu drago razloga za-

priječen, da ne može doći na ispit, imat će se dekan pobrinuti, da mu se prema ustanovama §§. 8.—10. nađe zamjenik.

Nego, ako se to više ne da učiniti, a ipak je moguće još obaviti strogi ispit s ostalim članovima povjerenstva, pripada onaj iznos takse onomu profesoru, koji je pitao mjesto izostalog ispitivača.

§. 16. Promociju obavlja pod predsjedanjem rektora i pred dekanom profesorskoga zbora redoviti koji profesor (per turnum) kao promotor, a obavlja se uz svečanosti, koje će senat akademički na prijedlog profesorskoga zbora pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta ustanoviti.

§. 17. Taksa za promociju na ovom sveučilištu iznosi ⁴²⁰120 kruna.

Otuda dobiva rektor ¹³⁰130 K, dekan i promotor po ⁴⁰40 K. Zatim ima se od ove takse dati ⁸⁰80 K, da se namire troškovi izdanja diplome; a što preostane od tih ⁴⁰40 K ide u sveučilišnu zakladu.¹⁾

Što preostane od taksa, propisanih za promociju, razdijelit će se na jednake dijelove među sve redovite profesore fakulteta.

III.

Red strogih ispita u mudroslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 3. kolovoza 1878. br. 4100, izdana povlašću previšnje rješidbe od 18. srpnja 1878. (br. 46. Zbornika god. 1878.).

§. 1. Da tko poluči doktorat filozofije u mudroslovnom fakultetu, ima podnijeti pismeni strogi ispit jednom znanstvenom raspravom i zatim dva usmena stroga ispita.

Tim strogim ispitima prijavlja se kandidat molbenicom, upravljenom na profesorski zbor mudroslovnoga fakulteta, i pripušta se k njima, ako je molbenici priložena:

a) svjedodžba njegova ispita zrelosti na gimnaziji;

¹⁾ Prema naredbi kr. zem. vlade od 15. lipnja 1909. br. 12.004 ide čitavih 20 K u sveučilišnu zakladu (§ 58. naputka za sveuč. kvesturu).

b) apsolutorij, da je kandidat tri godine¹⁾ kao redoviti slušač učio, bud na ovom, bud na kojem drugom sveučilištu;

c) naznaka struke znanstvene, koju je kandidat osobito gojio, te je odabire za glaynu struku strogih ispita, i naznaka struke, koju odabire za popunjujuću;

d) naznaka teme, koju si želi kandidat odabrati za znanstvenu raspravu, eventualno izrađena već znanstvena rasprava.

Kandidatu, koji ne može iskazati priloga pod točkom b), moći će samo iznimice na prijedlog profesorskoga zbora mudroslovnoga fakulteta kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada (odio za bogoštovlje i nastavu) dozvoliti pristup k strogim ispitima.

Molbenicu rješava u pravilu dekan mudroslovnoga fakulteta sam, nu ako on to nalazi za nužno, ili ako to propis zahtijeva, priopćuje ju na rješenje profesorskomu zboru mudroslovnoga fakulteta.

§. 2. Znanstvena rasprava ima biti, po izboru kandidata, iz koje god od onih znanstvenih struka, koje se na ovom fakultetu predavaju, i samu temu rasprave odabire si kandidat po volji, sporazumiv se ipak glede nje s dotičnim stručnim profesorom.

Rasprava ima biti na hrvatskom ili latinskom jeziku; ako joj je tema iz latinske filologije, želi se, da bude na latinskom.

Raspravom ima kandidat dokazati, da je vješt znanstvenoj metodi svoje struke, da je vrstan samostalnim sudom u njoj raditi i napredovati, i da si je usvojio način raspravljanja toj struci dolikujući.

Oblik radnje ima biti dostojan za tisak.

Raspravu podnosi kandidat budi pisanu, budi već tiskanu, ovakovu barem u tri eksemplara.

Kandidat, koji je već položio ispit za učiteljstvo gimnazijsko, može za pismeni strogi ispit podnijeti svoju dotičnu stručnu domaću ispitnu radnju, ako ona odgovara zahtjevima, koji se stavljaju raspravi za pismeni strogi ispit.

§. 3. Podnesenu raspravu predaje dekan na ocjenu dvojici izvjestitelja, i to redovitim, ili ako ovih nema, izvanrednim pro-

¹⁾ §-om 47. zakona od 6. listopada 1894. propisane su četiri godine za apsolviranje mudroslovnih nauka (vidi točku 26. u Glavi drugoj).

fesorima one struke, u čije područje ide predmet rasprave, ili ako ni tih nema, redovitim dotično izvanrednim profesorima one struke, kojoj je rasprava po svom predmetu najbliža. — Ako ima više od dva profesora dotične struke, izmjenjuju se redom u ocjenjivanju. — Dekan određuje razmjeran rok za ocjenu rasprave.

§. 4. Izvjestitelji predaju dekanu obrazložene pismene ocjene o raspravi s izrekom, ima li se kandidat pustiti na usmene stroge ispite ili ne.

Slažu li se obadva izvjestitelja u svojoj izreci, to dekan priopćuje njihov sud kao odluku kandidatu; ne slažu li se, onda ima profesorski zbor odlučiti, ima li se, nema li se pustiti kandidat na usmene stroge ispite.

§. 5. Usmena stroga ispita jesu dva, i to:

A) jedan iz filozofije za svakoga kandidata bez razlike; no opseg i sadržaj toga ispita ima se opredijeliti prema glavnoj struci kandidatovoj;

B) drugi iz jedne od slijedećih stručnih skupina, koju kandidat sam odabere, no prema predmetu njegove znanstvene rasprave:

- a) iz povijesti te klasične filologije latinske ili grčke;
- b) iz klasične filologije te povijesti grčke i rimske;
- c) iz matematike i fizike, ili iz jedne od njih, te kemije;
- d) iz jedne grane prirodnopisa (zoologije, botanike ili mineralogije), te jednoga od onih triju pod c) navedenih predmeta.

Ako tema kandidatove rasprave ne ide ni u filozofiju, ni točno u nijednu od naznačenih stručnih skupina, to ima, budući da predmet rasprave ima biti poglavitim predmetom usmenoga ispitivanja, ono specijalno znanstveno područje, u koje ide tema rasprave, također biti predmetom stručnoga usmenoga ispita skupa s onom jednom od naznačenih stručnih skupina, koja je području i temi rasprave najbliža.

§. 6. Onaj usmeni strogi ispit, koji se tiče struke, kojoj pripada ili kojoj je najbliži predmet rasprave, smatra se glavnim, te ima trajati dvije ure, a onaj drugi, koji će dakako uvijek, kad se tema rasprave ne tiče filozofije, biti iz filozofije, smatra se popunjujućim, te ima trajati jednu uru.

Vrijeme za trajanje ispitivanja za pojedine struke na stručnom ispitu, gdje se više struka ispituje, ima opredijeliti predsjednik.

§. 7. Usmeni strogi ispiti su javni.

Predsjeda im dekan, ako li je taj zapriječen, prodekan, dotično njegov zakoniti zamjenik.

Ispitno povjerenstvo sastavljeno je od predsjednika i još najmanje dva, a najviše četiri ispitivača, koji su u pravilu redoviti profesori struka, iz kojih se ima pitati. — Ne dođu li radi nepredviđenih zapreka svi pozvani povjerenici, to prisutni, ako su skupa s predsjednikom barem tri, odlučuje, ima li se ispit držati ili odgoditi.

Ako nema redovita profesora, ili je zapriječen, pita izvanredni profesor dotične struke, ili ako ni toga nema, profesor struke, koja je onoj najbliža.

Izvjestitelji o znanstvenoj raspravi imaju također biti ispitivači na onom usmenom strogom ispitu, na kojem se ispituje struka, kojoj pripada predmet rasprave.

Predsjednik kao takov ima pravo, ali nije dužan pitati.

§. 8. Prije glasovanja i odluke o usmenom strogom ispitu, vijeća se o uspjehu njegovu. — Svaki ispitivač glasuje na temelju cjelokupnoga uspjeha ispita.

Ispitno povjerenstvo odlučuje većinom glasova oznaku: odličnu, dovoljnu ili nedovoljnu; ako su glasovi raspolovljeni, odlučuje se oznaka po nepovoljnijim glasovima.

§. 9. Red, kojim će usmene stroge ispite polagati, stoji do volje kandidata, ali mora sva tri ispita na ovom fakultetu obaviti.

Isto tako stoji vremeni razmak jednoga ispita od drugoga na volju kandidatu.

Ako li je kandidat kod jednoga strogoga usmenoga ispita reprobiran, to mu povjerenstvo opredjeljuje rok za ponovu toga istoga ispita i to najmanje za tri mjeseca poslije. Bude li drugi put reprobiran, to može samo još jedanput, i to najranije poslije godine dana ponoviti ispit. — Bude li i treći put reprobiran, ne može više polučiti doktorata na ovom fakultetu, a doktorat, polučen gdje drugdje na mudroslovnom fakultetu, ne će mu se nostrificirati.

§. 10. Taksa za ocjenu znanstvene rasprave iznosi 40 K, za dvosatni usmeni strogi ispit 60 K, a za jednosatni 40 K.

Takse plaća kandidat unaprijed za svaki strogi ispit posebice na ruke dekanu, prijavljujuć se za dotični strogi ispit.

Taksa za ocjenu znanstvene rasprave podijeli se jednako među izvjestitelje o raspravi.

Od takse za dvosatni usmeni strogi ispit ide 8 K, a od takse za jednosatni idu 4 K u sveučilišnu zakladu; ostale svote podijele se jednako među prisutne povjerenike.

Predsjednik dobiva, ako je ujedno stručni ispitivač, dvostruki dio.

Kad se ponavlja koj strogi ispit, ne ide od takse ništa u sveučilišnu zakladu.

§. 11. Promociju obavljaju pod predsjedanjem rektora u prisutnosti dekana mudroslovnoga fakulteta redoviti profesori fakulteta per turnum.

Promocija se može obaviti istom, pošto je kandidat (ako nije već iz prva tiskanu raspravu podnio) svoju znanstvenu raspravu, izvedavši u njoj od izvjestitelja zaželjene promjene, tiskom izdao kao raspravu od fakulteta odobrenu, i predao od nje dekanu 50 otisaka.

§. 12. Taksa za promociju iznosi 60 K.

Od nje dobiva rektor 20 K, dekan i promotor svaki po 10 K, a 20 K ide u sveučilišnu pisarnu za izdavanje diploma.¹⁾ *a 10 sv. profesor*

§. 13. Ovaj red za stroge ispite stupa u život s danom proglašenja.

Naputak

za provedbu naredbe od 3. kolovoza 1878. broj 4100 o redu strogih ispita u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 1. Struka, kojoj pripada po svojoj temi rasprava kandidova, jest ujedno glavna struka na njegovu glavnom (dvosatnom) usmenom ispitu.

¹⁾ Prema naredbi kr. zemaljske vlade od 15. lipnja 1909. broj 12.004 ide posljednjih 20 K u sveučilišnu zakladu. (§ 58. naputka za sveučilišnu kvesturu).

I u toj od kandidata po volji izabranoj glavnoj struci, ne će se na usmenom ispitu tražiti jednako znanje cijeloga opsega struke, nego se traži dublji specijalni studij u nekom dijelu njezinu, koji ima kandidat ispitivačima naznačiti, pak će se kod glavnoga ispita poglavitu važnost polagati na taj specijalni dio struke. — U pravilu će dakako već sam predmet kandidatove rasprave pokazati, koji da je to iz neke struke krug specijalnih njegovih studija, te će ispitivači u pravilu ponajviše nadovezati svoja pitanja na kandidatovu raspravu, pošto i onako ima glavni usmeni strogi ispit kontrolirati, da li je raspravu kandidat zbilja sam izradio.

§. 2. Pošto bude onaj specijalni stručni studij kandidatov ispitom konstatiran, imat će se ispitom pokazati, da li je kandidat i izvan onoga užega opsega dovoljno proučio izabranu svoju glavnu struku. — Pokazav dovoljno znanje u glavnoj struci, imat će još na tom glavnom usmenom strogom ispitu pokazati, da je dovoljno upućen u onim strukama, koje su glavnoj njegovoj najbliže, najpače u koliko je njihovo znanje nužno za temeljit studij glavne struke.

Zato se u jednoj stručnoj skupini uz jednu kao glavnu struku imadu ostale smatrati za popunjujuće, te ispit o njima kao popunjujući dio glavnoga ispita. Tako se uz klasičnu filologiju kao glavnu struku traži znanje grčke i rimske povijesti kao popunjujuće struke, jer bez znanja ove nije ni u filologiji klasičnoj moguća prava znanstvenost; uz jednu od prirodopisnih struka kao glavnu traži se kao popunjujuća struka bud matematika, bud fizika, bud kemija, jer je znanje bar jedne od ovih nužno za pravu znanstvenost u kojoj god prirodopisnoj struci.

§. 3. Ispitivači će se ipak i kod tih popunjujućih struka uvijek točno obazirati na glavnu struku kandidatovu. Tako će kandidat, komu je glavna struka povijest, te ima za popunjujuću struku klasičnu filologiju latinsku ili grčku, imati poglavitu pokazati, da zna temeljito čitati latinske ili grčke izvore, i da mu je poznata metoda filologička, ali o detalju filologičkom nema se ispitivati. Ako li je kandidatu glavna struka fizika, to se ima matematika smatrati za popunjujuću struku, te će imati kandidat na ispitu pokazati, da je matematici toliko vješt, koliko je nužno za temeljit studij fizike.

§. 4. Ako specijalna struka kandidatova, prema predmetu njegove rasprave, nije nit filozofija, nit koja od struka, koje su u stručnim skupinama pod B) navedene (str. 57.), to je kandidat dužan za svoj glavni ispit ipak jednu od stručnih skupina pod B) navedenih odabrati; no i tada ostaje dakako specijalna mu struka glavnim i središnjim predmetom glavnoga ispita, a u stručnoj k tomu odabranoj skupini, i to u glavnoj struci njezinoj, ima se kandidat pokazati toliko upućen, koliko je potrebno za temeljit studij specijalne mu struke.

Tako, ako je hrvatska filologija i književna povijest, ili pak slavistika specijalna struka kandidatova, te si je k tomu odabrao za stručnu skupinu klasičnu filologiju (te povijest grčku i rimsku), onda kandidat ispitom ima pokazati, da je filologički proučio obadva klasička jezika, ali se od njega ne traži znanje pojedinosti, potrebnih onomu, komu je klasična filologija specijalna struka, nit će se ispitivati iz povijesti grčke i rimske.

§. 5. Prema tomu može se broj pod B) navedenih stručnih skupina pomnožati od prilike ovako:

- e) slavistika uz klasičnu filologiju ili opću povijest;
- f) hrvatska filologija i povijest književnosti hrvatske, uz klasičnu filologiju ili uz opću povijest;
- g) hrvatska povijest uz opću povijest;
- h) geografija uz opću povijest, ili uz fiziku i matematiku;
- i) povijest umjetnosti uz opću povijest ili umjetnička arheologija uz klasičnu filologiju.

§. 6. Strogi ispit iz filozofije traži se različito od svakoga kandidata za doktorat filozofije, budući da filozofija i temeljne pojmove i metode svih znanosti podlaže kritici i teži za spoznajom sveza između raznih znanosti.

Od kandidata, komu filozofija nije specijalna struka, te koji će s toga iz filozofije imati onaj jednosatni popunjujući strogi ispit, traži se na tom ispitu, da pokaže znanje povijesti filozofije u pregledu¹⁾ i još jedne glavne discipline filozofije, i to one, koja je s njegovom specijalnom strukom u najbližem pojmovnom

¹⁾ Kr. zemaljska vlada mjesto prijašnjega zahtjeva, kojim se traži »temeljito znanje metodnoga dijela logike« propisala je naredbom od 27. veljače 1896. broj 3.631 znanje povijesti filozofije u pregledu (kao gore).

savezu. Tu disciplinu treba da je proučio iz izvora kojega god glavnoga filozofa.

Za neko raynalo može se ovdje ustanoviti, da će se na pr. od kandidata, komu je glavna struka hrvatska filologija i povijest književnosti hrvatske, ili komu je glavna struka povijest umjetnosti i umjetnička arkeologija, zahtijevati na ispitu iz filozofije (osim logike) znanje estetike; od historika znanje etike ili psihologije ili povijesti filozofije; od matematika, prirodopisca ili prirodoslovca znanje psihologije ili znanje metafizičkih problema; od klasičnoga filologa znanje ili Aristotela ili Platona (bar u jednom glavnom dijelu njihovih filozofičnih sustava).

§. 7. Ako je kandidatu filozofija glavna struka, onda će on imati iz filozofije glavni dvosatni strogi ispit, te će se od njega tražiti, da je iz izvora proučio povijest jednoga glavnoga filozofa u svim poglavitim filozofičnim disciplinama, i da je svestrano i temeljito proučio povijest filozofije. U ostalom valjaju za glavni ispit iz filozofije oni napuci, koji su gore za svaki glavni ispit uopće postavljeni. — Od takova se kandidata na njegovu popunjujućem jednosatnom strogom ispitu iz jedne od stručnih skupina ne će dakako tražiti dokaz specijalnih studija, nego će se zahtijevati općenito temeljito znanje i u glavnoj i u dopunjujućoj struci dotične od njega po volji odabrane skupine.

Glava četrnaesta.

Naučna osnova i ispitni red za magisterij farmacije u kralj. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Naredba kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 6. veljače 1896. br. 1606, kojom se proglašuje previšnjim rješenjem od 19. siječnja 1896. odobrena naučna osnova i ispitni red.¹⁾

§. 1. Tko želi, da sluša farmaceutičke nauke na sveučilištu i da postigne stupanj magistra farmacije, mora se iskazati:

a) da je svršio barem 6. razred koje javne ili pravo javnosti uživajuće hrvatske, ugarske ili austrijske gimnazije ili hrvatske realne gimnazije s uspjehom;

b) da je po postojećem gremijalnom redu izučio farmaciju i položio s uspjehom lijekarničko-vježbenički ispit.²⁾

§. 2. Farmaceutičke sveučilišne nauke počimaju neposredno prve naukovne godine iza obavljenog po propisu vježbeničkog vremena i s uspjehom položenog vježbeničkog ispita, pa traju jednu za drugom dvije naukovne godine.

Ipak je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu u osobitog obzira vrijednim slučajevima vlasna

¹⁾ Svjedodžbe lijekarničkih vježbenika, kao i diplome magistra i doktora farmacije, izdane u području kraljevine Ugarske, smatraju se na osnovu reciprociteta valjanima i za područje kraljevina Hrvatske i Slavonije. (Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, izdana sporazumno s kr. zemaljskim vladinim odjelom za unutarnje poslove, od 24. studenoga 1899. br. 18.345).

²⁾ Prema načelu, izrečenom u § 42. sveuč. zakona od 5. siječnja 1874., mogu se iz Bugarske samo takovi đaci primiti u farmaceutski tečaj, koji su svršili tamošnji peti gimnazijski razred i polučili stepen tamošnjega »pomoćnika apotekarskoga«; jer po propisu bugarskoga vrhovnoga medicinskoga savjeta u Sofiji od 12. oktobra 1894. mogu u Bugarskoj apotekarsku praksu vršiti samo kandidati, koji su navedenim uvjetima udovoljili. (Vidi rektorat. spis pod brojem 453—1896.).

dozvoliti, da se nauke nastupe makar kasnije i da se mogu prekinuti, odnosno prekinute opet nastaviti.

§. 3. Farmaceuti primaju se na sveučilište kao izvanredni slušači mudroslovnog fakulteta, pa se upisuju kod dekana toga fakulteta.¹⁾

¹⁾ Glede pripusta ženskinja k ljekarničkom zvanju u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji upravila je kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, na sve kr. županijske oblasti i gradska poglavarstva, kao i na dekanat mudroslovnoga fakulteta ovu svoju naredbu od 18. listopada 1901. broj 16.074:

»Pošto je Njegovo ces. i apostolsko kraljevsko Veličanstvo previšnjim rješenjem od 29. kolovoza 1901. najmilostivije dozvoliti blagoizvoljelo, da se i ženskinje mogu posvetiti ljekarničkom (apotekarskom) zvanju, nalazi kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, sporazumno s kr. zemaljsko-vladnim odjelom za unutarnje poslove, naslovu znanja i daljega uređivanja radi priopćiti, da se kao ljekarničke vježbenice mogu od sada primati i ženskinje, koje se pravovaljano iskazuju, da su potpuno udovoljile propisima i uvjetima, sadržanim u naredbi od 28. listopada 1889. broj 37.872. (Zbornik XIV., br. 70., strana 607. g. 1889.) kr. zemalj. vladnog odjela za unutarnje poslove, te za bogoštovlje i nastavu, kojom se proglašuje previšnje rješenje od 22. rujna 1889., kojim se odobrava »Pravilnik« za obrazovanje ljekarničkih vježbenika i promjena § 1. naučne osnove, te ispitnoga reda za magisterij i doktorat farmacije na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Dalje, da svaka ljekarnička vježbenica može kao diplomirani ljekarnički pomoćnik stupiti u ljekarničku službu, kad se pravovaljano iskazala bude, da je propisima naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 6. veljače 1896. broj 1.606 (Zbornik II., broj 15., strana 149. g. 1896.), kojom se proglašuje previšnjim rješenjem od 19. siječnja 1896. odobrena »naučna osnova i ispitni red za magisterij farmacije na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu« potpuno udovoljila. A najposlije, da svaka ljekarnička pomoćnica može dozvolom kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, steći i pravo na samostalno vođenje javne ljekarne u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, ako tomu ne bi zapreke bilo u zakonu od 11. travnja 1894. (Zbornik XI., broj 38., str. 353., god. 1894.) »o ljekarničtvu«.

A pošto će se takav primitak ženskinja u ljekarničko zvanje moći od slučaja do slučaja samo dozvolom kr. zemaljsko-vladinog odjela za bogoštovlje i nastavu, sporazumno sa onim za unutarnje poslove, polučiti, to se naslov poziva, da u svakom pojedinom slučaju, kad koja ženskinja zamoli primitak u ljekarničko zvanje, odnosno propisno obloženu molbenicu njezinu sa obrazloženim svojim mnijenjem svaki

Disciplinarni propisi za redovite slušače sveučilišta vrijede i za njih.

§. 4. Obvezatni predmeti jesu :

1. U prvoj godini i to u prvom poluljeću : fizika i botanika po 5 sati na tjedan, nauka o poznavanju jestivih i otrovnih gljiva 1 sat i higijena 3 sata¹⁾ ; u drugom poluljeću : botanika 3 sata, botaničke vježbe 2 sata, vježbe u ludžbenom laboratoriju 15 sati ; kroz oba pako poluljeća : opća i pokusna (anorganska i organska) ludžba po 5 sati na tjedan.

2. U drugoj godini i to u oba poluljeća : farmakognozija po 3 sata, farmakognostičke vježbe po 5 sati, farmaceutička ludžba po 3 sata i vježbe u ludžbenom laboratoriju po 15 sati na tjedan.

Potonje se vježbe imaju tako udesiti, da opsižu jednako analitičku kao i farmaceutičku ludžbu.

Osim toga dužni su farmaceuti tečajem dvogodišta slušati jedan bar semestar predavanja iz lijekarničkih zakona i naredaba,²⁾ glede kojega će predmeta kao i opsega samoga predavanja kr. zem. vlada naredbenim putem pobliže ustanoviti.

§. 5. Farmaceuti imaju da polože tri predisпита i dva stroga ispita. Svi su ti ispiti javni, ipak može predsjedatelj pristup omediti na lijekarnike i slušače farmacije. Za ispite prijavljuje se kod predsjednika dotičnoga ispitnoga povjerenstva.

§. 6. Predisпита bivaju iz fizike, botanike i ludžbe, i to iz fizike svršetkom prvoga ili početkom drugoga poluljeća, iz ostala dva predmeta svršetkom drugoga poluljeća prve naukovne godine. Svaki od tih ispita traje od četvrt (15 časova) do pol sata (30 časova), predsjeda pako dekan (prodekan) mudro-

put podnese kr. zemaljskom vladinom odjelu za bogoštovlje i nastavu, odakle će u tom predmetu konačna odluka slijediti.

O čem se naslov znanja i daljega uredovanja radi obavješćuje s tim dodatkom, da ovi propisi stupaju na snagu 1. listopada 1901., te će lijekarničke vježbenice najranije s početka naukovne g. 1904./1905. moći nastupiti farmaceutske sveuč. nauke.

¹⁾ Higijena je u I. godinu prenesena naredbom kr. zemaljske vlade od 16. prosinca 1899. broj 6.492.

²⁾ Svakoga ljetnoga semestra II. godine prema naredbi kr. zem. vlade od 25. studena 1907. br. 18.394.

slovnog fakulteta, a ispituje profesor ispitnoga dotičnoga predmeta. Nitko ne može biti ujedno predsjedatelj i ispitivač.

Uspjeh ispita bilježi predsjedatelj u zapisnik ocjenama: »odlično«, »dovoljno«, »nedovoljno«, a supotpisuje ispitivač. Ispitniku izdaje predsjedatelj o položenim predispitima zajedničku svjedodžbu, upisav u nju ipak ocjenu za svaki pojedini predmet napose.

§. 7. Ako ispitnik nije uspio iz jednoga predmeta, prosto mu je, da predispit ponovi, ali najkasnije prve polovice prvoga mjeseca trećega poluljeća. Ako ne uspije niti kod ponovljenog predispita, ne dozvoljuje mu se ponavljanje ispita, ne smije se upisati u drugu naukovnu godinu, već ima na novo slušati predmete, iz kojih uspio nije, i na novo se podvrći ispitu koncem prvog ili početkom drugog, odnosno koncem drugog poluljeća.

No ako ne bi s ispitom niti sada uspio, isključen je za opseg kraljevina Hrvatske i Slavonije od daljega farmaceutičkoga studija, pak se ne će moći ni nostrificirati u kraljevinama ovim.

Dozvolu opetovanja ispita daje u svim slučajevima kralj. zem. vlada.

Ako kandidat barem iz dva predmeta ne zadovolji, ne može ispita opetovati, nego se mora iz dotičnih disciplina na novo upisati.

Ako ne uspije iza toga kod ispita, mora prvi tečaj iz svih predmeta opetovati, pak ne uspije li ni tada kod ispita, isključen je za opseg kraljevina Hrvatske i Slavonije od daljega farmaceutičkoga studija, pak se ne će moći ni nostrificirati u ovim kraljevinama. Dozvolu ponovnog ispita daje kr. zem. vlada.

§. 8. Ako ispitnik kod prvoga polaganja predispita nije niti iz jednoga predmeta uspio, ne pripušta se na nikakav popravak, već mora na novo slušati sve predmete i opetovati ispit iz njih. Ako li kod tog opetovnog ispita nije uspio, može se i po treći put u prvi tečaj upisati, pak ako ni sada ispita ne položi, isključen je za opseg ovih kraljevina od daljega studija farmacije, te se ne može ni nostrificirati. Dozvolu ponavljanja ponovnoga ispita daje kr. zem. vlada. Pod dozvolom ispita razumijeva se i dozvola preduvjeta za ispit.

§. 9. Prvi strogi ispit polaže se u zadnjem mjesecu drugoga godišta (4. poluljeća); drugi može se također polagati zadnjega mjeseca drugoga godišta, a ne smije se polagati ka-

snije nego izmakom dojuče naukovne godine. Ocjene rabe iste kao i kod predispita.

§. 10. Prvi se strogi ispit sastoji od praktičkoga ispita iz analitičke ludžbe, farmaceutičke ludžbe i farmakognozijske. Kao zadatak iz analitičke ludžbe dobiva kandidat koju anorgansku smjesu ili sastavljeniji ludžbeni slučaj na kvalitativnu analizu ili će obaviti koje jednostavnije kvantitativno ustanovljenje, bilo gravimetrički bilo volumetrički; kod ispita iz farmaceutičke ludžbe dati će mu se jedan oficinelni ludžbeni ili farmaceutički pripravak, da ga prokuša obzirom na propise farmakopeje na istovjetnost i kakvoću; kod ispita napokon iz farmakognozijske ima kandidat na predloženim mu organizovanim ljevakarijama pokazati, da se umije sitnozorom sigurno služiti te predložene objekte prepoznati i na dobrotu i čistoću prokušati.

Prosto je članovima ispitnog povjerenstva staviti ispitniku na njegov zadatak odnoseća se pitanja.

Prvi strogi ispit biva u ludžbenom odnosno farmakognostičkom zavodu; trajanje mu visi o naravi zadataka, koje ima izraditi. Ispitu predsjedava dekan medicinskoga fakulteta, do tično, dok medicinski fakultet ustrojen ne bude, kr. zemaljski vrhovni liječnik; kada pako spomenuti fakultet oživotvoren bude, prisustvovati će vrhovni liječnik u svojstvu ispitivača, a ispituju profesori ispitnih predmeta.

§. 11. Ako kandidat kod prvoga strogoga ispita nije uspio samo iz jednoga predmeta, može mu se dozvoliti, da ispit iz toga predmeta opetuje nakon tri mjeseca, ali se može i uputiti na ponovno pohađanje toga predmeta i praktičnih vježbi kroz jedno poluljeće, u kojem će se slučaju pustiti na ponovni ispit tek nakon navršenoga toga poluljeća.

Ako opet ne bi uspio, može se uz uvjet ponovnog pohađanja toga predmeta kroz jedno poluljeće još jedanput na ispit pripustiti samo dozvolom kr. zemaljske vlade. Ne uspije li ni tada, ne pripušta se više ispitu, a od postignuća farmaceutičkoga magisterija za opseg kraljevina Hrvatske i Slavonije isključuje se, te se u istima ni nostrificirati ne može. Ako li je ispitnik kod prvog ispita dobio iz dva ili iz sva tri predmeta nedovoljan red, ne može mu se polaganje ponovnog ispita iz tih predmeta dozvoliti prije izmaka šest mjeseci, pa mu se može naložiti, da ima te predmete i praktičke vježbe iz njih ponovno kroz jedno

poluljeće pohađati. Iste ustanove vrijede uz uputu za novo pohađanje za još dalje jednokratno opetovanje ispita. Ne uspije li ni tada, ne pripušta se dalje, te u ovim kraljevinama ne može magisterija više postići niti se ovdje nostrificirati.

§. 12. Kod drugoga strogog ispita, kojemu prisustvuju uz istog predsjedatelja kao kod prvog strogog ispita profesori dotičnih naukovnih predmeta i jedan za to po kr. zemaljskoj vladi određeni lijekarnik, koji svoje zvanje u istinu vrši, bilo kao posjednik, bilo kao providnik, kao ispitivač-gost, ispituje se: opća (neorganska i organska) ludžba, farmaceutička ludžba, farmakognozija, te lijekarnički zakon i naredbe; ispitivač-gost pita iz farmaceutičke prakse. Iz svakoga predmeta pita se pol sata (trideset časova); ipak može predsjedatelj na zahtjev ispitivača dozvoliti, da se pita i preko toga doba.

§. 13. Ako kandidat kod drugog strogog ispita ne bi uspio samo iz jednoga predmeta, može ispit iz toga predmeta opetovati nakon tri mjeseca. Ako opet ne bi uspio, može nakon dalja tri mjeseca još jedanput pristupiti k ispitu iz toga predmeta. Dalje još jednokratno opetovanje može samo kr. zemaljska vlada na prijedlog profesorskoga zbora dozvoliti; ostane li i ovaj ispit bez uspjeha, isključuje se kandidat od postignuća magisterija u ovim kraljevinama, te mu se ni nostrifikacija ne dozvoljuje. Ako li je ispitnik kod drugog strogog ispita dobio iz dva ili više predmeta nedovoljan red, tada se pripušta na ponovni ispit, i to iz svih predmeta tekak izmakom šest mjeseci. Ako opet ne bi uspio, daje mu se za ponovni ispit dalnji rok od šest mjeseci. Treće opetovanje biva samo iznimice dozvoljeno; ne uspije li ni sada, isključen je od postignuća magisterija u ovim kraljevinama, te se ni nostrificirati ne može. Kod svakog opetovanja strogog ispita treba da bude uz ispitivača nazočan i predsjedatelj.

§. 14. Uspjeh strogih ispita bilježi predsjedatelj u zapisnik pojedince za svaki predmet, uvrstiv u nj ispitnikovo ime, prezime, godinu rođenja, vjerozakon i zavod, na kojem i kada je slušao svoje farmaceutičke nauke. Zapisnik potpisuju svi članovi ispitnog povjerenstva.

§. 15. Kandidati, koji su položili s dobrim uspjehom sve propisane ispite, uzimlju se, u koliko jesu ugarski ili austrijski državljani, po predsjedatelju drugoga strogoga ispita po pro-

pisanoj formuli pod prisegu.¹⁾ Prisegi treba da bude nazočan jedan od ispitivača drugoga strogoga ispita i to onaj, koji je javni redoviti profesor; ako takova nema, a to javni izvanredni profesor; ako li su dva redovita ili dva izvanredna, prisustvuje prisegi onaj, koji je službom stariji. Osim toga nazočan je za to određeni činovnik sveučilišne pisare. Nakon zakletve uručit će se kandidatu povelja magistra farmacije, potpisana po predsjedatelju drugog strogog ispita i onom profesoru, koji je kod zakletve bio nazočan.

Povelja dobiva pečat farmaceutičkog ispitnog povjerenstva na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu i određuje joj sadržaj kr. zemaljska vlada.

§. 16. Pristojba za sva tri predispita iznosi 60 kruna i plaća se na jedanput i unaprijed. Od nje dobiva za svaki pojedini ispit predsjedatelj i ispitivač po 10 kruna. Za prvi strogi ispit plaća se pristojba od 40 kruna, za drugi 50 kruna. Od nje dobiva predsjedatelj 10 K, isto toliko ide ispitivače za svaki pojedini ispitni predmet. Za ponovu potpunoga strogoga ispita plaća se i sva pristojba za nj, a kad se ponavlja samo iz jednoga predmeta ili kad se ponavlja koji od predispita, imade se platiti otpadajuća pristojba za predsjednika i stručnoga ispitivača.²⁾

¹⁾ Vidi Glavu devetnaestu.

²⁾ Ustanova §. 16. nadopunjena je naredbom kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, u sporazumku s kr. zemalj. vladinim odjelom za unutarnje poslove, od 23. prosinca 1905. br. 22.478, ovim dodacima: a) »Kandidatu, koji se pravodobno prijavio bilo za I. bilo za II. strogi farmaceutske ispit ili za koji farmaceutske predispit, te je uplatio propisanu pristojbu, pa mu je određen i rok ispita, vratit će se pristojba, ako se odjavi tri dana prije određenoga ispitnog roka.

b) Kandidatu pak, koji se ne odjavi u roku, označenom pod a), propada položena ispitna pristojba, ne uspije li mu još prije nego se ispitno povjerenstvo sastane, vjerodostojno dokazati, da radi vlastitoga oboljenja ili iznenadnog slučaja nesreće u obitelji, ne može ispitu pristupiti.

c) Kad se već ispitno povjerenstvo propisno sastalo, ma da i nije sam ispit otpočeo, propada ispitna pristojba.

d) Propale tako pristojbe imaju se među članove i predsjednika ispitnoga povjerenstva na ravne dijelove razdijeliti.

Glede pristojbi za predispite modificirana je ta naredba poslije izdanom naredbom kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, sporazumno s kr. zemaljsko-vladinim odjelom za unutarnje poslove, od 19. rujna 1908. br. 19.092., koja naredba glasi ovako:

§. 17. Za zakletvu i izdanje diplome plaća se pristojba od 40 kruna. Od nje ide predsjedatelja i profesora po 10 kruna, sveučilišnog činovnika 4 krune, u sveučilišnu zakladu 6 kruna, a 10 kruna za nabavu diplome.¹⁾

§. 18. Slušači, koji su po prijašnjim ustanovama nastupili lijekarničko-vježbeničko vrijeme sa svršenim 4. razredom gimnazije, imati će da u prvom godištu slušaju uz gore propisane predmete jošte i mineralogiju i zoologiju po 5 sati kroz jedno poluljeće i da iz njih polože kolokvij.²⁾ U ostalom vrijede za njih sve ustanove ove naučne osnove i ispitnoga reda.

§. 19. Oni slušači sa 6 gimnazijskih odnosno realnih (realno-gimnazijskih) razreda, koji danom proglašenja ove naučne osnove i ispitnoga reda već slušaju sveučilišne nauke, pa su i prvi strogi ispit iz fizike i prirodopisnih struka po prijašnjim ustanovama položili i to barem iz fizike i botanike s uspjehom, mogu, ako li se iskažu, da su kroz 3 semestra sudjevali kod praktičkih vježbi u ludžbenom i jedan semestar u farmakognostičkom zavodu, nastaviti svoje ispите po ovom novom redu, pri čem se rješavaju dužnosti dogodičnog popravka

1. U smislu ustanovâ §§. 6., 7. i 16. čine sva tri predmeta farmaceutskih predispita jednu ispitnu cijelinu, jer a) o njima se izdaje jedna zajednička svjedodžba, b) nepovoljan uspjeh iz dva predmeta uvjetuje obnovu cijeloga ispita, c) ispitna se pristojba plaća za sva tri predmeta u jedanput i unaprijed. Za to u smislu tih ustanova i uplaćena ispitna pristojba čini samo jednu cjelinu te se ne može vraćati u djelomičnim iznosima za drugi ili treći predmet ispita napose, već samo cijela u jedanput.

2. Uplaćena ispitna pristojba vraća se u slučajevima a), ako se kandidat pravodobno odjavi, ili b), ako se valjano ispriča.

3. Ako kandidat uvjetima odjave (a) ili isprike (b) udovolji, čuva se ispitna pristojba godinu dana od dana uplate.

4. U svakom drugom slučaju, pa i onda, ako kandidat od ispita odstupi, kad se ispitno povjerenstvo propisno već sastalo, ma da i sam ispit još nije započeo, propada ispitna pristojba te se ima razdijeliti među predsjednika i članove ispitnoga povjerenstva uz jednake dijelove.

¹⁾ Prema naredbi kr. zemalj. vlade od 15. lipnja 1909. br. 12.004 ide i ovih posljednjih 10 K u sveučilišnu zakladu (§. 58. naputka za sveuč. kvesturu).

²⁾ Kandidati, koji su svršili 5. gimnazijski razred, imadu samo iz zoologije nadopuniti odnosno zasvjedočiti svoje znanje. (Tumačenje kr. zem. vlade od 26. svibnja 1896. br. 4279).

strogog ispita iz mineralogije i zoologije, kao i predispita iz ludžbe. Ali ostane njim i uopće svim onim kandidatima, koji su položili bar prvi strogi ispit po dojakošnjem redu, sačuvano pravo polaganja i ostalih strogih ispita po dosadanjem ispitnom redu.

§. 20. Doktorat farmacije ne može se više steći, iza kako ova osnova i ispitni red u krepost stupe.

§. 21. Ova naučna osnova i ispitni red stupaju u krepost danom proglasa, nedarajući u ostalom jur stečenih prava.

Glava petnaesta.

Kr. šumarska akademija, prislonjena uz filozofski fakultet.

A. Općenite ustanove.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unut. poslove i za bogoštovlje i nastavu, od 7. listopada 1898. broj 66101, kojom se uređuje šumarska obuka u kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

§. 1. U smislu ustanove §. 7. zakona od 13. ožujka 1897. o promicanju gospodarstva u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji (kom. VII. br. 32 »Zbornika zakona i naredaba« od god. 1897.) primaju se počev od naukovne godine 1898./99. u mudroslovni fakultet kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu i takove osobe, koje kane polučiti višu šumarsku stručnu naobrazbu.

§. 2. U koliko ne budu izdane posebne odredbe, valjaju za slušače šumarstva isti propisi, koji i za ostale slušače u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Imenito valjaju za njih ustanove §. 39. slovo a) alineja druga zak. čl. od 5. siječnja 1874. odnosno zakona od 6. listopada 1894. o ustrojstvu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu (kom. III., br. 3. »Zbornika zakona i naredaba« od god. 1874., odnosno kom. XVIII. br. 63. »Zbornika« od god. 1894.)

§. 3. Slušači šumarstva, koji hoće da svrše nauke svoje struke u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, moraju polaziti propisane kolegije kroz tri godine.¹⁾ U ime naukovine plaćaju za svako poljeće 20 kruna.

§. 4. Naučni i ispitni red za slušače šumarstva izdaje se posebnom naredbom.

B. Naučni i ispitni red.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 13. ožujka 1909. br. 4845, kojom se propisuje naučni i ispitni red za kr. šumarsku akademiju.

I.

Naučni red.

§. 1. Slušači šumarstva imaju polaziti predavanje i vježbe po ovom naučnom redu.

P r v i s e m e s t a r .

1. Matematika I. (4 sata predavanja, 3 sata vježbe).
2. Deskriptivna geometrija I. (3 sata predavanja).
3. Konstruktivno risanje I. (4 sata).
4. Tehničko risanje I. (4 sata).
5. Mineralogija i petrografija (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
6. Anorganska kemija (4 sata predavanja, 5 sati vježbe).
7. Fizika (3 sata predavanja).
8. Narodno gospodarstvo i financijska znanost (4 sata predavanja).
9. Upravno i privatno pravo I. (2 sata predavanje).

D r u g i s e m e s t a r .

1. Matematika II. (4 sata predavanja, 3 sata vježbe).
2. Deskriptivna geometrija II. (3 sata predavanja).
3. Konstruktivno risanje II. (4 sata).

¹⁾ Naredbom kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 30. rujna 1908. br. III. A. 2903, prošireno je naučno vrijeme od tri na četiri godine. (Otpis kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 13. ožujka 1909. br. 5.392).

4. Opća geologija (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
5. Organska kemija (4 sata predavanja, 5 sati vježbe).
6. Narodno gospodarstvo i financijalna znanost (2 sata predavanja).
7. Upravno i privatno pravo II. (4 sata predavanja).

Treći semestar.

1. Geodezija I. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).
2. Zoologija I. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
3. Botanika I. (4 sata predavanja, 6 sati vježbe).
4. Agrikulturna kemija (2 sata predavanja, 4 sata vježbe).
5. Klimatologija (3 sata predavanja).
6. Tehnička i građevna mehanika (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
7. Šumsko strojarstvo (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
8. Državno računoslavlje (2 sata predavanja).

Četvrti semestar.

1. Geodezija II. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).
2. Zoologija II. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
3. Botanika II. (6 sati predavanja, 6 sati vježbe).
4. Tloznanstvo (2 sata predavanja, 3 sata vježbe).
5. Trgovačko i mjenbeno pravo (3 sata predavanja).
6. Dendrometrija (5 sati predavanja, 8 sati vježbe).

Peti semestar.

1. Tehničko risanje II., 6 sati.
2. Anatomija i fiziologija drvlja (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
3. Opće graditeljstvo I. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).
4. Vodo- i mostogradnje I. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
5. Uzgoj šuma I. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
6. Računanje vrijednosti šuma (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
7. Uređenje šuma I. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).
8. Šumska statistika i uprava (3 sata predavanja).

Š e s t i s e m e s t a r .

1. Bolesti drvlja (2 sata predavanja).
2. Šumsko-kemijska tehnologija (3 sata predavanja, 4 sata vježbe).
3. Voćarstvo i vinogradarstvo (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
4. Graditeljstvo II. (4 sata predavanja, 5 sati vježbe).
5. Vodo- i mostogradnje II. (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
6. Gradnja cesta i željeznica (3 sata predavanja, 4 sata vježbe).
7. Uzgoj šuma II. (3 sata predavanja, 4 sata vježbe).
8. Uređenje šuma II. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).

S e d m i s e m e s t a r .

1. Praktična elektrotehnika (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
2. Javna higijena (2 sata predavanja).
3. Općeno gospodarstvo (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
4. Melioracija tla, kultura livada i pašnjaka (2 sata predavanja).
5. Šumska otpremna sredstva I. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
6. Čuvanje šuma (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
7. Uporaba šuma i šumska industrija I. (4 sata predavanja, 4 sata vježbe).
8. Trgovina drvom (2 sata predavanja).

O s m i s e m e s t a r .

1. Ribogojstvo (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
2. Bujičarstvo (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
3. Šumska otpremna sredstva II. (3 sata predavanja, 2 sata vježbe).
4. Šumski zakoni i praktična uprava (4 sata predavanja).
5. Uporaba šuma i šumska industrija (2 sata predavanja, 2 sata vježbe).
6. Lovstvo i oružarstvo (3 sata predavanja).
7. Šumarski pokusi (4 sata vježbe).
8. Strijeljanje (8 sati vježbe).

§. 2. Slušači šumarstva dužni su marljivo polaziti u §. 1. propisana predavanja i vježbe pa izrađivati zadane grafičke radnje i zadatke kroz svih osam semestara i za svaki semestar polagati ispite iz predmeta, što su ih po naučnom redu (§. 1.) dužni bili dotičnoga semestra slušati, jer će im se samo pod tim uvjetima odnosni semestri uračunati u propisano njihovo četverogodište.

II.

Ispitni red.

§. 3. Ispiti se polažu — izuzevši predmete, navedene u §. 4. nazočne naredbe — pred povjerenstvom, koje se sastoji od svih učitelja dotičnih predmeta. Ispitnom povjerenstvu predsjeda dekan mudroslovnoga fakulteta ili njegov zakoniti zamjenik.

- §. 4. Iz: 1. anatomije i fiziologije drvlja,
 2. bolesti drvlja,
 3. javne higijene,
 4. općega gospodarstva,
 5. voćarstva i vinogradarstva,
 6. melioracije tla, kulture livada i pašnjaka,
 7. ribogojstva,
 8. narodnoga gospodarstva i financijalne znanosti,
 9. upravnoga i privatnoga prava,
 10. trgovačkoga i mjenbenoga prava,
 11. šumskoga zakonoslovlja i praktične uprave — iz svakoga od tih predmeta polaže se pojedinački ispit pred povjerenstvom, koje se sastoji od dekana mudroslovnoga fakulteta ili njegova zakonitog zamjenika i učitelja dotičnoga predmeta.

§. 5. Uspjeh ispita ocjenjuje ispitivač.

Za ocjenu znanja slušača služe oznake »izvrstan«, »veoma dobar«, »dobar«, »dovoljan« i »nije dovoljan«.

Kod predmeta, kod kojih se u dokaz polučene vještine imadu predložiti grafičke i pismene radnje, valja pri ocjenjivanju uspjeha uzimati u obzir i na predložene radnje.

§. 6. Bude li ispitnik na ispitu, navedenom u §. 3. nazočne naredbe, iz više od dva predmeta ocjenjen sa »nije dovoljan« tad ima cijeli ispit ponoviti.

Ponovni se ispit ne može bez posebne dozvole kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, polagati više nego jedanput.

Ispitnik, koji na ispitu, navedenom u §. 3. nazočne naredbe, iz jednoga il dva predmeta ne uspije, ima ispit iz dotičnoga predmeta popraviti. Takav se popravni ispit polaže pred učiteljem dotične struke i pred jednim po dekanu filozofskoga fakulteta delegiranim članom profesorskoga zbora filozofskoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

Jednako ima ispitnik, koji na pojedinačkom ispitu, navedenom u §. 4. nazočne naredbe, ne uspije, popraviti ispit iz dotičnoga predmeta. Takav se popravni ispit polaže pred povjerenstvom, sastavljenim prema ustanovi §. 4.

Popravni se ispit (i onaj po alineji 3. kao i onaj po alineji 4. ovoga paragrafa) može samo dva puta dopustiti.

Tko ni na drugom popravnom ispitu ne uspije, dužan je dotični predmet ponovo polaziti i nakon toga iznova podvrći se ispitu iz toga predmeta.

Uspjeh ispita bilježi u indeks predsjednik ispita (dekan mudroslovnoga fakulteta ili njegov zamjenik.)

§. 7. Ispiti se održavaju zadnjih i prvih 14 dana svakoga semestra.

Tko koncem zimskoga semestra ne uspije, može ispit popraviti, dotično ponoviti početkom ili koncem ljetnoga ili početkom idućega zimskoga semestra; a tko koncem ljetnoga semestra ne uspije, može ispit popraviti dotično ponoviti početkom idućega zimskoga semestra.

Rok za popravne i ponovne ispite traje u zimskom semestru do 15. siječnja, a u ljetnom tijekom prvih šest nedjelja iza početka semestra.

Dane za održavanje ispita određuje u svakom slučaju dekanat mudroslovnoga fakulteta.

Prije nego li se kandidat pripusti k polaganju ispita za drugi semestar odnosnoga godišta, ima se iskazati, da je s uspjehom položio ispit iz svih predmeta minuloga semestra.

Nitko se ne može upisati u III. dotično V. ili VII. semestar, tko nije s uspjehom položio ispite za I. i II. dotično za III. i IV. odnosno za V. i VI. semestar.

§. 8. Za svaki ispit po §. 3. ove naredbe plaća se pristojba od 16 K; za svaki pojedinački ispit (§. 4.) plaća se pristojba od 4 K. Za ponovni ispit (§. 6. al. 1.) plaća se 16 kruna; za popravni ispit iz dva predmeta 6 kruna, a za popravni ispit iz jednoga predmeta 4 krune.

Slušači, koji su oprošteni od plaćanja naukovine, a ispit polažu po prvi put, ne plaćaju ispitne pristojbe; za njih namiruje ispitne pristojbe kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu.

Od plaćanja pristojbi za popravne i ponovne ispite ne može se nijedan slušač ni u kojem slučaju oprostiti.

Ispitne se pristojbe dijele na jednake dijelove među ispitivače tako, da za svaki predmet, što ga ispituju, dobiju po jedan dio, a predsjednik kao takov također jedan dio.

§. 9. Ovime se izvan kreposti stavlja naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove i za bogoštovlje i nastavu od 7. listopada 1900. broj 24.484., kojom je izdan naučni i ispitni red za slušače kr. šumarske akademije, prislonjene uz mudroslovni fakultet kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, kao i naredba istih zemaljskih vladinih odjela od 30. rujna 1907. broj III. A. 2903./4. o naučnom redu te akademije.

§. 10. Ova naredba stupa početkom drugoga semestra naučne godine 1908./909. na snagu.

Glava šestnaesta.

Statuti o ustrojstvu seminara u pravoslavnom i državoslovnom i mudroslovnom fakultetu.

A.

U pravoslavnom i državoslovnom fakultetu.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 17. kolovoza 1906. br. II. 78/I.

1. Da se znanje, stečeno predavanjima na pravoslavnom i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u

Zagrebu raširi i učvrsti i da se slušači upute u samostalan znanstveni rad, ter djelomično pripreme za pravoslovnu i državoslovnu praksu, postoji na spomenutom fakultetu u smislu §. 51. sveučilišnoga zakona pravoslovni i državoslovni seminar.

2. Pravoslovni i državoslovni seminar imade se u svakom poljeću po strukama dijeliti u više odsjeka, od kojih svaki imade da stoji pod neposrednim ravnanjem jednoga od redovitih ili izvanrednih profesora, a samo iznimice i to dozvolom profesorskoga zbora pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta pod neposrednim ravnanjem privatnoga docenta toga fakulteta.

3. O načinu držanja seminarskih odsjeka i o njihovu broju odlučuje profesorski zbor pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta kod sastavljanja reda predavanja, pri čemu se imade uzeti obzir na odnošaje fakulteta, stanje učiteljskih sila i potrebe slušača.

4. Opća uprava seminara pripada ukupnosti profesora i docenata, koji sudjeluju u seminarskom radu, te nadstojniku seminarske biblioteke, ako potonji i ne sudjeluje u tom radu. Na čelu uprave stoji dekan, koji je ujedno zastupnik seminara u njegovim vanjskim poslovima.

5. Članovi seminara mogu biti samo redoviti slušači pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, i to tečajem učevnoga četverogodišta i još dvije godine nakon postignuća apsolutorija.

6. Tko želi biti primljen u koji odsjek seminara, mora se iskazati, da je s uspjehom slušao glavna predavanja iz one struke, koja je predmetom dotičnoga seminarskoga odsjeka. Ravnatelj seminarskoga odsjeka može dopustiti u tom obziru iznimku samo onda, ako se pismenim ili usmenim ispitom osvjeđoči, da molitelj imade dovoljnoga znanja za uspješno učešće u seminarskom radu.

7. Osim slučaja, gdje nema dovoljnoga znanja, može se molitelj samo onda odbiti, ako je bio dulje vremena nemaran u polasku predavanja ili u prijašnjem seminarskom radu. Iz istih razloga može se i svaki već upisani član isključiti, a tako i onda, ako se u seminaru neprimjereno vlada.

8. Obuka je u seminaru javna i besplatna.

9. Seminarski se rad sastoji ili u usmenim predavanjima i raspravama članova seminara ili u njihovim pismenim rad-

njama, te se imade tako udesiti, da čini za svako poljeće zaokruženu cjelinu. Prama uvidavnosti ravnatelja odsjeka može se kombinirati više od tih načina rada, te prema njegovoj raspoložbi uopće rad tako udesiti, da se što bolje postigne svrha seminara.

10. Seminarske vježbe imadu se oglašivati istim načinom, koji je propisan za javna predavanja.

11. O članovima seminara ima se voditi poseban imenik.

12. Profesorima i privatnim docentima, koji ravnaju radom seminarskim, računaju se ure, u kojima drže seminarske vježbe, u zakoniti minimum ura, koji su dužni predavati.

13. Vježbe u seminaru računaju se slušačima u propisani minimum ura, koji imaju svako poljeće polaziti.

14. Svjedodžba ravnatelja seminarskoga odsjeka, da je slušač s uspjehom udioništvoval u seminarskim vježbama, zamjenjuje svjedodžbu o položenom kolokviju.

15. Članovima seminara stoji na porabu za vrijeme seminarskih vježbi u određenoj za to dvorani seminarska knjižnica. Oni mogu uz potvrdu ravnatelja seminarskoga odsjeka, da su članovi seminara, posuđivati za kućnu porabu iz kr. sveučilišne knjižnice i po više znanstvenih knjiga bez položenja kaucije, obdržavajući inače sve uvjete i opreze, koji su propisani u pravilima kr. sveučilišne biblioteke.

16. Za pravoslavni i državoslovni seminar opredjeljuje se za svaku školsku godinu 10 nagrada po 80 kruna. Potrebna za to sredstva uvršćuju se svake godine u zemaljski proračun.

Te nagrade podjeljivat će kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, članovima seminara, koji se uz uzorno ispunjivanje seminarskih dužnosti odlikuju izradbom pismene radnje.

17. Koncem svakoga poljeća predlaže uprava seminara potanko izvješće o seminarskom radu uopće i o radnjama seminarskih članova napose putem profesorskoga zbora i dekanata pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu.

18. Potanje izvedenje ovih odredaba sadrži statut o ustrojstvu pravoslovnoga i državoslovnoga seminara, koji se kao dodatak ovoj naredbi podjedno izdaje.

19. Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 14. lipnja 1886. broj 5820 i njom izdani privremeni statut o ustrojstvu pravoslovnoga i državoslovnoga seminara stavljaju se izvan kreposti.

20. Ova naredba staje na snagu početkom naukovne godine 1906./07.

Statut

o pravoslovnom i državoslovnom seminaru u kr. sveučilištu
Franje Josipa I. u Zagrebu.

I.

Ustrojstvo i zadaća seminara.

§. 1. Na pravoslovnom i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. postoji pravoslovni i državoslovni seminar, kojemu je zadaća što djelatnije pripomagati, da se znanje slušača, stečeno predavanjima na tom fakultetu, raširi i učvrsti i da se slušači upute u samostalan znanstven rad, ter djelomično priprave za pravoslovnu i državoslovnu praksu.

§. 2. U tom seminaru imadu se svakoga semestra urediti prema strukama odsjeci načinom i u broju, koji odgovara svrsi uredbe seminara i odnošajima fakulteta, t. j. raspoloživim prostorijama, stanju učiteljskih sila, učeivnom vremenu i potrebama slušača. O tom odlučuje profesorski zbor pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta prigodom sastavljanja reda predavanja, pri čemu mu imade biti ravnalom, da se svakomu slušaču omogućí tečajem učeivnoga četverogodišta, a onima, koji ga propisno apsolviraju, i prve dvije godine nakon apsolviranih nauka, učestvovati u seminarskim vježbama najvažnijih pravno-povjesnih te pravoslovnih i državoslovnih struka.

II.

Uprava seminara i ravnanje seminarskih odsjeka.

§. 3. Uprava unutarnjih poslova seminara pripada ukupnosti akademskih učitelja, koji udioništvuju u seminarskom

radu, te nadstojniku seminarske knjižnice i onda, ako u tom radu ne sudjeluje.

Na čelu te uprave stoji dekan pravoslavna i državoslovnoga fakulteta, koji predsjedava kod skupnoga vijećanja.

Odluka se stvara većinom glasova. U slučaju, da se kod raznolikosti nazora ne poluči ta većina, pripada odluka profesorskomu zboru pravoslavna i državoslovnoga fakulteta.

§. 4. Upravi seminara pripada:

a) vijećanje o općim poslovima seminara i stavljanje prijedloga profesorskomu zboru pravoslavna i državoslovnoga fakulteta o unapređenju zadaće seminara;

b) zaključivanje o nabavi učevnih pomagala za seminarske svrhe;

c) saopćivanje nedostataka, opaženih u sveučilišnoj i seminarskoj knjižnici, profesorskomu zboru u svrhu, da se njima doskoči;

d) predlaganje profesorskomu zboru, kako da se podijele nagrade članovima seminara za izrađene pismene radnje (§. 22.).

§. 5. Zastupanje seminara u njegovim vanjskim poslovima, poimence korespondencija u seminarskim poslovima, te nadziranje reda u seminaru pripada dekanu pravoslavna i državoslovnoga fakulteta.

§. 6. Ravnanje pojedinih seminarskih odsjeka pripada u pravilu redovitim i izvanrednim profesorima pravoslavna i državoslovnoga fakulteta, koji su ovlašteni i dužni držati seminarske vježbe, a samo iznimice također privatnim docentima, ako se za to prijave, pa im to dopusti profesorski zbor, kojemu i inače pripada odluka u slučaju dvojba o držanju seminarskih vježbi. (§. 2.)

Profesorima i privatnim docentima, koji ravnaju seminar-skim odsjecima, računaju se ure, opredjeljene za držanje seminara, u zakoniti minimum ura predavanja.

III.

Vježbe u seminaru.

§. 7. U svakom poljeću imadu se seminarske vježbe, koje su javne i besplatne za svakoga sveučilišnoga slušača (§. 12.),

tako udesiti, da sačinjavaju neku zaokruženu cjelinu. Zastupnici struka, što no pripadaju kojemu odsjeku seminara, imaju se međusobno u tom obziru sporazumjeti prije sastavka reda predavanja (§. 2.). — Oglasi za seminarske vježbe čine se u redu predavanja i na crnoj ploči tako, da se izrijeком označi, da li će se držati pojedine ili sve vježbe, koje se spominju u idućem paragrafu.

§. 8. Seminarske vježbe se sastoje ili u usmenim predavanjima i raspravama članova seminara, ili u njihovim pismenim radnjama.

Prema uvidavnosti ravnatelja odsjeka može se kombinirati više od ovih načina rada, te prema njegovoj raspoložbi uopće rad tako udesiti, da se što bolje postigne svrha seminara.

Predavanja učitelja bez samostalnoga rada članova seminarskih ne ubrajaju se u seminarske vježbe.

Tako zvani konverzatoriji, disputatoriji, eksegetičke i praktičke vježbe broje se u seminarski rad samo onda, ako se drže u savezu i kao pomagalo seminarskih vježbi. Drže li se pako samostalno, t. j. bez toga saveza, ne računaju se u seminarski rad, pak se mogu držati i sa slušačima, koji tek frekvencijom dotičnu disciplinu.

§. 9. Ravnatelj pojedinih seminarskih odsjeka dužni su ne samo rukovoditi vježbe u njima, nego također članovima seminara svojim savjetom u svakom obziru ići na ruku u njihovim pravoslovnim i državoslovnim naukama. — Potanje uređenje seminarskih vježbi prepušta se inače rasudbi ravnatelja seminarskih odsjeka.

§. 10. Pismene radnje izrađuju članovi seminara kod kuće. Ravnatelj seminarskoga odsjeka imade im dati za to uputu općenitim razgovorom, a prema potrebi i posebnim usmenim vježbama.

§. 11. Svaka se radnja imade po mogućnosti uručiti na pismenu ocjenu kojemu drugomu članu seminara, i to barem tri tjedna, a ravnatelju odsjeka seminarskoga zajedno s ocjenom barem tjedan dana prije, nego će se javno u seminaru ocjenjivati. Kako o radnji tako i o ocjeni imade konačno izreći svoj sud ravnatelj seminarskoga odsjeka.

IV.

Primanje u seminar.

§. 12. Udioništvo u seminarskom radu mogu samo redoviti slušači pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu, i to tečajem učevnoga četverogodišta i još nakon njega dvije slijedeće godine. No nitko ne može udioništvoovati više nego u dvjema seminarskim odsjecima istodobno kao član seminara.

§. 13. Prijava za seminarske vježbe i istup iz njih obavlja se istim načinom, koji je propisan za javna predavanja. — Tko želi biti primljen u koji odsjek seminara, imade se ipak najprije prijaviti ravnatelju dotičnoga seminarskoga odsjeka unutar roka upisivanja, te mu iskazati uvjete, propisane u §§. 12. i 14. za pripust u seminar. Opstojnost tih uvjeta pribilježi ravnatelj seminarskoga odsjeka u indeksu slušača, koji na temelju toga isposluje upis u sveučilišnoj kvesturi. Upis vrijedi samo za tekući semestar.

§. 14. Uvjet za primitak u koji seminarski odsjek jest taj, da dotičnik iskaže ravnatelju seminarskoga odsjeka, da je s uspjehom slušao glavna predavanja one struke, koja je predmetom seminarskoga odsjeka. Ravnatelj seminarskoga odsjeka može dopustiti u tom obziru iznimku samo onda, ako se pismenim ili usmenim ispitom osvjedoči o tom, da molitelj imade dovoljno znanja za uspješno učestvovanje u seminarskom radu.

§. 15. Poradi nemarnosti u polasku predavanja ili u prijašnjim seminarskim vježbama može dekan u sporazumku s ravnateljem dotičnoga seminarskoga odsjeka uskratiti pripust u seminar i onima, koji inače posjeduju uvjete, propisane u §§. 12. i 14. Nepripuštenomu stoji prosto uteći se protiv toga profesor-skomu zboru pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta, koji o tome konačno odlučuje.

§. 16. Ravnatelj pojedinoga seminarskoga odsjeka može dozvoliti pristup k seminarskim vježbama i osobama, koje ne posjeduju uvjeta, propisanih u §§. 12. i 14. Ovakove osobe smatraju se samo gostima, koji nijesu vezani ni ovlašteni na sudjelovanje u seminarskom radu (auditorij).

§. 17. O članovima pojedinih seminarskih odsjeka sastavlja kvestura poseban imenik, koji imade predlagati dekanatu pra-

voslovnoga i državoslovnoga fakulteta nakon izmaka roka upisivanja. O nečlanovima (auditoriju, §. 16.) vode popis sami ravnatelji seminarskih odsjeka.

V.

Prava i dužnosti članova seminara.

§. 18. Članovi seminara dužni su savjesno učestvovati u seminarskom radu. Svojim pristupom obvezuju se redovito polaziti određene seminarske vježbe, marljivo u njima učestvovati, navlastito pak pomljivo izrađivati pismene radnje i iste predati ravnateljima seminarskih odsjeka u roku određenom u §. 11.

§. 19. Poradi trajnoga zanemarivanja dužnosti, navedenih u §. 16. ili poradi neprimjerena vladanja može ravnatelj seminarskoga odsjeka u sporazumku s dekanom pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta svakoga člana isključiti. Tako isključenom stoji prosto obratiti se na profesorski zbor pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta, koji o tom konačno odlučuje. Nečlanovima (auditoriju) može ravnatelj seminarskoga odsjeka sam zabraniti dalji dolazak k seminarskim vježbama, ako se neprimjereno vladaju ili inače seminarski rad smetaju.

§. 20. Članovima seminara stoji na porabu za vrijeme seminarskih vježbi u opredjeljenoj za to dvorani seminarska knjižnica. Oni uživaju i tu pogodnost, da mogu uz potvrdu ravnatelja seminarskoga odsjeka, da su članovi seminara, bez polaganja kaucije posuđivati iz kr. sveučilišne knjižnice za kućnu porabu i po više znanstvenih knjiga, obdržavajući inače sve uvjete i opreze, propisane pravilima kr. sveučilišne biblioteke.

§. 21. Oni članovi pojedinih seminarskih odsjeka, koji se uz uzorno ispunjivanje seminarskih dužnosti odlikuju tečajem držanja seminarskih vježbi naročito izradbom pismene radnje kod kuće, predlagat će se prema vrijednosti i ocjeni radnje na nagradu od 80 kruna, kakovih se iz zemaljskih sredstava opredjeljuje deset na godinu za pravoslavni i državoslovni seminar.

§. 22. Na temelju izvještaja i prijedloga ravnatelja pojedinih seminarskih odsjeka stavlja seminarska uprava profesorskomu zboru prijedlog o dopitanju nagrada članovima seminara za izrađene radnje (§. 4. toč. d), §. 30.).

§. 23. Vježbe u seminaru računaju se njegovim članovima u propisani minimum ura, što su ih dužni svako poljeće slušati, a svjedodžbe ravnatelja seminarskih odsjeka o uspješnom udioništvovanju u seminarskim vježbama zamjenjuju svjedodžbe o kolokvijima.

VI.

Seminarska knjižnica.

§. 24. Za osnatak i za dopunjivanje seminarske knjižnice opredjeljuje se iz zemaljskih sredstava godišnja dotacija od 1000 K, koja se uvršćuje svake godine u zemaljski proračun. U istu svrhu ima se upotrebiti i možebitna prištednja na dotaciji za nagrade seminarskih pismenih radnja.

§. 25. Nadzor nad seminarskom knjižnicom i odgovornost za nju pripada njezinu nadstojniku, kojega bira profesorski zbor pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta između mladih profesora u prvoj sjednici, što ju drži početkom školske godine.

§. 26. Obavljanje poslova u seminarskoj biblioteci te pažnja na nju za vrijeme, kad njezin nadstojnik ne mora inače da bude nazočan, imade se povjeriti posebnomu odgovornomu i osposobljenomu uredniku.

§. 27. Potrebne znanstvene knjige nabavlja nadstojnik seminarske biblioteke u sporazumku s ravnateljima seminarskih odsjeka u svakom poljeću. Pri tomu valja paziti na to, da se raspoloživa novčana sredstva u svakom poljeću školske godine razmjerno upotrebe.

VII.

Zaključne ustanove.

§. 28. Početkom svake godine doznačuju se dekanatu pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta opredjeljena novčana sredstva za seminarsku knjižnicu, a izmakom školske godine prištednja na dotaciji za nagrade pismenih radnja (§. 24.).

§. 29. Dekanat imade novčana sredstva, navedena u predašnjem paragrafu, staviti na raspolaganje nadstojniku biblioteke, koji o njima imade voditi točan račun.

Dekanat predlaže kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, račun zajedno sa nadopunitbenim inventarom.

§. 30. Koncem svakoga poljeća prije zaključne sjednice imade uprava seminara predložiti profesorskomu zboru potanko izvješće, u kojem se imadu navesti članovi pojedinih seminar-skih odsjeka poimence, ocrtati rezultat seminarskoga rada uopće, a pismenih radnja seminarskih članova napose, te staviti prijedlog za podjeljenje nagrada (§§. 4. i 22.). To izvješće podnaša dekanat pravoslavna i državoslavna fakulteta s može-bitnim opaskama profesorskoga zbora kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu.

§. 31. Spisi o seminaru pohranjuju se i čuvaju napose. Među nje se sahranjuju i seminarske radnje.

B.

U mudroslovnom fakultetu.¹⁾

(Seminari za staroklasičnu filologiju, historiju, hrvatski jezik i matematiku ustrojani su naredbom kr. zemalj. vlade od 14. lipnja 1886. br. 2394).

I.

Seminar za staroklasičnu filologiju.

§. 1. Filologijski je seminar sveučilišni zavod, spojen s filozofijsko-historijskim odjelom mudroslovnoga fakulteta, a

¹⁾ Naredbom kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 22. travnja 1905. br. 11.414/1904., ustrojene su u seminarima za klasičnu filologiju, za hrvatski i njemački jezik, za povijest i matematiku posebne priručne knjižnice. Za uzdržavanje i popunjavanje tih knjižnica određena je ukupna godišnja dotacija od 1.400 K, od koje na pojedine seminarske knjižnice otpada, i to:

na knjižnicu za klasičnu filologiju . . .	400 K
„ „ „ hrvatski jezik . . .	200 K
„ „ „ njemački jezik . . .	200 K
„ „ „ povijest . . .	400 K
„ „ „ matematiku . . .	200 K

Izbor knjiga i časopisa, koji se imadu nabaviti, stoji jedino do predstojnika dotičnoga seminara. Upravu pojedine knjižnice, poimence

svrha mu je praktičnim vježbama upućivati članove seminarske i uvoditi u samostalan znanstveni rad u staroklasičnom jezikoslovlju ter ih tako osposobljavati za vrsne gimnazijske učitelje.

§. 2. Filološki seminar ima dva odjela, jedan za latinsku, a drugi za grčku filologiju.

Za vježbe u svakom odjelu opredjeljene su po dvije ure na tjedan.¹⁾

§. 3. Predstojnici tih odjela jesu sveučilišni profesori staroklasične filologije.

§. 4. Seminarske su vježbe javne i besplatne za svakoga sveučilišnoga slušača, ako i nije član seminara.

§. 5. Vježbe u oba odjela seminarska sastoje:

a) U interpretaciji rimskih i grčkih pisaca. Pisce određuju predstojnici seminara, no tako, da će se osobito obazirati na one pisce, koji se u hrvatskim gimnazijama čitaju. U interpretaciji izmijenjuju se članovi seminara redom po seminarskim predstojnicima ustanovljenim. Da se interpret uzmože svestrano i točno pripremiti, treba mu barem osam dana prije opredijeliti rok za interpretaciju; no dužnost je i ostalih članova svaki put se pripremiti tako, da kod rasprava učestvovati mogu. Interpretacija obavlja se u grčkom odjelu hrvatskim, u latinskom pak po pravilu latinskim jezikom.

Mjesto interpretacije mogu se katkada također uzeti stilske vježbe.

b) U predavanjima iz područja staroklasične filologije u svrhu pedagoško-metodičnoga obrazovanja. U tu svrhu zadavaju predstojnici članovima seminara po koju partiju bud iz literature rimske ili grčke bud iz gramatike klasičnih jezika s naročitim pozivom, neka ih razlažu onako, kako ih treba razlagati u školi učenicima. I za ovu vrst vježbi vrijede glede pri-

pak vođenje kataloga i uzajmljivanje knjiga, može predstojnik povjeriti uz vlastitu odgovornost kojemu članu seminara, ali je u tom slučaju dužan bar jedanput u godini revidirati knjižnicu i zapisnik o toj reviziji podnijeti kr. zemaljskoj vladi.

Knjige se smiju uzajmljivati jedino članovima dotičnoga seminara.

¹⁾ Prema otpisu kr. zemalj. vlade od 17. svibnja 1899. br. 6.522, upravljenom na dekanat mudroslovnoga fakulteta, mogu se vježbe od 2 na 3 ure povisiti.

prave iste ustanove, koje su pod a) ustanovljene za interpretaciju klasika.

c) U pismenim radnjama. Za te radnje treba odabrati takove zadaće, u kojima se članovima seminara pruža prilika, da ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego također i neku samostalnost zasvjedočiti uz mogu. Ta će se svrha moći najbolje polučiti izborom takovih prijepornih mjesta u pisaca, koja zadržavaju bud kritičkih bud eksegetičkih teškoća; no nisu isključene ni zadaće drugoga smjera i sadržaja, samo ako se odnose na staroklasičnu filologiju.

Od zadaća, koje svaki put predstojnici seminara predlažu, mogu članovi po volji koju odabrati. Samo treba gledati, da ne bi jednu zadaću odviše njih preuzelo, dok bi druge zadaće ostale sasvim neizrađene.

Radnje u latinskom odjelu seminara moraju se izraditi latinskim jezikom.

Svaka se radnja mora na pismenu ocjenu izručiti jednomu članu seminara, i to barem tri tjedna, a dotičnomu predstojniku bar osam dana prije, nego će se javno u seminaru ocjenjivati.

Koli o radnji toli o ocjeni izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki je član seminara obvezan svake godine barem dvije radnje (jednu latinsku i jednu grčku) predati.

Radnje seminarske pohranjuju se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnici seminara dužni su ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, nego također svojim savjetom članove seminara kod njihovih filologijskih nauka u svakom obziru podupirati i potpomagati.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušač mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva poljeća na kojem sveučilištu slušao predavanja iz klasične filologije te u zadnjem semestru iz glavnih struka s dobrim uspjehom kolokvirao.¹⁾

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminara u »indeks predavanja« upravo tako, kao što i ostala predavanja, te im se one također računaju u zakonom propisani broj ura, ako

¹⁾ Osim toga mora biti prije bar dva semestra članom proseminara za staroklasičnu filologiju. (Vidi §. 9. proseminara za staroklas. filologiju pod II. na str. 91.).

uz njih imaju najmanje još deset sati drugih predavanja, a svega skupa barem zakoniti minimum od 15 sati¹⁾ na tjedan.

§. 9. Buduć da oba odjela seminara sačinjavaju jedinstven zavod, to članovi seminara moraju biti upisani u oba odjela seminara.

§. 10. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve svoje dužnosti u oba odjela seminarska. Nemarne članove treba opomenuti, a ne prudi li opetovana opomena, mogu im predstojnici dogovorno koncem semestra uskratiti pravo članstva na jedno ili dva poljeća.

Svojevoljno smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, te mora to prijaviti predstojnicima seminara.

§. 11. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da si »prijamnicu« dađu po kojem od predstojnika potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 12. Svakoga poljeća dobivat će izmed članova seminarskih četvorica nagradu po 50 kruna, i to iz svakoga odjela ona dvojica, koji, zadovoljivši potpuno svojim dužnostima glede usmenih vježbi, podnesu najbolje pismene radnje.

Te nagrade podjeljuje kr. zemaljska vlada na obrazloženi prijedlog seminarskih predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 13. Svakomu se članu seminara uručuje po jedan otisak ovih statuta.

§. 14. Predstojnici seminara moraju koncem svakoga poljeća putem dekanata podnijeti kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu i učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

Tom prilikom podnose oni također prijedloge glede podjeljivanja nagrada.

§. 15. Svaku promjenu ili preinaku ovih pravila treba kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podastrijeti.

¹⁾ Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušači upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

II.

Proseminar za staroklasičnu filologiju.

(Potvrđen na osnovu previđnje rjeđidbe od 3. svibnja 1903. naredbom kr. zema'j. vlade od 20. srpnja 1903. br. 10.816).

§. 1. Proseminar za staroklasičnu filologiju jest sveučilišni zavod, spojen sa seminarom za staroklasičnu filologiju.

Svrha mu je: a) da kod slušača staroklasične filologije utvrdi i dopuni poznavanje staroklasičnih jezika i starina, koliko je potrebno za dalji njihov uspješni rad u seminaru; b) da slušačima ostalih ispitnih skupina sa staroklasičnom filologijom kao sporednim predmetom poda zgodu, da staroklasično filološki svoje znanje rašire prema ispitnim zahtjevima.

§. 2. Proseminar za staroklasičnu filologiju ima dva odjela: latinski i grčki. Za vježbe u svakom odjelu određuju se po dva sata na nedjelju.

§. 3. Vježbama u proseminaru upravlja u tu svrhu imenovani sveučilišni profesor staroklasične filologije.

§. 4. Proseminarske su vježbe javne i besplatne.

§. 5. Vježbe se u proseminaru sastoje:

a) od pismenih radnja, kojima je svrha, da članovi proseminara steku sigurnost u upotrebljavanju latinskoga i grčkoga jezika s obzirom na sintaksu, frazeologiju i stilistiku. U tu se svrhu članovima zadaju zgodna štiva za prevodenje s hrvatskoga jezika na latinski ili grčki, s grčkoga na latinski ili s latinskoga na grčki. U latinskom se odjelu mogu pored toga zadavati i kraći slobodni sastavci na latinskom jeziku, a u grčkom određivati vježbe u pisanju i prevodenju grčkoga diktata. Članovi izrađuju prijevod ili odmah za proseminarskoga sata ili kod kuće i predaju izratke upravitelju, koji ih ispravlja, upućujući kod toga članove u različne osobine staroklasičnih jezika;

b) od usmenoga tumačenja latinskih i grčkih pisaca, kojemu je svrha, da članovi proseminara steku sigurnost u okretnom prevodenju i neku vještinu u ispravnom, poglavito gramatičkom i stvarnom tumačenju latinskih i grčkih tekstova. Za tumačenje valja odabirati djela onih latinskih i grčkih pisaca, koji se čitaju u srednjim školama.

Kad se čitaju pjesnička djela, valja se kod tumačenja obazirati također na prozodiju i na metriku. Tumačenje vrše svaki put po dva člana prema redu, što ga upravitelj objavi u početku svakoga semestra. Ostali članovi treba da se svaki put pripreve bar toliko, te će s uspjehom moći pratiti tumačenje i učestvovati kod raspravâ.

Na vježbe u tumačenju otpada u latinskom odjelu svaki treći, a u grčkom svaki drugi sat; ostale satove valja upotrebiti za pismene radnje.

§. 6. Članovima su proseminara slušači staroklasične filologije redovno u prva dva semestra svojih sveučilišnih nauka, a slušači ostalih ispitnih skupina sa staroklasičnom filologijom kao sporednim predmetom dva semestra u kojegod vrijeme svojih sveučilišnih nauka. Slušači staroklasične filologije i slušači ostalih ispitnih skupina sa staroklasičnom filologijom kao sporednim predmetom mogu biti članovima proseminara i više od dva semestra.

Jednako može članom proseminara biti svaki u tom sveučilištu upisani redovni ili izvanredni slušač, koji toliko predznanja posjeduje, da s uspjehom može učestvovati kod proseminarskih vježbi.

§. 7. Članovi proseminara upisuju proseminarske vježbe u »index lectionum« kao i ostala predavanja, te im se one računaju u zakonom propisani broj sati.

§. 8. Članovi proseminara dužni su, da točno i savjesno sve svoje dužnosti vrše.

Nemarne članove treba opomenuti, a ponovni nemar u vršenju dužnosti povlači za sobom gubitak članstva. Odluku o tom izdaje upravitelj.

Svojevoljno smije član istupiti samo na svršetku semestra.

§. 9. Slušači staroklasične filologije moraju biti bar dva semestra članovi proseminara, da mogu postati članovima seminara za staroklasičnu filologiju.¹⁾

§. 10. Upravitelj proseminara dužan je ne samo da upravlja vježbama, već da i potpomaže članove proseminara

¹⁾ Time se dopunjuje ustanova §. 7. privremenoga statuta seminara za staroklasičnu filologiju, izdanoga naredbom kr. zemalj. vlade od 14. lipnja 1886. br. 2.394. (Vidi I. na str. 88.).

kod njihovih filologijskih nauka u svakom obziru i savjetima i uputama.

§. 11. Upravitelj proseminara podnosi kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu putem dekanata na svršetku svakoga semestra potanki izvještaj o stanju proseminara, poglavito o broju članova, o njihovu učestvovanju i istupu, o pismenim radnjama i usmenim vježbama. U izvještaju treba napose navesti članove, koji su se odlikovali marljivim radom i one, koji su zbog ponovnoga nemara izgubili pravo daljega članstva.

§. 12. Svakomu se članu proseminara uručuje po jedan primjerak ovoga statuta.

§. 13. Svaku promjenu ili preinaku ovih statuta treba podastrijeti na potvrdu kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesor-skoga zbora.

III.

Historijski seminar.¹⁾

§. 1. Svrha je historijskomu seminaru za kandidate historije dvostruka:

a) Imadu se uputiti i uvesti u samostalno znanstveno istraživanje u općoj historiji austro-ugarske monarhije i napose historiji hrvatskoj, pak i u historijskim pomoćnim znanostima;

b) Podaje se prilika kandidatima za učiteljstvo na srednjim učilištima, da svoje znanje uče i praktički upotrebljavati, kako će raditi kao učitelji.

§. 2. Historijski seminar ima dva odjela, jedan za opću historiju, drugi za historiju austro-ugarsku, a osobito za hrvatsku i za pomoćne znanosti.

Svaki odio ima po dva ili tri sata na tjedan.

§. 3. Predstojnici tih odjela jesu profesori sveučilišni za opću i hrvatsku historiju.

§. 4. Seminarske su vježbe javne i besplatne.

§. 5. Vježbe seminarske jesu:

a) Pismene radnje. Zadatke ustanove sporazumno predstojnici s učesnicima seminara.

¹⁾ Ustanova §. 12. preinačena je kasnije izdanom naredbom kr. zemalj. vlade od 14. veljače 1905. br. 2.007, te §. 12. glasi prema toj naknadnoj naredbi.

Obradivanje ima podati priliku radniku, da pokuša svoje sile u samostalnom istraživanju. Predstojnici predadu radnju, iza kako je u seminaru pročitana, jednomu članu seminara, koji je i sam radnjom učestvovao u onom semestru. O radnji i ocjeni, koja ima biti također napisana, vodi se rasprava, kod koje mogu učestvovati svi članovi seminara, a raspravu rukovodi predstojnik.

b) Interpretacije historijskih izvora, koje izabiru predstojnici. Za interpretaciju može se svaku uru po jedan član opredijeliti, ali uza to su dužni i drugi članovi da se priprave, da mogu sudjelovati kod rasprave.

c) Praktičke vježbe u historijskim pomoćnim znanostima.

d) Predavanja članova seminara, udešena pogledom na njihovo buduće zvanje. Pomanje partije historije imadu predavati, ali ih prije ugovore s predstojnikom. Tečajem samoga predavanja dužnost je predstojniku, da ne propusti predavatelja upozorivati na metodičnu stranu njegove zadaće.

§. 6. Predstojnici seminara dužni su ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, već i valja da članove seminara podupiru u njihovim historijskim naukama u svakom obziru.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušač mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva semestra slušao na kojem sveučilištu predavanje iz historije te dobrim uspjehom učinio kolokvija iz glavnih struka.

§. 8. Vježbe seminara upisuju članovi seminara u »indeks predavanja«. Ure se računaju u zakoniti minimum od 15 sati, ako ima jošte najmanje 10 sati¹⁾ drugih predavanja.

§. 9. Članovi seminara imadu se upisati u obadva odjela, jer obadva sačinjavaju jednu cjelinu.

§. 10. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve svoje dužnosti u oba odjela. Nemarne članove treba opomenuti, a ako to ne pomaže, mogu im predstojnici dogovorno koncem semestra na jedan ili dva semestra uskratiti pravo članstva.

¹⁾ Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušači upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

Svojevoljno smije član seminara istupiti samo svršetkom semestra, a i onda mora to prijaviti predstojnicima seminara.

§. 11. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da »prijamnicu« dađu po kojem od predstojnika potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 12. Svakoga poljeća dobivat će između članova seminar-skih četvorica nagradu po 50 K, i to iz svakoga odjela ona dvojica, koji, zadovoljivši potpuno svojim dužnostima glede usmenih vježbi, podnesu najbolje pismene radnje.

Te nagrade podjeljuje kr. zemaljska vlada na obrazloženi prijedlog seminar-skih predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 13. Svaki član dobije po jedan otisak ovih pravila.

§. 14. Predstojnici seminara imaju koncem svakoga semestra podnijeti visokoj kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu, učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

§. 15. Svaku promjenu ili preinaku ovih pravila treba vis. kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podnijeti.

IV.

Seminar za hrvatski jezik.¹⁾

§. 1. Hrvatski seminar je sveučilišni zavod, spojen s filozofijsko-historijskim odjelom mudroslovnoga fakulteta, a svrha mu je praktičnim vježbama upućivati i navraćati seminarske članove na samostalno znanstveno obrađivanje hrvatske gramatike ter stvarno i estetsko tumačenje spomenika hrvatske književnosti.

§. 2. Za seminarske vježbe određene su po dvije ure na tjedan.²⁾

¹⁾ Ustanova §. 7. promjenjena je naredbom kr. zemalj. vlade od 31. siječnja 1903. br. 8.769, te taj §. glasi po toj naknadno izdanoj naredbi.

²⁾ Prema otpisu kr. zemalj. vlade od 17. svibnja 1899. br. 6.522, upravljenom na dekanat mudroslovnoga fakulteta, mogu se vježbe od 2 na 3 ure povisiti.

§. 3. Predstojnik seminara je profesor za hrvatski (ili srpski) jezik i književnost.

§. 4. Seminarske vježbe su javne i besplatne za svakoga sveučilišnoga slušača, ma i nebio članom seminara.

§. 5. Vježbe u seminaru sastoje od:

a) Gramatičnoga, paleografskoga i historijskoga tumačenja spomenika glagolskih i ćirilskih;

b) Gramatičnoga, metričnoga i estetskoga tumačenja hrvatskih (osobito starijih) pjesnika te narodnih pjesama.

Kod tumačenja izmjenjuju se članovi redom po predstojniku seminarskom ustanovljenim. Da se interpret uzmože svestrano i točno pripremiti, treba mu barem osam dana unaprijed opredijeliti rok, kada će interpretirati; ali i ostali članovi treba, da se svaki put priprave tako, da kod rasprave mogu učestvovati.

c) Predavanja iz gramatike ili iz književnosti, da tako članovi seminara uzimaju priliku izvještiti se pedagozijskoj metodici. Za taj posao predstojnik će seminara članovima zadavati pitanja iz gramatike, metrike, književnosti, o kojima će oni u seminaru predavati, kako bi trebalo, da u školi kao učitelji čine. Red i rokovi za ova predavanja odrediti će se, kao što je spomenuto pod a) i b).

d) Pismenih radnja. Za ove odabirati će se takovi zadaci, kod kojih će se članovima seminara dati prilika, da pokažu ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego i samostalnost suđenja. Ova će se svrha najlakše postići zadavanjem takovih pitanja budi gramatičkih budi iz književnosti, koja dosada u učenom svijetu ili nijesu još nikako ili su nepotpuno obrađena.

Svaki izradak predati će se bar tri tjedna prije, nego se o njem u seminaru stane raspravljati, jednomu članu seminara, da ga pismeno ocjeni, a osam dana prije rasprave u seminaru predati će se i izradak i ocjena predstojniku seminara.

I o radnji i o ocjeni njenoj izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki član seminara dužan je na godinu barem jednu radnju predati.

Sve radnje pohranjivat će se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnik seminara ne samo da će rukovoditi vježbe seminarske, nego će članove savjetom svojim pomagati kod njihovih nauka i radnja.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušač mudroslovnoga fakulteta, koji je najmanje dva poljeća slušao predavanje u kojem sveučilištu iz slavistike, hrvatske gramatike i književnosti, te je posljednje poljeće s dobrim uspjehom iz tih predavanja kolokvirao.

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminara u »indeks predavanja« kao što i ostala predavanja, i one im se računaju k zakonom propisanomu broju ura, ako uz njih imaju najmanje još 10 ura drugih predavanja, a svega skupa ako imaju barem 15 ura na tjedan¹⁾.

§. 9. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve, što ova pravila određuju. Nemarni članovi će se opomenuti, a ne uskoristi li opetovana opomena, predstojnik im može koncem semestra uskratiti pravo članstva na jedno ili dva poljeća.

Svoje volje smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, što treba da predstojniku javi.

§. 10. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da si »prijamnicu« dadu po predstojniku potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

§. 11. Svakoga poljeća dobiti će dvojica između seminar-skih članova nagradu po 50 kruna, i to oni, koji su zadovoljili svim članovskim dužnostima i najbolje su radnje predali.

Te nagrade podjeljuje kr. zemaljska vlada na obrazloženi prijedlog seminarskoga predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 12. Svakomu se članu seminara uručuje po jedan otisak ovih statuta.

§. 13. Predstojnik seminara mora svakoga poljeća putem dekanata podnijeti kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu i učestvovanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

Tom prilikom podnosi on također predlog glede podjeljivanja nagradâ.

¹⁾ Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušači upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imadu najmanje 20 sati.

§. 14. Svaku promjenu ili preinaku ovih statuta treba kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podastrijeti.

V.

Seminar za njemačku filologiju

(Naredba kr. zemalj. vlade od 25. veljače 1904. br. 2845).

§. 1. Seminar za njemačku filologiju sveučilišni je zavod, spojen s filozofičko-historičkim odjelom mudroslovnoga fakulteta, a svrha mu je praktičnim vježbama upućivati članove seminarske i uvoditi u samostalan znanstven rad u njemačkoj filologiji te ih tako osposobljavati za vrsne srednjoškolske učitelje.

§. 2. Za seminarske vježbe određene su po dvije ili tri ure na tjedan.

§. 3. Predsjednik je seminara sveučilišni profesor njemačkoga jezika i književnosti.

§. 4. Seminarske su vježbe javne i besplatne za svakoga sveučilišnog slušača, ako i nije član seminara.

§. 5. Vježbe seminarske sastoje se:

a) Od svestranoga tumačenja odabranih njemačkih književnih spomenika starijeg i novijeg doba.

b) Od predavanja iz gramatike ili iz književnosti u svrhu pedagojsko-metodičkoga obrazovanja. Kod tumačenja i predavanja izmjenjuju se članovi redom, ustanovljenim od predstojnika seminara.

Da se interpret odnosno predavač uzmože svestrano i točno pripremiti, treba mu barem osam dana prije opredijeliti rok, kada će interpretirati odnosno predavati, ali i ostali članovi treba da se svaki put pripreme tako, da kod rasprave mogu učestvovati.

Članovi interpretiraju i predavaju hrvatskim ili njemačkim jezikom, kako već predstojnik odredi.

c) Od pismenih radnja. Za ove odabirat će se takovi zadaci, kod kojih će se članovima seminara dati prilika, da pokažu ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego također i neku sa-

mostalnost suđenja. Pri tome će se pažnja posvećivati i utjecaju njemačke književnosti na hrvatsku i srpsku.

Radnju treba pisati njemačkim jezikom.

Svaki izradak predat će se bar tri tjedna prije nego se o njem u seminaru stane raspravljati, jednomu članu seminara, da ga pismeno ocijeni, a osam dana prije rasprave u seminaru predat će se i izradak i ocjena predstojniku seminara.

I o radnji i o ocjeni njenoj izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki član seminara dužan je svaki semestar jednu radnju predati.

Sve ove radnje pohranjivat će se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnik seminara ne će samo rukovati vježbe seminarske, nego će članove savjetom svojim pomagati kod njihovih nauka i radnja.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušač mudroslovnoga fakulteta, koji je najmanje dva poljeća u kojem sveučilištu slušao predavanja iz njemačke filologije te posljednje poljeće kolokvirao dobrim uspjehom iz tih predavanja.

§. 8. Vježe seminarske upisuju članovi u »index lectio-num« kao i ostala predavanja, te im se one računaju u zakonom propisani broj sati.

§. 9. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti sve, što ova pravila određuju. Nemarne članove treba opomenuti, a ponovni nemar u vršenju dužnosti povlači za sobom gubitak članstva. Odluku o tom izdaje predstojnik.

Svojevoljno smije član istupiti samo na svršetku semestra.

§. 10. Članovi seminara mogu, da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba da im predstojnik dade potvrdu, da su članovi seminara.

11. Svakoga poljeća dobivat će dvojica između seminarskih članova nagradu po 50 K, i to oni, koji su zadovoljili svim članskim dužnostima i najbolje su radnje predali.

Te nagrade podjeljuje kr. zemaljska vlada na obrazloženi prijedlog seminarskoga predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 12. Predstojnik će seminara koncem svakoga poljeća preko dekanata podnijeti kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće

o stanju seminara, poimence o broju članova, istupu i učestvo-
vanju, o usmenim vježbama i o pismenim radnjama.

Tom prilikom podnosi on također prijedlog za podjelji-
vanje nagrada.

§. 13. Svakomu se članu seminara uručuje po jedan otisak
ovoga statuta.

§. 14. Svaku promjenu ili preinaku ovoga statuta treba
podastrijeti na potvrdu kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profe-
sorskoga zbora.

VI.

Matematički seminar.

§. 1. Matematički je seminar sveučilišni zavod, spojen sa
matematičko- prirodoslovnim odjelom mudroslovnoga fakulteta,
komu je svrha praktičnim vježbama napućivati članove semi-
narske na samostalan znanstven rad u matematičnim znano-
stima, ter ih tako osposobljivati za vrsne gimnazijske učitelje.

§. 2. Za vježbe u tom seminaru opredjeljene su barem
dvije ure na tjedan.

§. 3. Predstojnikom je seminara sveučilišni profesor ma-
tematike.

§. 4. Vježbe seminarske su javne ter besplatne za svakoga
sveučilišnoga slušača bez razlike.

§. 5. Vježbe sastoje:

a) Iz razgovora o problemima, iz referata o radnjama,
koje su članovi izradili ter iz referata o raspravama znanstve-
nim u tu svrhu od predstojnika dodijeljenim;

b) U predavanjima iz područja matematike u svrhu peda-
gogijsko-metodičkoga obrazovanja;

c) U pismenim radnjama. Za te radnje treba odabrati ta-
kove zadaće, u kojima se članovima seminara pruža prilika, da
ne samo marljivost i pozitivno znanje, nego također i neku
samostalnost zasnje dočiti uzmođu.

Od zadaća, koje svaki put predstojnik seminara predlaže,
mogu članovi po volji koju izabrati. Samo treba gledati, da ne
bi jednu zadaću odviše njih preuzelo, dok bi druge zadaće ostale
sasvim neizrađene.

Svaka se radnja mora na pismenu ocjenu izručiti jednomu članu seminara, i to barem tri tjedna, a predstojniku bar osam dana prije, nego će se javno u seminaru ocjenjivati.

Koli o radnji, toli o ocjeni izreći će predstojnik svoj sud.

Svaki član seminara obvezan je svaki semestar barem jednu radnju predati.

Radnje seminarske pohranjuju se među seminarskim spisima.

§. 6. Predstojnik seminara dužan je ne samo rukovoditi vježbe u seminaru, nego također svojim savjetom članove seminara kod njihovih matematičkih nauka u svakom obziru podupirati i potpomagati.

§. 7. Članom seminara može biti samo onaj redoviti slušač mudroslovnoga fakulteta, koji je barem dva poljeća na kojem sveučilištu ili na visokoj školi tehničkoj slušao predavanja iz matematike te u zadnjem semestru iz glavnih struka s dobrim uspjehom kolokvirao.

§. 8. Vježbe seminarske upisuju članovi seminara u »indeks predavanja« upravo tako, kao što i ostala predavanja, te im se one također uračunaju u zakonom propisni broj ura, ako uz njih imaju najmanje još deset sati drugih predavanja, a svega skupa barem zakoniti minimum od 15 sati na tjedan.¹⁾

§. 9. Članovi seminara dužni su točno i savjesno vršiti svoje dužnosti. Nemarne članove treba opomenuti, a ne prudi li opetovana opomena, može im predstojnik koncem semestra uskratiti pravo biti članom seminara na jedno ili dva poljeća.

Svojevoljno smije član seminara samo svršetkom poljeća istupiti, te mora to prijaviti predstojniku seminara.

§. 10. Članovi seminara mogu, a da ne polože kaucije, no obdržavajući ipak sve druge zakonite propise, iz kr. sveučilišne knjižnice po više knjiga za kućnu porabu posuđivati, samo treba, da si »prijamnicu« dadu po predstojniku potpisati za dokaz, da su članovi seminara.

¹⁾ Pošto §. 52. zakona od 6. listopada 1894. zahtijeva minimum od 20 sati na tjedan, to sada uz seminarske vježbe moraju slušači upisati najmanje 15 sati drugih predavanja, tako da svega skupa imaju najmanje 20 sati.

§. 11. Svakoga poljeća dobivat će između članova seminarskih dvojica nagradu od 50 kruna, koji, zadovoljivši potpuno svojim dužnostima glede usmenih vježbi, podnesu najbolje pismene radnje.

Te nagrade podjeljuje kr. zemalj. vlada na obrazloženi prijedlog seminarskoga predstojnika koncem svakoga poljeća.

§. 12. Koncem svakoga poljeća podnijeti će predstojnik ujedno s prijedlogom glede nagradâ putem dekanata kr. zemaljskoj vladi potanko izvješće o stanju seminara, o učestvovanju te o vježbama (o predavanjima te pismenim radnjama, o referatima) članova.

§. 13. Svakomu članu seminara uručuje se po jedan otisak ovih statuta.

§. 14. Svaku promjenu ili preinaku ovih statuta treba kr. zemaljskoj vladi iz sjednice profesorskoga zbora na potvrdu podnijeti.

VII.

Pedagogijski seminar.

(Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 4. lipnja 1904. br. 5006).

1. Ravnanje seminarskih vježbi u pedagogijskom seminaru povjerava se svagdašnjemu profesoru pedagogije u sveučilištu.

2. Profesoru, koji ravna seminarom, računaju se ure seminarskih vježbi kao pet sati sveučilišnih predavanja.

3. Oglasi glede seminarskih vježbi čine se istim načinom, koji je propisan za javna predavanja.

4. Seminarske vježbe mogu polaziti svi redovni slušači, koji su svršili bar četiri semestra, a uračunavaju im se u propisani minimum sati kao pet sati.

5. Praktične vježbe ovoga seminara redovno se obavljaju u ovdašnjoj kr. donjogradskoj gimnaziji, ali prema potrebi i ovdašnjoj kr. realnoj gimnaziji i s njom spojenoj trgovačkoj školi i u vježbaonici ovdašnje kr. muške učiteljske škole.

6. Koncem svakoga poljeća ima ravnatelj seminara kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, preko dekanata predložiti izvještaj o radu seminarskom.

7. Ova naredba stupa na snagu početkom školske godine 1904./5.

8. O potanjim ustanovama toga seminara izdaje se ovaj novi:

Statut.

§. 1. Pedagogijskomu je seminaru svrha, da svoje članove na osnovi znanstvene pedagogike i didaktike uvodi u praktičan rad u srednjim učilištima, pa da im time poda zgodu, da steku onu okretnost i vještinu, bez koje se uspješno obučavanje ne može pomisliti.

§. 2. Ravnateljem je toga seminara profesor pedagogije u sveučilištu, a članovi su mu oni redovni slušači mudroslovnoga fakulteta iza svršena četiri semestra i oni svršeni slušači istoga fakulteta, koji se u taj seminar upišu.

§. 3. Pedagogijski seminar ima dva odjela:

- a) filologijsko-historijski,
- b) matematičko-prirodoslovni.

§. 4. Seminarske se vježbe sastoje:

- a) u hospitiranju,
- b) u pokusnom predavanju i
- c) u teoretičko-praktičnom kolegiju.

ad a) Hospitiranje se obavlja dvaput na nedjelju (u svakom odjelu jedanput) u učilištima zato opredjeljenim. Zavod i predmet hospitiranja određuje ravnatelj seminara po dogovoru s ravnateljem onoga zavoda, a uz obavijest učitelja onoga predmeta.

Svake se nedjelje pod predsjedanjem seminarskoga ravnatelja a u nazočnosti ravnatelja zavoda i učitelja predavača održava sjednica, u kojoj potonji obrazlažu svoje predavanje i opravdavaju svoj didaktički postupak. Pri tome je članovima seminara dopušteno, da traže od predavača razjašnjenja; ali se obrnuto i od njih može zahtijevati, da sami ponove tok predavanja i označe postupak kod istoga.

Ta sjednica traje prema potrebi.

ad b) Pokusno se predavanje drži dvaput na nedjelju, a drži ga svaki put drugi član seminara. Red, kojim se članovi u predavanju izmjenjuju i predmet, o kojem treba da predaju, određuje seminarski ravnatelj nakon dogovora s ravnateljem zavoda, u kojem se predavanje ima održati i s učiteljem, kojega tom prilikom ima član seminara zastupati.

Zadatak o predavanju saopćuje se članu seminara za vremena tako, da je u stanju potražiti potrebne naputke i predavanje pismeno izraditi. Izradak se tri dana prije pokusnoga predavanja uručuje seminarskomu ravnatelju, koji ga pregleda te ga iza toga ustupa onomu članu seminara, kojega je odredio za prvoga ocjenjivača pokusnoga predavanja.

Kod pokusnoga predavanja moraju biti nazočni svi članovi dotičnoga seminarskog odjela.

Svake se nedjelje pod predsjedanjem seminarskoga ravnatelja a u nazočnosti ravnatelja zavoda i onih učitelja, mjesto kojih su članovi seminara predavali, održava sjednica, u kojoj se pretresuje i ocjenjuje ne samo predavanje već i čitav pedagoško-didaktički postupak predavačev. I ta sjednica traje prema potrebi. Izraci pokusnih predavanja pohranjuju se između seminarskih spisa.

ad c) Teoretičko-praktični kolegij drži se svake nedjelje jednu uru, a nadopunjuje se obrađivanjem predmetâ toga kolegija za pedagoških diskusija u seminaru. Svrha mu je kritično osvjetljivanje pojedinih dijelova iz starijih i novijih pedagoških djela ili čitavih znatnijih pedagoško-literarnih pojava; tumačenje instrukcijâ, zakona i naredaba, koje se tiču i domaćega i stranoga školstva; napokon pismeno izrađivanje zadataka iz opće ili posebne pedagogike iz povjesti ili nauke o školstvu.

Po dvije će se najbolje radnje u semestru nagrađivati nagradom od 50 K (pedeset kruna). Ne zasluži li nijedna ili zasluži li samo jedna tu nagradu, upotrebit će se taj novac za povećanje seminarske knjižnice.

§. 5. Seminarske su vježbe besplatne.

Članovi seminara dužni su kod svih vježbi svoga odjela sudjelovati, a isto tako i kod zajedničkih vježbi obaju odjela, ako to odredi ravnatelj seminara.

Nemarni se članovi po ravnatelju seminara najprije opominju; ako li opomene ne koriste, kazne se ukorom, koji se u svjedodžbu o seminarskom polasku mora ubilježiti.

§. 6. Potrebama seminara služi posebna pričuvna knjižnica, koja ima potporu od godišnjih 200 K (dvije stotine kruna) u svrhu uzdržavanja i popunjavanja. O izboru knjigâ i časopisâ, koji se imaju nabaviti, odlučuje sam ravnatelj seminara.

Upravu knjižnice, poimence pak tačno vođenje kataloga i uzajmljivanje knjigâ može ravnatelj povjeriti kojemu članu seminara, ali je u tom slučaju dužan bar jedanput u godini revidirati knjižnicu i zapinsik o toj reviziji podnijeti kr. zemaljskoj vladi. Knjige se smiju uzajmljivati jedino članovima seminara.

§. 7. Članovi seminara dobivat će školske knjige svoje struke, koje nakladom kr. zemaljske vlade izlaze, badava.¹⁾

§. 8. Koncem svakoga poljeća podnosi ravnatelj seminara preko dekanata kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, izvještaj o stanju seminara, poimence pak o broju članova, njihovu učestvovanju kod vježbi i njihovoj pedagoško-didaktičnoj valjanosti.

§. 9. Svakomu se članu seminaru uručuje početkom školske godine jedan primjerak ovoga statuta.

§. 10. Promjena toga statuta mora se podnijeti na potvrdu kr. zemaljskoj vladi.

Glava sedamnaesta.

Red kod promocija na doktorat bogoslovlja, prava i filozofije.²⁾

(Izdan akademičkim senatom.)

1. Promociju obavlja pod predsjedništvom rektora i u prisutnosti dekana koj redoviti profesor (per turnum) dotičnoga fakulteta, kojemu kandidat pripada.

¹⁾ §. 7. stavljen je naredbom kr. zemalj. vlade od 16. siječnja 1907. br. II.—3408/1906. izvan snage.

²⁾ Postupak kod promocija »sub auspiciis Regis« propisan je u Glavi osamnaestoj na strani 107. (Vidi Obrednik).

2. Na pismenu molbu kandidata, u kojoj ima isti potvrdom dekana iskazati, da je zadovoljio svim uvjetima, da može postići doktorat, ustanovi rektor dan i uru promocije, obavijestiv o tom dekana, promotora, kandidata i pedela, te objaviv vrijeme i mjesto na crnoj ploči.

Bogoslovac ima još svojoj molbi priložiti pismenu potvrdu duhovne oblasti, da je učinio ispovijed vjere pred nadbiskupom ili nadbiskupskim delegatom. Kandidat doktorata filosofije ima prije promocije predati dekaneu 50 tiskanih otisaka svoje znanstvene rasprave.

3. U ustanovljeno vrijeme dođe kandidat u za to opredjeljenu dvoranu, gdje će ga pedel uputiti o svečanosti promocije.

Čim je to učinjeno, pozove pedel, prignuv žezlo pred rektorom, ovoga, dekana i promotora u dvoranu. — Doprativ ih, noseć pred rektorom žezlo, do pročelja stola, postavi se pedel kraj kandidata, koji stoji naproti rektoru.

4. Iza toga progovori rektor latinski u kratko kandidatu o važnosti promocije.

5. Čim rektor svrši, umoli kandidat latinski povjerenstvo, da mu podijeli akademički stupanj.

Na to čita promotor sponsije, na koje odgovara kandidat, metnuv desnu ruku na krunu žezla, koje mu prikloni pedel.

6. Nakon dovršenih sponsija pođe kandidat k rektoru, koji mu pruži ruku, zatim k promotoru, koji mu da doktorsku diplomu i napokon upiše u knjigu sveučilišnih doktora svoje ime. — Čim je to svršeno, izađe rektor, dekan, promotor i pedel, noseći pred rektorom žezlo iz dvorane, i time se svečanost završuje.

7. Promocije su javne te se obavljaju u sveučilišnoj auli.

8. Rektor i dekan prisustvuju kod promocije u svojim insignijama.

Glava osamnaesta.

Promocije „sub auspiciis Regis“.**Previšnja rješidba od 16. srpnja 1894.**

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 18. kolovoza 1894. br. 9828., kojom se uvađa institucija „Promotio sub auspiciis Regis“.

Njegovo ces. i kralj. apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim rješenjem od 16. srpnja 1894. preblagostivo dozvoljeti, da se na previšnje Ime nosećem sveučilištu u Zagrebu uvede institucija »Promotio sub auspiciis Regis«.

Glede ovoga svečanoga promaknuća na čast doktorsku, koje se imade ishoditi kod previšnjega mjesta, ima se kr. sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu držati slijedećega postupka:

1. Radi postignuća napomenutog previšnjega odlikovanja imade akademički senat na prijedlog dotičnoga fakulteta podnijeti kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, svoj prijedlog.

Fakultet može svoj prijedlog podnijeti vlastitom inicijativom ili na temelju podnesene molbe.

Odnosne molbe mogu se i neposredno kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu podnijeti; ako su pako takove molbe podnesene previšnjemu mjestu, imadu se iste putem kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, dostaviti kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

2. Svake naukovne godine može se jedan slušač kralj. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu za ovo previšnje odlikovanje predložiti.

3. Kod podnašanja prijedloga ima se obzir uzeti samo na one doktorske kandidate, koji su posvema besprikornog čudorednog ponašanja, koji su sve svoje koli gimnazijske toli i sveučilišne nauke uopće s izvrsnim uspjehom svršili i koji su sve za postignuće doktorske časti nužne stroge ispite s odlikom položili.

Pri jednakim okolnostima ima onaj kandidat prednost, kojega je otac za domovinu stekao zasluga.

4. Akademski senat podnaša svoj prijedlog redovito koncem svake naukovne godine pod konac roka, opredjeljenoga za polaganje strogih ispita ili pako početkom slijedeće naukovne godine.

5. Tečajem naukovne godine može se molba za svečano promaknuće na čast doktorsku samo tada u pretres uzeti, ako to kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, na previšnji nalog odredi.

6. Kod podnašanja prijedloga imade se po mogućnosti nastojati, da se pojedini fakulteti pravednim redom izmijenjuju.

7. Ako imade više kandidata, koji su vrijedni previšnjeg odlikovanja, valja da se akademski senat u svojem prijedlogu, što ga imade po točki 2. ove naredbe podnijeti, očituje i o tom, kojim redom on drži kandidate vrijednim previšnjega odlikovanja.

8. Ako tečajem naukovne godine nema nijednoga kandidata, koji se u potpunoj mjeri može smatrati vrijednim previšnjega odlikovanja, to akademski senat ne podnaša nikakova prijedloga.

Ova naredba stupa u krepost početkom naukovne godine 1894./95.

Obrednik

kod promocija »sub auspiciis Regis«.

(Naredba kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 24. studenoga 1897. br. 19.067.).

1. Vrijeme promocije ustanovljuje rektor te o tom izvijesti zastupnika Njeg. ces. i kr. apostolskoga Veličanstva i pozove ga na svečanost. Tako isto posebnim pozivnicama obavješćuje fakultete sveučilišta, a slušače oglasom na crnoj ploči.

2. Zastupnika Njegova ces. i kr. apostolskoga Veličanstva dočeka kandidat s pedelom na vratima sveučilišta, a članovi akademskoga senata na vratima aule i otprate ga na njegovo mjesto.

3. Rektor pozove dekana onoga fakulteta, kojemu promovend pripada, da izvijesti o svemu, što se tiče svečane promocije, i da zatim pozdravi kandidata.

4. Dekan pročitá prijedlog fakulteta, izvješće senata i ot-pis o previšnjoj odluci, a zatim ukratko pozdravi kandidata i po-zove ga, da izgovori svoju inauguralnu disertaciju.

5. Kandidat drži svoju iz znanstvene svoje struke izabranu po vlastitoj volji i od fakulteta odobrenu inauguralnu diser-taciju, koja ne smije dulje od po sata trajati.

6. Sada se počinje redovni postupak promocije.

Promovend prozbori:

Preuzvišeni gospodine bane, kraljevski zastupniče! Vele-možni gospodine rektore! Veleslavni akademički senate!

Fakultet ispitao me je iz svih onih disciplina, koje se zahtijevaju od kandidata promocije, te sam kako na osnovi prijedloga sveučilišne oblasti tako i na osnovi netom pro-čitánoga previšnjega rješenja vrijednim pronađen, da budem pod premilostivim okriljem Njeg. ces. i kr. apostolskoga Veli-čanstva promoviran za doktora. S toga s počitanjem molim, da biste me izvoljeli promovirati za doktora znanosti.

Iza govora kandidatova progovori rektor:

Gospodine kandidate!

Prije negoli senat vašu želju zadovolji, zavjerite nam se, da ćete sadržaj sponsija, koje će vam sada gosp. promotor pro-čitati, vjerno obdržavati.

Na to pročita promotor sponsije, propisane za fakultet, kojemu kandidat pripada.¹⁾

¹⁾ Sponsije za fakultete pravoslavni i državoslovni i mudroslovni glase ovako:

Gospodine kandidate!

Zavjerit ćete se:

p o n a j p r i j e, da ćete biti nepokolebivo vjerni i odani Njegovu c. i kr. apostolskom Veličanstvu kralju i domovini;

n a d a l j e, da ćete se vazda s poštovanjem opominjati ovoga sve-učilišta, u kojem ćete postići najviši stupanj akademički, te koliko budete mogli, da ćete za dobro i korist njegovu raditi;

z a t i m, da ćete ovu čast, koju Vam namjeravam predati, čistu i neoskvrnjenu čuvati, te da je ne ćete nikada zlim vladanjem ili sra-motnim životom okaljati;

Doktorand: (nakon pročitanih sponsija, metnuv desnu ruku na krunu žezla, koje mu prikloni pedel) Zavjeravam se i obećavam.

Nakon zavjere pristupa promotor k aktu promocije ovim govorom:

Ja dr. N. N., javni redoviti profesor kr. sveučilišta Franje Josipa I. kao promotor krepošću vlasti, dane od Njeg. ces. i kr. apostolskog Veličanstva mome činu i na osnovi prije pročitana noga premilostivoga rješenja proizvodim Vas, gospodine N. N., za nagradu Vašega znanja pod previšnjim okriljem Njeg. Veličanstva na doktora . . . nauka te Vam podjeljujem sva prava i pogodnosti, što pripadaju doktoru po milosti Veličanstva i po zakonu.

Vaša će biti dužnost, da ovu čast, koju ste svojim znanstvenim marom polučili, daljim obrađivanjem znanosti sve više zavređujete, pa da unapređujete svoju nauku, ovo kr. sveučilište i dobro i sjaj svoje domovine.

Nakon promocije rektor:

Ja rektor sveučilišta i članovi senata pripravnici smo primiti Vas, rukujući se s Vama, za svoga doktorskoga druga.

Rektor se rukuje s kandidatom.

Kandidat se zahvaljuje ovim riječima:

Preuzvišeni gospodine bane, kraljevski zastupniče! Vele-možni gospodine rektore, veleslavni akademički senate! Izvolite primiti moju najsmjerniju zahvalnost na svečanom promaknuću za doktora pod premilostivim okriljem Njegova Veličanstva. Vjeran svojoj zavjeri truditi ću se čuvati čast ovoga sveučilišta i svoju i odavati se svom svojom duševnom snagom nauci, da koristim kralju i domovini.

7. Rektor predaje kandidatu doktorsku ispravu i pozove ga, da stupi pred zastupnika Njegova Veličanstva.

napokon, da ćete se oko nauke (za pravnike) prava (za filozofe) filozofijske, kojoj ste sad vješti, sa svom revnošću baviti i u životu je za opću korist tako upotrebljavati, da (za pravnike): se pravda i pravica, na kojoj se osniva dobro države, koliko je do Vas, sveder održi. (Za kandidate filozofije): da ćete svagda nastojati, koliko je do Vas, širiti svjetlost nauke. Zavjeravate li se po duši i obećavate li sve ovo?

8. Zastupnik Njeg. ces. i kr. apostol. Veličanstva uz kratak govor uruči kandidatu od Njeg. Veličanstva darovani doktorski prsten.

9. Kandidat, poklonivši se zastupniku Njegova Veličanstva, progovori ovo:

Preuzvišeni gospodine kraljevski zastupniče!

S najdubljom odanošću klanjam se Vašoj Preuzvišenosti kao zastupniku previšnje osobe Njeg. ces. i kr. apostol. Veličanstva, blagodareći vječnom hvalom milosti moga gospodara i kralja, kojom me je blagoudostojao odlikovati.

Pokorno molim Vašu Preuzvišenost, da blagoizvoli zavjeru vjernosti Njeg. ces. i kr. apostol. Veličanstvu, domovini, znanosti i sveučilištu milostiyo na najviše znanje Njeg. Veličanstva staviti, a Vašoj Preuzvišenosti čast mi je izreći svoju najsmjerniju hvalu, što je ovoj svečanoj promociji prisustvovati blagoizvoljela.

10. Rektor:

Dubokom odanošću blagodarim na najvišoj milosti Njeg. kralj. Veličanstva. Živio kralj!

11. Rektor i članovi akademičkoga senata stupe pred kraljeva zastupnika te ga prate do stubišta.

Glava devetnaesta.

Promocije na magisterij farmacije.

1. Čim je kandidat s uspjehom položio dva stroga ispita, propisana za magistre farmacije, polaže zakletvu odnosno zavjeru¹⁾ i dobiva diplomu.

2. Kandidate zaklinje (zavjeruje) predsjednik drugoga strogoga ispita odnosno njegov zamjenik u nazočnosti profesora ispitivača drugoga strogoga ispita, koji po redu kao prisežni povjerenik fungira, i u prisutnosti za to određenoga činovnika sveučilišne pisarne.

3. Zakletvi (zavjeri) se mogu na jedan put i više kandidata pripustiti.

¹⁾ Tuzemci se zaprišu, a inozemci zavjeruju.

4. Prije zakletve (zavjere) razložit će predsjednik sakupljenim kandidatima ukratko važnost čina, kojemu pristupljaju, te će im se zatim pročitati slijedeća formula prisege:

»Vi ćete se zakleti Bogom svemogućim na točno i savjesno održavanje zapovjedi i zabrana, propisanih nalogom za ljekarnike ili posebnim zakonima kao i odredbama pretpostavljenih Vaših oblasti, koje se tiču Vašega zvanja i zanimanja, te da Vas od toga ne će nikakovi budi kakovi mu drago obziri odvrnuti. Tako mi Bog pomogao!«

Ove posljednje riječi imaju glasno opetovati kandidati, dignuvši tri prsta u vis.

Inozemci se zavjeruju po predsjedniku na slijedeću zavjernu formulu:

»Pošto ste Vi udovoljili svim uvjetima, propisanim za postignuće akademijskoga stupnja magistra farmacije, pozivam Vas, da mi se podanjem ruke zavjerite i obvežete, da ćete se uvijek i svagda pokazivati dostojnim postignute akademičke časti u ovom sveučilištu, da ćete časno i savjesno vršiti dužnosti svoga zvanja i zanimanja, te da Vas od toga ne će nikakovi budi kakovi mu drago obziri odvrnuti!«

6. O položenim zakletvama odnosno predanim zavjerama sastavlja se kratak zapisnik, koji potpisuju predsjednik drugoga strogoga ispita odnosno zamjenik njegov, zatim onaj od profesora ispitivača, koji je kao prisežni povjerenik na redu, nadalje činovnik sveučilišne pisarne, i napokon dotični kandidat.

7. Nakon toga predat će predsjednik kandidatu diplomu.

Glava dvadeseta.

P o r a b a b i b l i o t e k e .

Izvadak iz pravila, propisanih za biblioteku kr. sveučilišta Franje Josipa I. naredbom kr. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 15. ožujka 1876. br. 541. (Od §. 42.—75.).

1. Kr. sveučilišna biblioteka ima dvije čitaonice. Jedna od ovih služi ponajprije sveučilišnim đacima, pa onda, u koliko

prostor i količina sjedala dopušta, obrazovanomu općinstvu uopće.

2. Čitaonice biblioteke imadu biti svaki dan 4 do 6 sati za čitanje otvorene¹⁾. Bibliotekar će u sporazumku s akademičkim senatom ustanoviti te ure i obznaniti čitateljstvu. Zatvorene su pako čitaonice biblioteke izim običnih školskih velikih praznika: 1. svake nedjelje i sveca, 2. od 24. do 31. prosinca uključivo, 3. mesopusnoga ponedjeljka, utorka i srijede, 4. od cvijetnice prije pa do uključivo četvrtka poslije uskrsa, 5. utorkom i srijedom poslije duhova, 6. na rođen i imendan Njegova Veličanstva našega kralja.

3. Čitaoci se imadu u čitaonicama pristojno ponašati, ne smiju razgovorom, neprestanim gibanjem i t. d. drugih u čitanju buniti, paziti da knjige ne oštete ili čak ne odnesu, te se uopće strogo držati za biblioteku izdanih propisa.

Ako se koji čitalac nepristojno u čitaonicama ponaša, ili se naredbama biblioteke ne pokori, dužan ga je činovnik, bora-veći u čitaonici, opomenuti, i ako ne posluhne, naložit će mu po slugi, da izađe iz čitaonice.

4. Bibliotekaru prosto stoji, ako pronade za nužno, izdati posebne propise za čitaonice i uopće izraditi kućni red, koji će se pribiti u čitaonicama na shodnom mjestu i koji će svatko morat točno vršiti.

5. Tko želi u čitaonici knjigu kakovu čitati, ima se obratiti na činovnika u čitaonici, napisat na cedulju za to priređenu olovkom željenu knjigu, svoje ime i stališ svoj. Zahtijevana knjiga predat će mu se odmah, ako je pri ruci, dotično ako je u priručnim ormarima u čitaonici, ili ako ju ne upotrebljuje već koji drugi čitalac.

Nema li tražene knjige pri ruci, počekat će čitalac, dok se potraži u katalogu i donese.

Ako je zahtijevana knjiga komu posuđena, a čitalac bi je prešno trebao, naznačit će mu činovnik vrijeme, kad će knjiga natrag stići. Od dana, kad se povrati knjiga, čekat će ona na

¹⁾ Naredbom kr. zemalj. vlade od 19. travnja 1906. br. II.—335/1906. određeno je, da su čitaonice u zimskom semestru otvorene 8 sati, a u ljetnom 7 sati.

dotična čitaoca tri dana u čitaonici; kad mine ovo vrijeme, ne će se više na dotičnika obzir uzeti.

6. Po sata prije nego li se čitaonica prije podne zatvori, zatim poslije podne ne mogu se dobiti druge knjige za čitanje do onih, koje su u čitaonici. Ako tko poželi čitat i poslije podne knjigu, koje nema u čitaonici (gdje su samo priručne školske knjige, enciklopedije, rječnici raznovrsni, zbirke zakona, atlanti i t. d.), neka to javi činovniku u čitaonici još tečajem pretpodnevnoga čitanja, pa će mu se knjiga za popodne u čitaonicu donijeti.

Ako tko želi i drugoga dana čitati knjigu, koju je dan prije rabio, pričuvat će mu se u čitaonici na posebnom za to opredjeljenom mjestu; no ako dotičnik ne dođe dva dana uzastopce, odnijet će se knjiga na svoje mjesto natrag.

Ovo pričuvanje knjiga ne vrijedi o knjigama priručnim ili dačkim, koje leže u čitaonici, te o kojima valja opće načelo: tko prije dođe u čitaonicu, taj dobiva zahtijevanu knjigu.

7. Čitalac ne smije obično tražiti više od jedne knjige na jedanput, istom nakon jednoga sata može je drugom zamijeniti. Izuzimlju se slučajevi, gdje se čitalac ne bi mogao okoristiti jednom knjigom, ako nema i ostalih svezaka istoga djela, ili pako druga razna djela.

8. Zabavna djela i političke novine, kao i politički spisi, koji nemaju znanstvene vrijednosti, ne smiju se davati na čitanje, ako toga naročito ne dozvoli bibliotekar, a ovaj će dozvoliti to samo onima, koji, čitajući ova djela, idu za ozbiljnom naukom.

Djela još nepotpuna te nevezana obično se nemaju davati na čitanje; no ako to bibliotekar dopusti komu, smiju se ova kao i rukopisi te skupocjena djela čitati samo u za to opredjeljenoj čitaonici (što naznačuje bibliotekar) i pod paskom bibliotečnog činovnika.

9. Strogo se zabranjuje prerisavanje bakroreza i slika, osobito pomoću tako zvana nauljena papira, piskaranje i črčkanje u knjige, prelamljanje listova i nepravilno pregibanje tablica u knjigama, poraba knjige za podlogu pri pisanju i slične zloporabe.

Tko bi unatoč višekratnim opomenama proti ovoj zabrani

griješio, ne će mu se više davati knjige za čitanje bar neko vrijeme.

10. U općoj čitaonici ležat će po strukama sastavljeni mali katalog knjiga, koje se nalaze u čitaonici, pa se odnose većinom na one struke znanosti, koje sveučilišni đaci na sveučilištu slušaju. Taj katalog može svaki čitalac pregledati. Katalog pako cijele biblioteke ne može nitko bez dozvole bibliotekara pregledavati. Ako bibliotekar i dopusti, moći će se taj katalog pregledati samo u čitaonici za to određenoj i uz nadzor bibliotečnoga činovnika.

11. U krugu sveučilišnom knjige iz kr. sveučilišne biblioteke posuđivati, te ih kući nositi slobodno je:

1. na sveučilištu imatrikuliranim slušačima i to za vrijeme jednoga školskoga semestra:

a) ako su zemaljski stipendiste, te donesu od svog dekana potvrdu, da su stipendiste i preporuku, da im se mogu posuđivati knjige, te polože u biblioteci kao jamstvo svoj indeks predavanja u originalu;

b) ako nisu stipendiste, ali se iskažu svjedodžbom, da su ispit zrelosti ili posljednjega semestra dva kolokvija iz dvaju glavnih predmeta, ili posljednji državni ispit s vrlo dobrim uspjehom napravili; i ako se pored toga iskažu preporukom dvaju profesora, koji predavaju dva glavnija predmeta i ako polože kao jamstvo svoj indeks predavanja u originalu;

c) ako nisu stipendiste i ako nema kod njih uvjeta gore pod b) navedenih, ali se iskažu, da su položili u sveučilišnoj kvesturi 20 K jamčevine, i ako ostave svoj indeks predavanja u originalu u biblioteci. Položene jamčevine ne smije kvestor povratiti bez dozvole kr. sveučilišne biblioteke;

d) bogoslovima u sjemeništu boravećim, ako jamči jedan njihovih predstojnika sjemenišnih;

2. doktorandima, koji su barem posljednji semestar svojih studija slušali predavanja na zagrebačkom sveučilištu, ili su položili prvi strogi ispit na ovom sveučilištu. Knjige posuđivat će im se prije prvoga strogoga ispita, ako donesu preporuku od svoga dekana i polože kao zalog svoj apsolutorij; poslije prvoga strogoga ispita, ako su posljednji strogi ispit s uspjehom svršili, i ako uz preporuku dekana polože za sjegurnost svjedodžbu o posljednjem rigorozu.

Ova dozvola traje dva školska semestra.

3. Kandidatima učiteljskim poslije svršena četverogodišta, ako su barem posljednjega semestra slušali predavanja na zagrebačkom sveučilištu, i ako donesu preporuku od dotičnoga dekana i polože u biblioteci svoj apsolutorij. Dozvola daje se na dva semestra.

12. Osobama u točkama 1., 2. i 3. navedenim može bibliotekar, ako se ne drže propisanoga reda, ovu blagodat posuđivanja uskratiti. O tom izvijestit će on, ako se radi o kandidatima učiteljskim ili stipendistima, kratkim putem dotični dekanat.

13. Svaka od osoba u točkama 1., 2. i 3. §. 11., koja želi prvi put uopće ili nakon utrnula već jedanput prava, posuditi knjige iz biblioteke, predstaviti će se sveučilišnomu bibliotekaru i dokazati svoje pravo na posudbu knjiga.

Učiniv to, dobit će pojedinac od ureda bibliotečnoga kralj. sveučilišnim bibliotekarom potpisanu knjižničku posudbenu cedulju, na kojoj će biti naznačeno pravo ili jamstvo, na temelju kojega je dotičnik stekao pravo posuđivati knjige, trajanje ovoga prava, kao i vlastoručno potpisano ime, prezime, stališ i stan dotičnika.

Činovnik bibliotečni napisat će na toj cedulji tekući broj ovakvih cedulja, popuniti pod istim brojem sve rubrike u posudbenoj knjizi biblioteke, te označiti istim brojem i položeno jamstvo. Ovo potonje vratit će se, kad dotičniku istječe vrijeme prava, ili kad to sam ustraži, pod uvjetom, da nema više kod sebe nijedne knjige iz biblioteke.

14. Tko, imajući pravo posuđivati knjige, poželi kakovu iz biblioteke ove, potražiti će ju od činovnika, boravećega u općoj čitaonici, propisanim načinom. (5.)

Ako se knjiga može dati, tražilac će na zahtjev činovnika bibliotečnoga spomenutom ceduljom iskazati svoje pravo na posuđivanje knjiga i rubrike predložene mu prijavnice ispuniti i vlastoručno se potpisati.

15. U interesu je svakoga pojedinca, da, posuđivajući knjige, dobro pazi, kakova je knjiga, koju iz biblioteke prima. Ako je oštećena, neka se to na prijavnici zabilježi; inače ako povрати knjigu oštećenu, a na prijavnici nije zabilježeno, da je oštećenu već dobio, tražit će se od njega odšteta.

16. Za svaku uzetu knjigu odgovara posudnik dotle, dok je njegova prijavnica u biblioteci.

S toga je u interesu posudnika, da vraćajući posuđenu knjigu traži, neka mu se izda vlastoručnim potpisom providena prijavnica. Činovnik biblioteke ne smije tomu zahtjevu zadovoljiti, dok nije i u posudbenoj knjizi zabilježio, da je posuđena knjiga povraćena.

17. Knjige iz kr. sveučilišne biblioteke posuđene ne smiju se dalje drugima posuđivati, pa to ni onda, ako bi ovi potonji imali pravo na posuđivanje knjiga iz kr. sveučilišne biblioteke. Tko više puta proti ovomu sagriješi, može mu bibliotekar oduzeti pravo posuđivati knjige.

18. Knjige posuđuju se pravilno na mjesec dana, u koliko o nekim djelima i u pojedinim slučajevima bibliotekar drukčije ne odredi. Posuđena knjiga može se i na dalji mjesec dana zadržati, ako to čitalac naročito ustraži, a nije nitko tečajem minula mjeseca iste knjige tražio. No ova dalja posudba smatra se kao nova; zato je potrebno obnoviti prijavicu i uvrstiti istu iznovice kao prvi put u posudbenu knjigu.

19. Tko u vrijeme naznačeno ne povрати knjige, opomenut će se tri dana poslije izmakla vremena najprije nefrankiranim pismom.

Ako ne zadovolji ovoj opomeni za tri dana, odnijet će mu bibliotečni sluga osobno opomenu, a za to će mu dotičnik morat u ime truda platit 20 fil.

Ako ne zadovolji ni ovoj opomeni, poslat će mu se poslije osam dana od dana predane prve opomene druga po bibliotečnom slugi, kojemu će sada platit za trud 40 fil.

Ne uvaži li dotičnik ni ove opomene, dužan je bibliotekar shodnim putem svojinu biblioteke utjerati.

20. U svim ovim slučajevima, kada bibliotečni sluga nosi pismene opomene dotičnicima u kuću, zabranjuje se slugi strogo zahtijevane knjige primati i nositi u biblioteku.

21. Svršetkom školske godine moraju se bez iznimke sve iz biblioteke posuđene knjige ovoj radi revizije biblioteke povratiti.

22. Tko kani na dulje od mjesec dana iz Zagreba otići, ima posuđene iz biblioteke knjige vratiti. Isto tako dužan je svatko, promjeniv svoj stan, a imajući posuđenih knjiga, prijaviti svoj novi stan u biblioteci činovniku, koji mu je izdao

knjige, da uzmože ovaj novi stan i na posudbenoj cedulji dotičnika i u posudbenj knjizi biblioteke zabilježiti.

Tko jedno ili drugo zanemari, a u to mu vrijeme bibliotečni sluga donese slučajno opomenu kakovu, dužan je ovomu za trud platiti 50 fil.

23. Tko knjigu ošteti, zamaže ili izgubi, mora drugi potpuno neoštećeni ili novi primjerak iste knjige vratiti. Ako se takova knjiga ne može više dobiti, dužan je dotičnik platiti za nju onoliko, koliko ju ocijeni bibliotekar, koji će se pri tom držati pravila, kako se obično ovakove knjige cijene.

Dok ne nabavi nove knjige ili ne plati ustanovljene joj cijene, može mu bibliotekar uskratiti porabu biblioteke.

24. Ako se na opomenu knjižničara ne naknadi knjiga biblioteci, dužan je bibliotekar bez okljevanja, ako je položena jamčevina, ovu u kvesturi dignuti i za onaj novac kupiti novu knjigu.

Ako posudnik bere kakovu plaću, potporu, honorar ili stipendij iz javne blagajne, pobrinut će se bibliotekar shodnim putem, da mu se toliko odbije od plaće, honorara itd., koliko stoji nova knjiga.

U biblioteci kao jamstvo položeni indeks ima se u ovom slučaju dobro čuvati i neizdat, dok se šteta ne naknadi.

25. Rukopisi, dragocjena i rijetka djela, priručne bibliotečne knjige ne smiju se nikomu, priručni pako rječnici i školske knjige smiju se posuđivati po rasudi bibliotekara samo sveučilišnim đacima, ako ih knjižnica ima u više eksemplara.

Glede rukopisa i dragocjenih djela dopušta se samo onda iznimka od ovoga pravila, ako mogu osobe, kojima se ova posuđuju, dati biblioteci svako jamstvo za to, da će rukopis ili dotično rijetko djelo onako vratiti, kako su ga primile.

26. Bibliotekar odlučuje, koliko da se djela komu posudi, pri čem će se obazrijeti na potrebe ostalih čitalaca, kao i na sigurnost, koju pojedini daje.

27. Izvan Zagreba mogu iz biblioteke posuđivati knjige kandidati učiteljstva, koji prave ispite.

28. Knjige izvan Zagreba posuđuju se na četiri nedjelje.

29. Čim istječe posudbeni rok, zatim u slučaju reklamacije, i pod svršetak školske godine imadu se sve izvan Zagreba posuđene knjige bez iznimke biblioteci povratiti.

Glava dvadeset prva.

Legitimacije za sveučilišne slušače.

Legitimacije za sveučilišne slušače uvedene su naredbom kr. zemaljske vlade od 30. kolovoza 1887. br. 6.952 počev od naučne godine 1887./1888. No jer se oblik tih legitimacija tijekom vremena pokazao neshodnim, ustanovljen bi novi oblik po zaključku akademičkoga senata odredbom rektorata od 30. rujna 1907. br. 626.

Niže navedeni tekst izvađen je iz gornje naredbe kr. zemaljske vlade i odredbe rektorata.

1. Legitimacije izdavati će se po kr. sveučilišnoj kvesturi prigodom upisa u obliku knjižice, ukoričene u platnu, s odgovarajućim tiskanim tekstom, te providene fotografijom dotičnoga slušača.

2. Redoviti slušači pravoslovnoga i državoslovnoga fakulteta dobivaju legitimaciju u crvenim koricama, redoviti slušači mudroslovnoga fakulteta u modrim koricama, a slušači farmaceutskoga tečaja u bijelim koricama. Slušači svih ovih kategorija imaju kod upisa predati kvesturi svoju fotografiju, koju će ona u koricama legitimacije na određenom mjestu pričvrstiti dati.

3. Bez fotografije ne će se predati nijednomu slušaču, napomenutom u prednjoj točki, legitimacija.

4. Za ukoričenu legitimaciju s fotografijom ima dotični slušač prigodom upisa podmiriti u ime troška 50 fil.

5. S izuzetkom farmaceuta (toč. 2.) dobivaju svi ostali izvanredni slušači svjetovnih fakulteta legitimaciju odnosno legitimac. kartu na bijelom platnenom papiru bez fotografije.

6. Legitimacija, kojoj je valjanost istekla, ima se produžiti, a ako slušač odlazi sa sveučilišta, ima se ona povratiti sveučilišnoj kvesturi, te ova prije toga ne smije nijednomu slušaču izdati niti apsolutorija niti odlazne svjedodžbe. I svi oni samo privremeno upisani slušači imaju također povratiti svoju legitimaciju, ako se u određenom zakonitom roku definitivno ne upišu.

7. Duplikate legitimacija izdaje kvestura uz pisarsku pristojbu od 1 krune samo uz naročitu ovlast rektorata, koja se zatražiti ima pismenim i biljegovanim podneskom.

8. Slušači dužni su legitimaciju vazda kod sebe imati, da se uz mogu njom iskazati, dotično predati je oblastima ili njihovim organima, kad god bi ovi to zatražili.

9. Svaka legitimacija imade biti vlastoručno potpisana po dotičnom slušaču, a legitimacije, navedene u točki 2., treba da budu još potvrđene po sveučilišnom organu. Uz to mora svaki slušač u svojoj legitimaciji točno označiti svoj stan.

10. O izdanim legitimacijama kao i o njihovim duplikatima ima kvestura abecedni popis voditi.

11. Zloupotreba ili krivotvorenje legitimacija kaznit će se kao zloupotreba ili krivotvorenje javnih dokaznica, a preko toga postupat će akademičke oblasti proti krivcu još i putem disciplinarnim.

Glava dvadeset druga.

Pogodnosti za jednogodišnje dobrovoljce.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 13. listopada 1889. br. 646.

Ustanovom §. 25. zak. čl. VI. od god. 1889. o obranbenoj sili pridržano je vrijeme djelatne službe jednogodišnjih dobrovoljaca isključivo samo vojničkoj naobrazbi, s toga oni u buduće ne će moći istodobno nauke nastavljati na kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu.

Kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, želeći takovim slušačima dozvoliti neke pogodnosti, odredila je glede istih slijedeći iznimni postupak:

I. Glede imatrikulacije.

1. Svim onima, koji su na temelju zakonskoga članka od 5. siječnja 1874. o ustroju sveučilišta Franje Josipa I. u Za-

grebu na istom sveučilištu kao slušači imatrikulirani, a obavljaju kao jednogodišnji dobrovoljci svoju djelatnu službu, dozvoljuje se, da učinjena imatrikulacija pridržaje valjanost na dva dotično četiri semestra djelatne službe, no uz tu stegu, da se oni ne mogu u pojedine naučne predmete upisati.

Spomenutim imatrikuliranim ali neupisanim slušačima prinadleže za ovo vrijeme — ne obziruć se na njihov vojnički odnosaj — sva prava i dužnosti sveučilišnih građana (odsjek II. Glava II. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894.). Ovo vrijeme ipak nije uračunano u propisano doba naukovanja.

2. Da uzmogu i oni slušači, koji svoju djelatnu službu nastupaju iza kako su s uspjehom položili ispit zrelosti, uživati prava i dužnosti sveučilišnih građana poput onih slušača, spomenutih u toč. 1., to im se dozvoljuje, da se imatrikuliraju na sveučilištu, no ipak tako, da se ne mogu upisati u pojedine naučne predmete.

Ovakova imatrikulacija pridržaje valjanost na dva dotično četiri semestra djelatne službe.

3. Naročito pako zahtijeva se imatrikulacija onih, koji žele uživati u srednjim školama podjeljeni im stipendij i za vrijeme, dok obavljaju jednogodišnju djelatnu službu, ili koji za vrijeme djelatne službe kane moliti stipendij.

4. S obzirom na to, što novi zakon o obranbenoj sili ne daje jednogodišnjim dobrovoljcima više slobodan izbor glede mjesta njihovoga službovanja, te što se slučiti može, da će imati udovoljiti prezentnoj službi i izvan Zagreba, u kojem je sjedište sveučilišta, dozvoljuje se jednogodišnjim dobrovoljcima, da mogu i putem pošte nebiljegovanom molbenicom, obloženom propisanim ispravama, ishoditi imatrikulaciju.

Slušači, koji na novo dolaze na sveučilište, imadu molbenici priložiti i propisane pristojbe.

II. Glede stipendija.

5. Na sveučilištu imatrikulirani slušači ostaju za prvu godinu prezentne jednogodišnje dobrovoljačke službe u uživanju podjeljenih im stipendija.

6. Vršenje jednogodišnje djelatne službe nije zaprekom za polučenje stipendija.

7. Onim jednogodišnjim dobrovoljcima, koji su na temelju §. 25. zak. čl. VI. g. 1889. dužni još i drugu godinu djelatno služiti, uskraćuje se za to vrijeme uživanje stipendija, no oni pridržavaju pravo na stipendij za preostalo vrijeme naukovanja, ako odmah nakon izminuća prezentne službe nastave svoje nauke.

8. Stipendisti, koji svoje djelatno službovanje nastupaju iza dovršenja sveučilišnih nauka, pridržavaju pravo na uživanje još i za vrijeme prve godine vojničke službe.

9. Doznaku stipendija za jednu godinu dobrovoljačkoga djelatnoga službovanja imaju stipendisti kod kr. zemaljske vlade zamoliti putem onoga naučnoga zavoda, na kojem su prošle godine polazili nauke uz naznaku blagajne, kod koje žele dizati stipendij.

10. Namiru na I. obrok stipendija imade za vrijeme djelatne službe stipendistâ uz vojničko zapovjedništvo vidirati i akademička oblast u dokaz, da je stipendista propisanim načinom imatrikuliran (toč. 3.). Za ostale namire dosta je, da ih neposredno vojničko zapovjedništvo vidira.

11. Glede produljenja stipendija na jednu godinu nakon dovršenih nauka u svrhu polaganja učiteljskoga ili strogih ispita, odlučivati će se kao što i dosada od slučaja do slučaja.

12. U ostalom ostaju propisi, odnoseći se na podjelu i uskratu stipendija i glede jednogodišnjih dobrovoljaca netaknuti s tom jedinom preinakom, što će se kod njih ocjena iz napretka i vladanja prosuđivati po posljednjoj godini nauka, minuloj prije nastupa prezentne službe.

13. Ove ustanove glede stipendista imaju ipak samo u toliko valjanost, u koliko se možda ne protive posebnim ustanovama dotičnih zaklada.

III. Glede ispita.

14. Kandidatima teoretičkih državnih ispita pravno-povjesnih, koji nakon svršenoga drugoga dotično četvrtoga semestra nastupaju dobrovoljačku službu izvan sjedišta sveučilišta i ovu okolnost vjerodostojnim načinom dokažu, ima se za polaganje rečenoga ispita, ako to zamole, mjesto listopadskoga roka, dozvoliti rok između 20. i 28. rujna.

Dozvola za polaganje ispita u tom izvanrednom roku ima se tražiti načinom propisanim za listopadski rok.

15. Kod kandidata, koji pravno-povjesni državni ispit žele polagati za trajanja prezentne službe, ima se glede određenja dana za ispit unutar redovitoga roka mogući obzir uzeti na njihov vojnički odnošaj te na njihove opravdane želje.

No ovakov obzir mogu tražiti samo oni kandidati, koji u molbenici za dozvolu polaganja ispita naročito dokažu tu okolnost, da su u prezentnoj službi ili da takovu nastupaju.

Dekan imade ovakove kandidate u posebni iskaz uvrstiti, ter isti kratkim putem dostaviti predsjedniku ispitnoga povjerenstva.

16. Kandidati srednjoškolskoga učiteljskoga ispita, koji su djelatnu službu kao jednogodišnji dobrovoljci obavili, mogu već početkom sedmog semestra svojih nauka, propisanih u članku II. propisa o ispitivanju kandidata za gimnazijsko i realačko učiteljstvo u Hrvatskoj i Slavoniji, izdanoga narebom kr. zemalj. vlade od 1. rujna 1885. broj 8876. (Službeni Glasnik br. 9. god. 1885.),¹⁾ zatražiti domaće radnje, ako su u ostalom zadovoljili zahtjevima rečenoga propisa glede dozvole polaganja učiteljskoga ispita.

Klauzurnim radnjama i usmenomu ispitu mogu se ovakovi kandidati ipak samo onda pripustiti, ako se iskažu, da su dovršili nauke, propisane citiranim ispitnim propisom.

IV. Prelazna ustanova.

Ova naredba stupa u krepost danom svoga proglašenja.

¹⁾ Citirana je naredba zamijenjena novom naredbom kr. zemalj. vlade od 30. lipnja 1905. br. 11.154 (Službeni Glasnik kom. VII. i XI. god. 1905.), kojom je izdan novi »propis o ispitivanju kandidata srednjoškolskoga učiteljstva u Hrvatskoj i Slavoniji«.

Glava dvadeset treća.

Dodatak.

Naredbe c. kr. ministra za bogoštovlje i nastavu u kraljevinama i zemljama, zastupanim u carevinskom vijeću, o naucima i državnim ispitima pravnika iz Istre i Dalmacije.

(Slijedeće naredbe pod I. i II. vrijede samo za one slušače hrvatske narodnosti iz Istre i Dalmacije, koji su svoje nauke u pravo- i državoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu svršili i pred zagrebačkim državnim ispitnim povjerenstvom bilo sudstveni i državo-znanstveni bilo samo jedan od tih ispita položili, a nikako ne vrijede za one kandidate hrv. narodnosti iz Istre i Dalmacije, koji su apsolutorij o pravnim naukama u austrijskom kojem sveučilištu stekli, pa se u Zagrebu podvrgli polaganju sudstvenoga i državo-znanstvenoga državnoga ispita ili jednom od tih ispita. [Naredba c. kr. ministarstva za bogoštovlje i nastavu od 3. veljače 1907. br. 4455.]

I.

Naredba od 10. listopada 1902. br. 32.212 glede priznavanja svršenih nauka i položenih ispita u pravoslovnom i državoslovnom fakultetu sveučilišta u Zagrebu.

Pozivljući se na §. 2. zakona od 20. travnja 1893.¹⁾ i na §. 10. provedbene naredbe od 24. prosinca 1893.²⁾, kojom se uređuju pravne i državoslovne nauke i teoretički državni ispiti, nalazim, dok drukčije ne odredim, izdati ove n a p u t k e u pogledu priznavanja svršenih nauka i položenih ispita dalmatinskih i istarskih đaka na pravo-i državoslovnom fakultetu sveučilišta u Zagrebu.

1. Priznavanje svršenih nauka i položenih ispita slušača iz Istre i Dalmacije na pravo- i državoslovnom fakultetu u Za-

¹⁾ i ²⁾ Ustanove, na koje se naredba pozivlje, ovlašćuju ministra nastave da odredi, u koliko se mogu priznati semestri, provedeni na kojem inozemnom sveučilištu.

grebu kao i pripuštanje k nastavljanju ovih nauka na kojem ovdešnjem fakultetu pravnih i državoslovnih nauka te k ispitima pred kojim ovdešnjim ispitnim povjerenstvom, pod niže navedenim uvjetima, ovisi u prvom redu o dokazu, da se dotični slušač prije nego je nastupio svoje pravne nauke podvrgao s dobrim uspjehom ispitu zrelosti na kojoj ovdešnjoj gimnaziji ili, u koliko svjedodžbi, stečenoj u inozemstvu, ne bi na temelju kakove posebne odredbe bila priznata jednaka vrijednost, — ovisi o dokazu, da je postigao priznanje vrijednosti ove svjedodžbe u smislu ministarske naredbe od 8. ožujka 1869.¹⁾

2. Slušači, koji su na pravo- i državoslovnom fakultetu u Zagrebu svršili jedan ili više semestara prvoga naukovnog odsjeka (I. dvogodišta), što im se po propisima, koji tamo vrijede, dadu računati, mogu se za nastavljanje svojih pravno-povjesnih nauka pravovaljano imatrikulirati na kojem ovozemnom sveučilištu odnosno upisati se, te po propisu ministarske naredbe od 24. prosinca 1893. pripušteni biti k pravno-povjesnom ispitu pred kojim ovdešnjim ispitnim povjerenstvom.

Ako je slušač na sveučilištu u Zagrebu po propisima, što tamo vrijede, redovito svršio prvi odsjek pravnih nauka (I. dvogodište), može na temelju ovih nauka odmah biti pripušten pravno-povjesnom državnom ispitu pred kojim ovamošnjim ispitnim povjerenstvom.

3. Svjedodžbe, pravilno stečene na sveučilištu u Zagrebu o uspješno položenom (I. i II.) teoretskom pravno-povjesnom državnom ispitu ili o jedinstvenom teoretskom pravno-povjesnom državnom ispitu, položenom u smislu §. 2. naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 1. srpnja 1895. br. 8189. s pozivom na §. 57. stavku posljednju sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894²⁾, ovlašćuju, da slušač bude pravomoćno upisan u predmete drugog odsjeka (II. dvogodišta) pravnih i državoslovnih nauka na kojem ovdešnjem sveučilištu.

Bude li slušač prava zagrebačkoga sveučilišta pri kojem od gore pomenutih ispita na svršetku ljetnoga semestra repro-

¹⁾ Ova naredba ovlašćuje ministra nastave, da iznimno može dozvoliti, da neko položi maturu na kojoj inozemnoj gimnaziji ili da na takoj gimnaziji stečenoj svjedodžbi zrelosti naknadno prizna valjanost.

²⁾ Vidi Glavu XII. ovih propisa pod naslovom: Teoretički državni ispiti pravника (§. 2.).

biran, pak u početku zimskoga semestra taj ispit s dobrim uspjehom ponovi, tad, istina, nema zapreke da se pravovaljano upiše u predmete drugog naukovnog odsjeka (II. dvogodišta) na kojem ovdešnjem sveučilištu; ali s obzirom na ustanovu §. 27. slovo a) ministarske naredbe od 24. prosinca 1893. i ministarskog otpisa od 17. veljače 1899. br. 2340. (naredbenog lista ministarstva za bogoštovlje i nastavu br. 5.)¹⁾ prije nego bude pripušten k sudstvenom ili državoslovnom državnom odnosno doknadnom ispitu (točka 4. stavka 1. ove naredbe) i strogim ispitima (točka 5. ove naredbe), dužan je dokazati, da je slušao daljih pet semestara na kojem fakultetu pravnih i državoslovnih nauka, pošto je s dobrim uspjehom položio pravno-povjesni ispit.

Pripuštanje k sudstvenom i državoslovnom državnom ispitu ovisi o tom, da je zadovoljeno uvjetima, propisanim u §. 3. zakona od 20. travnja 1893.²⁾ dotično §. 11. ministarske naredbe od 24. prosinca 1893.³⁾

Ako je slušač na sveučilištu u Zagrebu po propisima, koji tamo vrijede, redovito slušao cio drugi naukovni odsjek (II. dvogodište) pravnih i državoslovnih nauka ili barem zadnji semestar, pa je tamo i apsolutorij dobio, ništa mu ne smeta da bude pripušten k sudstvenom i državoslovnom ispitu pred kojim ovdešnjim ispitnim povjerenstvom, pri čemu, dakako, u danome slučaju valjat će uzeti obzir na ustanove druge stavke ove točke.

¹⁾ Ustanova §. 27. sl. a) gornje naredbe određuje, da se kod pravno-povjesnoga ispita kandidat reprobira na dva semestra te da tako odbijeni kandidat mora slušati nedjeljno barem deset sati predavanja iz ispitnih predmeta; a dalje citirani ministarski otpis od 17. veljače 1899. dozvoljava, da se kandidat pomenutoga ispita, s razloga osobita obzira vrijednih, smije iznimice reprobirati i samo na jedan semestar uz istu dužnost ponovnoga slušanja deset sati predavanja s tim, da mu se vrijeme, na koje je reprobiran, ne uračunava u propisano trajanje nauka (četirigodište).

Za đake, koji nisu hrv.-ug. državljani a niti su zavičajni u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, izdana je i za naše sveučilište analogna ustanova naredbom od 9. veljače 1902. pod br. 1714. (Vidi drugu alineju §. 2. Glave XII. ovih propisa.)

²⁾ i ³⁾ T. j. kandidat treba da dokaže, da je svršio propisano vrijeme učenja i slušao propisana predavanja, te da je s dobrim uspjehom položio pravno-povjesni državni ispit.

4. Slušač, koji je na sveučilištu u Zagrebu s dobrim uspjehom položio sudstveni ili državoslovni državni ispit ili obadva ova ispita, a želi polučiti osposobljenje za javnu službu, oprošten je doduše od ponovnog polaganja jednoga ili obadvaju ovih ispita, ali se mora podvrgći doknadnom ispitu u hrvatskom jeziku pred državnim ispitnim povjerenstvom, u tu svrhu naročito sastavljenim u Beču, a to iz onih predmeta austrijskoga pozitivnoga prava, koji se na pravo- i državoslovnom fakultetu u Zagrebu ili nikako ne predavaju ili se predavaju u nedovoljnoj mjeri, te iz kojih se tamo ili u opće ne ispituje ili se ne ispituje u smislu zahtjeva, što se ovdje traže.

Koji se iskaže svjedodžbom, da je taj doknadni ispit s dobrim uspjehom položio, tome ne treba još napose moliti, neka mu se priznađu državni ispiti, položeni na sveučilištu u Zagrebu.

O predmetu i opsegu ovoga doknadnog ispita i o ispitivanju bit će izdani osobiti propisi. Dotle morat će pomenuti slušači prava kao dosle sudstvene i državoslovne državne ispite polagati pred kojim ovamošnjim ispitnim povjerenstvom. Što se tiče pripuštanja k ovim ispitima, postupat će se s kandidatima analogno kao s onim svršenim pravnicima zagrebačkoga sveučilišta, o kojima je riječ u 3. točki ove naredbe.

5. Na temelju apsolutorija, stečena na sveučilištu u Zagrebu, o pravnim i državoslovnim naukama, mogu se svršeni pravnici pripuštat i na kojem ovđešnjem sveučilištu k strogim ispitima (rigorozima) za postignuće doktorata s obzirom na ustanove 3. točke 2. stavke ove naredbe.

Pojedini strogi ispiti (rigorози), položeni na sveučilištu u Zagrebu, ne će biti priznati.

Diploma doktora prava, stečena valjano na potonjem sveučilištu, e da bude vrijedila u kraljevinama i zemljama, zastupanim u carevinskome vijeću, mora da bude nostrificirana po ustanovama ministarske naredbe od 6. lipnja 1850. br. 4518., dr. z. l. br. 240.

Dekanati fakulteta pravoslovnih i državoslovnih nauka odnosno predsjedništva povjerenstava za teoretske državne ispite pozivaju se, da sa slušačima iz Istre i Dalmacije, koji će se od 1902./1903. školske godine prijaviti ili za upis ili za polaganje ispita, postupaju po ovim ustanovama.

II.

Naredba od 24. travnja 1904. br. 34.288 ex 1903. o doknadnim ispitima sudstvenom i državoznanstvenom, propisanim za svršene pravnike iz Istre i Dalmacije.

Prema točki 4. ovdešnje naredbe od 10. listopada 1902. br. 32.212. treba da se oni slušači prava iz Istre i Dalmacije, koji su na zagrebačkom sveučilištu po onamošnjim propisima s uspjehom položili sudstveni ili državoslovni ispit ili obadva ova ispita, ako žele polučiti osposobljenje za javnu službu u kraljevinama i zemljama, zastupanim u carevinskom vijeću, podvrgnu doknadnom ispitu na hrvatskom jeziku iz onih predmeta pozitivnoga austrijskoga prava, koji se na pravo- i državoslovnom fakultetu u Zagrebu ili nikako ili u nedovoljnoj mjeri predavaju te iz kojih se uslijed toga na tom fakultetu ili uopće ne ispituju ili se ne ispituju prema zahtjevima, što se cvdje traže.

O tom, kako valja da se taj doknadni ispit obavi, pa o njegovim predmetima i opsegu, nalazim izdati slijedeće privremene odredbe:

1. Za polaganje doknadnog ispita iz predmeta sudstvenoga ili državoznanstvenoga državnog ispita ili iz obadvaju ovih ispita postavlja se počevši od naukovne godine 1904./5. za obadvije vrste doknadnog ispita jedno zajedničko državno ispitno povjerenstvo sa sjedištem u Beču, koje će na hrvatskom jeziku uredovati.

2. Ustanove ministarske naredbe od 24. prosinca 1893. i ustanove ministarskog otpisa od 23. rujna 1896. br. 2161., koje se odnose na sudstveni i državoznanstveni državni ispit i na dotična državna ispitna povjerenstva, vrijede i za taj doknadni ispit i za njegovo državno ispitno povjerenstvo, u koliko se ne mijenjaju niže slijedećim odredbama ili po samoj naravi stvari ne isključuju analogne primjene.¹⁾

¹⁾ Naknadnom naredbom c. kr. ministarstva za bogoštovlje i nastavu od 1. ožujka 1909. br. 29.860 ex 1908. određena su za održavanje doknadnih ispita iz predmeta judicijelnoga ili državoznanstvenoga državnoga ispita ili iz obaju tih ispita počevši od nauč. god. 1909./10. četiri roka na godinu, i to: u drugoj polovici mjeseca listopada, siječnja, travnja i srpnja.

3. Predmetom doknadnog ispita jesu zakoni i naredbe iz područja sada u kreposti stojećega austrijskoga pozitivnoga prava, koji su navedeni u priloženom ./. popisu I. i popisu II.¹⁾

Ispitna građa, uvrštena u ove popise, sama se od sebe mijenja odnosno proširuje zakonima i naredbama, koje će se možda naknadno izdati a padaju u krug sudstvenoga ili državno-znanstvenoga državnog ispita.

Popisi ispitnih predmeta podvrći će se po potrebi reviziji.

4. Koliko nije već u samim tim popisima osobitim primjedbama naznačena mjera zahtjeva, što se imaju stavljati na kandidata u pogledu poznavanja pojedinih zakona i naredaba, valja da se strogo pazi na pravu svrhu doknadnog ispita pak teoretskih državnih ispita uopće, ter ravnalom uzme, da se od kandidata nema zahtijevati više no što valja da se od njega zahtijeva u smislu ustanova §. 17²⁾ naputka za državne ispite

¹⁾ Predmeti su doknadnoga ispita, i to: I. iz struka sudstvenog državnog ispita: 1. Austrijsko privatno pravo, 2. austrijsko trgovačko i mjenbeno pravo, 3. austrijsko kazneno pravo i kazneni postupak i 4. austrijski građanski sudbeni postupak; II. iz struka državno-znanstvenoga državnog ispita: 1. Austrijsko državno pravo, 2. austrijsko upravno pravo i 3. financijska znanost (austrijsko financijsko zakonodavstvo). — (Pobliže o popisu I. i II. vidi zbirku: »Propisi o državnim ispitima za pravnike iz Dalmacije i Istre«, sabrani i prevedeni po dru. Milanu Novaku, nakladom knjižare Gj. Trpinca u Zagrebu).

²⁾ Taj paragraf glasi u cijelosti ovako: »Pri svakom ispitu treba, dokle je moguće, istražiti, da li je kandidat posvojio sav ispitni predmet. Naročito treba povećim brojem pitanja, koja se tiču raznih oblasti, doskočiti neredu, da se kandidati ne priprave iz cijelih odjela kojega ispitnog predmeta.

Pri svakom ispitu treba ponajviše na to gledati, da li je kandidat stekao dovoljno formalno pravničko obrazovanje, je li dakle sposoban oštro pravnički shvaćati, samostalno suditi, korektno se pravnički izražavati, je li shvatio sistematiku predmeta i da li mu ide za rukom, da s pomoću stečenoga znanja odgovara i na taka pitanja, za koja nije bilo moguće da se osobito pripravi.

Naprotiv nema se davati isključive važnosti stvarima na pamet naučenim, koje se upamte samo za ispit, a iza ispita opet zaborave.

Prema tomu treba pri pravno-historičkom državnom ispitu držati se načela, da se tek u drugom redu radi o pozitivnim pojedinostima rimskoga, kanoničkoga i njemačkoga prava, a da se u prvom redu radi o tome, da se konstatira, da li je kandidat na tim uzorima,

(ministarski otpis od 23. rujna 1896.), kad polaže sudstveni ili državoznanstveni državni ispit pred kojim ovdešnjim (t. j. austrijskim) državnim ispitnim povjerenstvom.

5. Ispitno povjerenstvo sastoji se od jednoga predsjednika, jednoga zamjenika predsjednikova (potpredsjednika) i potrebitoga broja ispitnih povjerenika, koje imenuje ministar nastave u pravilu na prijedlog predsjednikov a iz kruga osoba, stojećih u javnoj službi te hrvatskom jeziku posvema vještih. Ako su take osobe podčinjene kojoj centralnoj oblasti, biva imenovanje u sporazumku s tom oblasti.

Polaže li se doknadni ispit samo iz sudstvenih ili samo iz državoznanstvenih struka, ima se specijalno povjerenstvo, što će ga predsjednik odrediti, sastojati od predsjednika i od dva ispitna povjerenika; obuhvata li pak doknadni ispit ne samo

naročito na bistrim i čistim formama rimskoga prava shvatio pravničke osnovne pojmove. Kandidati, koji u tome pogledu ne zadovolje, svakako će se odbiti, pa makar pokazali, da imaju ma koliko tačno detaljno znanje. Pri ispitu iz historije austrijske carevine zahtijevat će se elementarne činjenice spoljašnje historije carevine, a glavno će se paziti na historiju javnoga prava.

Pri s u d s t v e n o m državnom ispitu iskat će se doista potpuno poznavanje pozitivnih predmeta, što se ispituju, ali i tu se ne treba upuštati u podređeni detalj, već će se više gledati, da li kandidat umije vješto pravnički misliti i je li sposoban slobodnije postupati s ispitnom građom.

Isto tako pri d r ž a v o z n a n s t v e n o m državnom ispitu, pri ispitu iz »nauke o narodnoj privredi i iz politike narodne privrede«, zatim iz »financijske nauke« treba prije svega konstatirati, da li je kandidat bistro i tačno shvatio temeljne pojmove narodne i državne privrede i je li dopro do samostalnog nazora; na isti način pri ispitu iz državnoga i upravnoga prava treba davati važnosti tomu, da kandidat zna sistematiku predmeta i temeljne opće nauke; u pogledu državne prakse treba tada prije svega uzimati u obzir austrijske prilike, dakle poznavanje austrijskoga financijskoga zakonodavstva i pozitivnih austrijskih državnih i upravnih uređaba.

Uopće pri svakom ispitu treba se držati načela, da se zadavaju samo takova pitanja, koja se tiču samoga predmeta, a na koja kandidat, koji se je redovno obrazovao, može odgovoriti. Po mogućnosti treba se kloniti pitanja, koja pretpostavljaju neki specijalni smjer pripreme, n. pr. o osobitim razdiobama, osobitim definicijama i t. d., koje pripadaju samo nekomu određenom autoritetu ili se mogu naći samo u nekoj određenoj nastavnoj knjizi.

sudstvene nego i državoznanstvene struke, valja da se prizove još i treći ispitni povjerenik.¹⁾

Predsjednik može pri ispitivanju učestvovati, stavljajući pojedina pitanja ili i fungirajući kao ispitivač, ali u potpunosti se slučaju ipak ne smije umanjiti broj ispitnih povjerenika.

Bude li predsjednik zapriječen, ima ga zamjenjivati potpredsjednik, a ovoga zamjenjuje po činu najstariji član ispitnoga povjerenstva.

6. Prijaviti se imaju kandidati za doknadni ispit valjano obloženom molbenicom, koju valja da uruče predsjedniku državnoga ispitnoga povjerenstva.

Molbenici valja da se prilože:

- a) Domovnica.
- b) Prema ustanovi točke 1. ministarske naredbe od 10. listopada 1902. br. 32.212. svjedodžba zrelosti, stečena na kojem ovozemnom (t. j. austrijskom) ili makar i na kojem inozemnom gimnaziju, ako je takvoj svjedodžbi na temelju posebne odredbe priznata ravnopravnost s ovozemnom svjedodžbom zrelosti; ili valja priložiti rješenje ministarstva, kojim se valjanost inozemnoj svjedodžbi zrelosti priznaje u smislu ministarske naredbe od 8. ožujka 1869.
- c) Indeks predavanja (index lectionum).
- d) Apsolutorij o pravo- i državoslovnim naukama.
- e) Svjedodžba o položenomu pravno-povjesnom državnom ispitu na kojem ovozemnom (austrijskom) sveučilištu, odnosno, ako je kandidat taj ispit položio na zagrebačkom sveučilištu prema onamošnjim propisima, svjedodžbe o I. i II. teoretskom pravno-povjesnom državnom ispitu ili o jedinstvenom pravno-povjesnom državnom ispitu, položenom u smislu §. 2. naredbe kraljevske hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade (odjela za bogoštovlje i nastavu) od 1. srpnja 1895. br. 8189. s pozivom na §. 57. alineju posljednju sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1894. Najzad
- f) svjedodžba o uspješno položenom sudstvenom ili državoznanstvenom državnom ispitu, odnosno svjedodžbe o obadvama ovim ispitima.

¹⁾ Prema naknadnoj naredbi c. kr. ministarstva za bogoštovlje i nastavu od 1. ožujka 1909. br. 29.860 ex 1908. propisan je za kumulativni doknadni ispit iz sudstvene i državoznanstvene struke još jedan t. j. četvrti povjerenik ispitivač.

7. Ispitna taksa za doknadni ispit za sudstvene ili državno-znanstvene struke iznosi dvadeset (20) kruna; taksa za doknadni ispit iz obadvije ove struke dvadeset i pet (25) kruna.¹⁾ Od toga ima predsjednik u svakom slučaju, fungirao on podjedno kao ispitivač ili ne fungirao, dobiti deset (10) kruna, a svaki ispitni povjerenik po pet (5) kruna.

8. Bude li kandidat pri doknadnom ispitu reprobiran, upravljuju se ustanove §. 27. lit. b) ministarske naredbe od 24. prosinca 1893.²⁾ odnosno ustanove ministarskog otpisa od 10. lipnja 1899. br. 12.882. (naredbenog lista ministarstva za bogoštovlje i nastavu broj 28)³⁾ s tim ipak ograničenjem, da se kandidat nema obvezati da ponovno sluša predavanja.

9. Ispitne se svjedodžbe izdavaju na hrvatskom jeziku, pa treba da se na tome jeziku također u indeks ubilježi, da je doknadni ispit položen (§. 22. al. 7. naputka za državne ispite).

¹⁾ Taksa za doknadni ispit iz obadvije struke povišena je naknadnom naredbom c. kr. ministarstva za bog. i nast. od 1. ožujka 1909. br. 29.860 ex 1908. od 25 na 30 kruna (Vidi opasku ¹⁾ kod druge ali-neje točke 5.).

²⁾ i ³⁾ §. 27. lit. b) cit. naredbe glasi: »Kod sudstvenog i kod državno-znanstvenoga državnog ispita kandidat se odbija najmanje na šest mjeseci a najviše na godinu«; a min. otpis od 10. srpnja 1899. br. 12.282 dozvoljava, da se kandidat iznimno u slučajevima osobita obzira vrijednim može reprobirati i samo na četiri mjeseca. Ali ako kandidat po drugi put ispit pravi, ne može se nikako reprobirati na kraće vrijeme od šest mjeseci. — Po §. 72. naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 1. srpnja 1895. br. 8189, može se reprobiranim kandidatima dozvoliti, da obnove sudstveni ili državno-znanstveni ispit u najkraćem roku od tri mjeseca a u najduljem roku od jedne godine dana.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 28. studenoga 1.911. br. 20.089,
kojom se

**izdaje novi „Red strogih ispita“ za mudroslovni fakultet
kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu zajedno s novim
„Naputkom“ za provedbu toga Reda.**

Na temelju čl. I. § 60. i čl. V. sveučilišnoga zakona od 6. listopada 1.894. a povodom prijedloga profesorskoga zbora mudroslovnoga fakulteta kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu od 12. srpnja 1911. nalazi kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, naredbe od 3. kolovoza 1878. broj 4.100 i od 27. veljače 1.896. broj 3.631. o »Redu strogih ispita« rečenoga fakulteta zajedno s provedbenim »Naputkom« staviti izvan kreposti te za taj fakultet propisati slijedeći novi »Red strogih ispita« i novi provedbeni »Naputak«.

U Zagrebu, dne 28. studenoga 1911.

Dr. Tomašić v. r.

Red strogih ispita

u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

§ 1. Da tko poluči doktorat filozofije u mudroslovnom fakultetu, ima da podnese znanstvenu raspravu i da načini dva stroga ispita.

Tim se ispitima ima utvrditi, da li je u kandidata spremne za znanstveni rad i u kojoj mjeri.

Da tko može pristupiti tim ispitima, treba da dokaže, da je načinio ispit zrelosti u gimnaziji ili u realnoj gimnaziji s latinskim jezikom i da je bio četiri godine redovni imatrikulirani slušač mudroslovnoga fakulteta u ovome ili u drugom kojem sveučilištu.

Tko ne može da dokaže, da je bio četiri godine redovni inatrukulirani slušač mudroslovnoga fakulteta, tome može samo na prijedlog profesorskoga zbora izuzetno dopustiti kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, da pristupi ispitima; no od gornjega zahtjeva glede ispita zrelosti ne odstupa se nikada.

Za inostrance ima se shodno primijeniti ustanova § 42. sveuč. zakona.

U slučajevima vrijednim obzira može profesorski zbor ishoditi od kr. zemaljske vlade dopuštenje, da se podnesena znanstvena rasprava smije ocijeniti već u posljednjem semestru kandidatovu.

§ 2. Pisana ili tiskana rasprava ima da bude znanstveno istraživanje o temi, koju kandidat sam odabere iz kojegod struke, koju u ovome mudroslovnom fakultetu doista zastupa barem jedan profesor.

§ 3. Podnesenu raspravu predaje dekan na ocjenu dvojici izvjestitelja, i to redovnim, ili ako takovih nema, izvanrednim profesorima dotične struke.

Ako ustreba, može drugi ocjenitelj biti redovni ili izvanredni profesor one struke, kojoj je rasprava po svome sadržaju najbliža.

Ako su u fakultetu više od dva redovna profesora dotične struke, izmjenjuju se oni redom u ocjenjivanju.

Dekan određuje primjeren rok za ocjenu znanstvene vrijednosti rasprave.

§ 4. Izvjestitelji podnose o raspravi obrazložene pismene ocjene s izjavom, da li je rasprava »odlična«, »dobra«, »dovoljna« ili »nedovoljna«.

Slažu li se obadva izvjestitelja u svom sudu tako da su obadvjica ocijenila raspravu povoljno ili nepovoljno, onda dekan priopći kandidatu njihovu izjavu kao odluku; a ako se oni ne slažu, onda treba profesorski zbor da odluči, ima li se ili nema kandidatu dopustiti pristup k usmenim strogim ispitima.

Što vrijedi za reprobaciju kod usmenoga strogog ispita (§ 9.), to vrijedi i za reprobaciju znanstvene rasprave.

§ 5. Usmena stroga ispita jesu dva, i to jedan dvosatni i jedan jednosatni.

1. Dvosatni ispit:

Za kandidate, kojima znanstvena rasprava ide u područje filozofije, predmetom je dvosatnoga ispita samo filozofija; a za sve ostale kandidate predmetom je dvosatnoga ispita:

a) ili jedna struka filologičko-historičkoga odjela, za koju ima u ovome fakultetu profesor, zajedno s drugom jednom strukom istoga odjela;

b) ili jedna struka matematičko-prirodoslovnoga odjela, za koju u ovome fakultetu ima profesor, zajedno s drugom jednom strukom istoga odjela.

Prva je struka uvijek ona, u koju ide pismena rasprava, a drugu određuje prema sadržaju rasprave dekan sporazumno s izvještiteljima. Kandidatu je slobodno navesti u svojoj molbi, koju on struku kao drugu želi.

Za kandidate, kojima znanstvena rasprava ide u područje, koje kao na pr. geografija, ima sveze sa strukama i jednoga i drugog od gore navedenih odjela, može druga struka biti iz jednoga ili iz drugog odjela.

2. Jednosatni ispit:

Za kandidate, kojima znanstvena rasprava ide u područje filozofije, predmetom je jednosatnoga ispita jedna struka filologičko-historičkoga ili matematičko-prirodoslovnoga odjela; a za sve ostale kandidate predmetom je jednosatnoga ispita filozofija. Sadržaj i opseg toga ispita iz filozofije ima se odrediti prema struci, u koju ide pismena rasprava kandidata.

§ 6. Ispitnomu povjerenstvu predsjedava dekan. Ako je on zapriječen, zamjenjuje ga prodekan.

Članovi su ispitnoga povjerenstva osim predsjednika:

a) za dvosatni strogi ispit najmanje još obadva ocjenitelja rasprave, a najviše četiri ispitača, t. j. dva ocjenitelja i još dva profesora;

b) za jednosatni strogi ispit dva ispitača.

Ispitači su u pravilu redovni profesori onih struka, iz kojih se ima pitati.

Ako ustreba, ispitivat će izvanredni profesori tih struka; a ako nema ni izvanrednih profesora, ispituju profesori najbližih struka (vidi § 11.).

Predsjednik kao takav ima pravo, ali nije dužan pitati.

§ 7. Strogi su ispiti javni. Prije nego se glasuje i stvori zaključak, vijeća se o uspjehu ispita.

Svaki član povjerenstva glasuje zatim na temelju cjelokupnoga uspjeha ispita.

Ispitno povjerenstvo ocjenjuje uspjeh ispita oznakama »odličan«, »dobar«, »dovoljan« ili »nedovoljan«.

Ako su glasovi raspoloženi, određuje se oznaka po nepovoljnim glasovima.

§ 8. Kojim će redom kandidat praviti usmene stroge ispite, to stoji do njega; no svakako treba da mu ponajprije bude rasprava (pisana ili tiskana) u ovome fakultetu odobrena i da nakon toga oba usmena ispita u ovom fakultetu polaže.

§ 9. Razmak između jednoga i drugoga strogog ispita ostavlja se na volju kandidatu.

No ako kandidat bude kod jednoga strogog ispita reprobiran, onda mu ispitno povjerenstvo određuje rok za ponavljanje toga ispita. Taj rok ne smije biti kraći od tri mjeseca.

Bude li on i drugi put reprobiran, onda može ponoviti taj ispit samo još jedamput i to najranije poslije godinu dana.

Bude li on i treći put reprobiran, onda ne može više polučiti doktorat u ovome fakultetu, a doktorat, postignut gdje drugdje u mudroslovnom fakultetu, ne će mu se kod nas nikada priznati.

§ 10. Taksa za ocjenu podnesene rasprave iznosi 40 K, za dvo-satni strogi ispit 80 K, a za jednosatni 40 K.

Taksa za ocjenu rasprave dijeli se jednako među izvjestitelje.

Od takse u iznosu od 80 K dobiva svaki član povjerenstva 12 K, a u sveučilišnu zakladu ide 8 K, dok od takse u iznosu od 40 K svaki član povjerenstva dobiva 6 K, a sveučilišna zaklada 4 K.

Predsjednik dobiva, ako je ujedno stručni ispitač, dvostruki dio.

Kad se ponavlja koji usmeni strogi ispit, ne ide od taksa ništa u sveučilišnu zakladu.

Što preostane od taksa, dijeli se jednako među sve redovne profesore fakulteta.

§ 11. Što pojedinac dobiva u ime takse, to on dobiva samo, ako je prisutan, i stoga ide ga taksa samo onda, ako je on doista sudjelovao pri ispitu. Ako je koji član s kojega mu drago razloga zapriječen da dođe na ispit, ima dekan da mu prema § 6. nađe zamjenika. Ako se to više ne da učiniti, no ako je još moguće opraviti strogi ispit s ostalim članovima povjerenstva, onda se s odnosnim dijelom takse postupa prema ustanovi u posljednjoj alineji § 10.

§ 12. Promociju opravljaju pod predsjedanjem rektora i u prisutnosti dekana mudroslovnoga fakulteta redovni profesori per turnum.

§ 13. Taksa za promociju iznosi 60 K. Od nje dobiva rektor 20 K, dekan i promotor po 10 K, 10 K ide u sveučilišnu zakladu, a sa preostalih 10 K, postupa se prema ustanovi u posljednjoj alineji § 10.

§ 14. Ovi propisi za stroge ispite stupaju na snagu s danom proglašenja.

Naputak

za provedbu reda strogih ispita u mudroslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu.

§ 1. Da tko poluči doktorat filozofije, treba da se obrati s molbenicom na dekanat mudroslovnoga fakulteta te da priloži:

1. svoj krsni ili rodni list;
2. svoju svjedodžbu o ispitu zrelosti u gimnaziji ili u realnoj gimnaziji s latinskim jezikom; a tko je načinio ispit zrelosti u realnoj gimnaziji bez latinskoga jezika, može pristupiti strogim ispitima tek onda, kad načini nadopunidbeni ispit iz toga jezika;

3. absolutorij, da je četiri godine kao redovni imatrikulirani slušač polazio mudroslovni fakultet ovoga ili drugoga kojeg sveučilišta;

4. opis života, u kojem treba kandidat da točno naznači tečaj svoga sveučilišnog obrazovanja te da poimence spomene one znanstvene struke, kojima se osobito bavio, i to u onolikoj mjeri, koliko treba za polučenje doktorske časti; za dokaz tome mogu se priložiti i svjedodžbe o radu u znanstvenim zavodima, seminarima i slično;

5. pisanu ili tiskanu raspravu, koju je kandidat sam sastavio, a tiče se znanstvene, od kandidata samog odabrane teme iz jedne struke, koja ide u područje mudroslovnoga fakulteta i koju u tome fakultetu doista zastupa barem jedan profesor (§ 2. i 3. Reda strogih ispita).

§ 2. Kandidati, koji ne mogu podnijeti priloga, što se traži u § 1. pod točkom 3., ali koji ipak prema § 1. alineji 4. Reda strogih ispita mole, da budu izuzetno pušteni strogim ispitima, treba da prilože dokaze o svojim sveučilišnim naucima, na temelju kojih žele postići doktorat.

Ostale u § 1. spomenute priloge treba i ovi kandidati da prilože.

§ 3. Rasprava ima biti na hrvatskom jeziku; ako joj je tema iz latinske filologije, mora biti na latinskom jeziku, a ako je iz moderne koje filologije, mora biti na modernom tom jeziku.

Jedan dio usmenoga strogog ispita iz živoga kojeg jezika ima biti i u tome jeziku.

§ 4. Rukopisna rasprava mora biti uvezana, paginirana i jasno pisana.

Ako se rasprava podnosi tiskana, onda treba priložiti molbi četiri primjerka, a kod većih djela jedan primjerak.

Rasprava se smije tiskati oznakom »inauguralna disertacija« ili s drugom kojom sličnom oznakom samo s dopuštenjem ocjenitelja. U tome slučaju treba dekanatu — ako on to zatraži — predati nekoliko primjeraka.

§ 5. Propisno obložena molbenica kandidatova vrijedi za cijeli ispit. Da kandidat bude pušten daljnjim stadijima ispita, treba da se lično ili pismeno obrati na dekana (§§ 8. i 9. Reda strogih ispita).

§ 6. Ako je dekan u dvojbi, kojoj će dvojici referenata predati prema § 3. Reda strogih ispita raspravu na ocjenu, onda on ima da se o tom sporazumije sa svima redovnim a eventualno i s izvanrednim profesorima, koji prema sadržaju rasprave mogu doći u obzir; ako pri tome ne dodje do sporazuma, odlučuje profesorski zbor, koja će trojica biti ocjenitelji.

§ 7. U smislu § 5. Reda strogih ispita može predmetom tih ispita biti svaka struka, za koju u ovome mudroslovnom fakultetu doista ima bar jedan profesor.

No pri tome se i kod struke, iz koje je rasprava, i kod druge ispitne struke dvosatnoga strogog ispita uzima prema § 5. Reda

strogih ispita uvijek cijelo područje dotične discipline kao jedan ispitni predmet, a ne samo jedan dio te discipline, makar on i sačinjava samostalnu granu te znanosti; tako se n. pr. klasička filologija (latinski i grčki jezik), moderna koja filologija (jezik i literatura), povijest i njezine pomoćne znanosti, mineralogija i petrografija itd. mogu uvijek samo kao jedna disciplina uzeti, koja se ne smije podijeliti u dvije ispitne struke, niti ona može biti predmetom ispita tako, da se izluči jedan dio, koji k njoj pripada.

§ 8. Prema onome, što je rečeno u § 7., mogu se za stroge ispite u ovome mudroslovnom fakultetu odabrati ove struke:

I. Filozofija (zajedno s pedagogikom).

II. Filologičko-historička skupina:

1. Povijest grčka i rimska.*

2. Povijest srednjega i novoga vijeka.*

3. Hrvatska povijest.*

4. Povijest umjetnosti i kulture.*

5. Arheologija.

6. Indoevropska poredbena filologija.

7. Slavska filologija.

8. Hrvatski jezik i hrvatska i srpska književnost.

9. Klasička filologija.

10. Njemački jezik i književnost.

11. Mađarski jezik i književnost.

III. Matematičko-prirodoslovna skupina:

12. Matematika.

13. Fizika.

14. Kemija.

15. Zoologija.

16. Botanika.

17. Mineralogija i petrografija.

18. Geologija i paleontologija.

IV. I u filologičko-historičkaskupinu i u matematičko-prirodoslovnu ide:

19. Geografija.

Bude li profesora i za druge ovdje nespomenute znanstvene struke, moći će se polagati strogi ispiti i iz tih struka.

Svaka od gornjih struka može u smislu § 5. Reda strogih ispita biti predmetom dvosatnoga strogog ispita.

Samo filozofija može za sebe da bude predmetom toga dvosatnog ispita, a uz svaku drugu struku treba za dvosatni ispit uzeti još jednu struku. Izuzeci kod povijesti i kod slavenske i hrvatske filologije spomenuti su u gornjem popisu.

* Svaka od ovih povjesnih struka ima se uzeti sa svojim pomoćnim znanostima.

Jednosatni strogi ispit čini se uvijek iz filozofije. No ako je ona predmetom dvosatnoga strogog ispita, onda se za jednosatni ispit odabira koja od gore spomenutih struka.

§ 9. Ako kandidat prema sadržaju znanstvene svoje rasprave želi takovu kombinaciju ispitnih struka, koje nema u gornjem popisu, onda mu dopuštenje za to može podijeliti kr. zemaljska vlada na prijedlog profesorskoga zbora. Ali pri tome valja uvijek držati na umu, da predmetom strogoga ispita ne može biti struka, za koju nema u fakultetu redovnoga ili izvanrednog profesora.

§ 10. Ispitno se povjerenstvo sastoji najmanje od tri lica t. j. od predsjednika i barem od dva člana.

Kod sastavljanja ispitnoga povjerenstva prema § 6. Reda strogih ispita ima dekan postupati ovako:

a) kod dvosatnoga strogog ispita treba osim dvojice referenata, koji su ocijenili radnju, da bude treći ispitač onaj redovni, a ako ovakoga nema, onaj izvanredni profesor, koji zastupa drugu struku, odnosno profesor struke, koja je toj najsjrodnija; trećega ispitača ne treba onda, ako je profesor druge struke ili struke, koja je njoj najbliža, bio ujedno drugi referent (§ 3. alinej. 2. Reda strogih ispita). Četvrti ispitač treba samo onda, ako je druga struka zastupana u fakultetu još jednim redovnim profesorom:

b) kad se dvosatni strogi ispit ima praviti iz filozofije, to se treći ili četvrti ispitač poziva samo onda, ako osim dvojice referenata imade još redovnih ili izvanrednih profesora filozofije u fakultetu:

c) kod jednosatnoga su ispita ispitači dva redovna ili izvanredna profesora dotične struke, odnosno profesori struke, koja je toj najsjrodnija.

Redovni profesori iste struke izmjenjuju se kao ispitači; isto vrijedi i za izvanredne profesore. Kod ponavljanja ispita neka po mogućnosti ostanu isti ispitači.

§ 11. Pri ispitu iz struke, u koju ide znanstvena rasprava, trebat će kandidat osobito dokazati, da je spreman za znanstveni rad, a pri ispitu iz druge struke trebat će on dokazati, da je u tu disciplinu dobro upućen te da se i njome znanstveno bavio u dovoljnoj mjeri.

12. Ako znanstvena rasprava ne zadovoljava, onda smije kandidat prema posljednjoj alineji §. 4 i prema § 9. Reda strogih ispita podnijeti ovome fakultetu novu raspravu o istoj ili drugoj kojoj temi najranije za tri mjeseca; ako ni ova rasprava ne zadovoljava, može on novu predložiti fakultetu tek nakon godinu dana. A za kandidate, kojima se rasprava i treći put odbije, vrijedi posljednja alineja § 9. Reda strogih ispita.

Ako kandidat bude na temelju svoje rasprave pušten k strogim ispitima, ali na tim ispitima ne uspije, slobodno mu je ponavljati stroge ispite samo iz istih predmeta.

§ 13. Ispitne takse plaća kandidat unaprijed u ruke dekanu onda, kada moli dopuštenje za pravljenje doktorata, dotično najkasnije tri dana prije istoga roka.

Taksa za promociju plaća se prije promocije u kvesturi.

Takse propadaju, ako kandidat bez opravdana razloga ne pristupi.

§ 14. Dekan ima da izvijesti profesorski zbor o svim svojim odredbama, što ih je učinio u poslu ispita za postignuće doktorata, i da zatraži odluku zbora u svim slučajevima, gdje bi moglo biti kakove dvojbe o vršenju tih ispita.